

ПОЛИТИКИН

19. 10. 1984 • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLV • 40 ДИН

БРОЈ

1712

ЗАБАВНИК

Душко Радовић
је рекао: „*Лепо
је бити млад,
али није мали
успех ни
остарити*”.
То
важи и за
Београд.

Евробеј

Веровати или не!

КУПАЊЕ У ГАЛА УНИФОРМИ МАРШАЛ ДЕ КАСТЕЛАН (1788 - 1866)

ГУВЕРНЕР ЛИОНА, (ФРАНЦУСКА) ИМАО ЈЕ 3 УНИФОРМЕ И 3 КОМПЛЕТА ОРДЕНА - ЈЕДНУ ЗА ДАН, ЈЕДНУ ЗА НОК И ЈЕДНУ ЗА КУПАЊЕ.

ЗЕМЉАНИ ЋУПОВИ

са урезаним
добрим жељама
употребљавани су у
сваком случају
као новотодиш-
ње тесни-
тике.

Златни и сребрни новац

КОВАН У АРГЕНТИ-
НИ 1867. БИО ЈЕ ТАКО
ПРАВЉЕН ДА СЕ МОГАО
НОСИТИ УМЕСТО
ДУГМАДИ.

СТОПАЛО СЛОНА

(ПРЕПАРИРАНО)
УПОТРЕБЉАВА СЕ У
НАЗРОБИЈУ (АФРИКА)
КАО СТАЛАК ЗА
КИШОБРАНЕ.

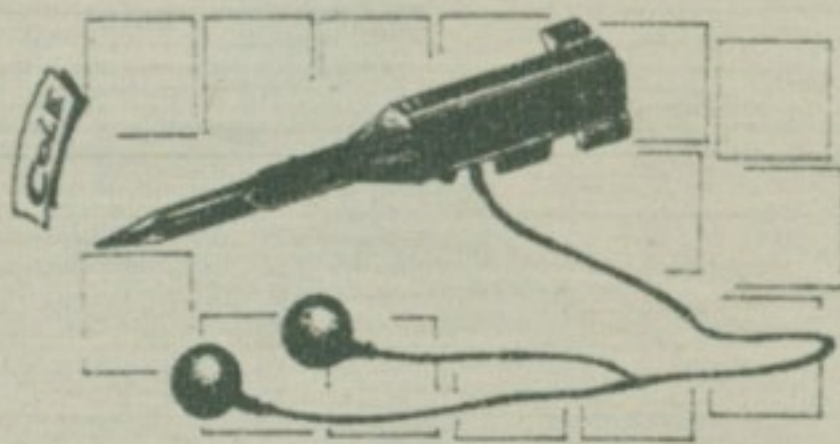

НАНАДИГА

ЈЕДАН ЈОГИ ИЗ
МЕНДЕЛЕЈА (БУРМА)
81 ГОДИНУ НОСИО
ЈЕ СВОЈЕ ОДЕЛО
ЗАШИВЕНО ЗА КОЖУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

● ● ● јапанска фирма пустила је у продају хемијску оловку са малим слушалицама у коју је уграђен радио-пријемник. Пријемник се напаја батеријом на живу чија је енергија довољна за 40 часова рада. Оловка с

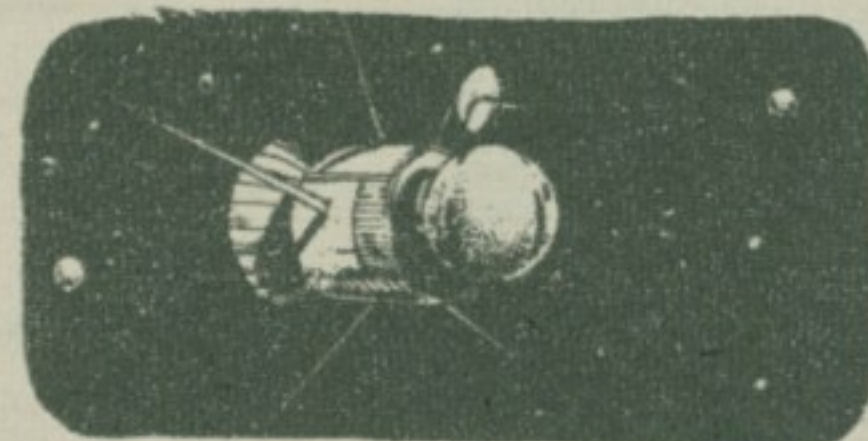
пријемником је погодна - оно што се оловци каже, може том оловком и да се запише. Врло је употребљива при учењу страних језика.

● ● ● њујоршки пензионер Венеро Пагано недавно је на лутрији извукао невероватан згодитак - двадесет милиона долара. Овај шездесетогодишњи срећник има петоро деце. Новац ће добијати у ратама и то у размаку од двадесет година. Прву рату од 761.904 долара добио је пре кратког времена.

● ● ● париски посластичар Жан Сефреј дошао је на идеју да од сладоледа прави мале кипове познатих политичара. Тако се у његовој радњи могу полизати и појести Митеран од ваниле, Жискар од чоколаде, Реган од лимуна, итд. Ови специјалитети су прилично скупи, али муштерије ипак опседају Жанову посластичарницу.

● ● ● после више од две године проведене у свемиру совјетска орбитална станица „Саљут 7” претворила се у малу планету која има своју атмосферу. Чине је издувни гасови раке-

та коришћених за исправљање путања. Овај „облак” који окружује „Саљут” отежава истраживање. Иначе, станица је у Земљиној орбити од априла 1982. године и на њој се досад сменило шест посада.

● ● ● када се мењају општинске власти у енглеском градићу Хај Викоу, обичај је да градски оци који напуштају већницу стану на вагу. Ако су задржали стару тежину или чак мало ос-

лабили, чека их буран аплауз. Ако су се случајно удебљали, суграђани ће их извиждати што су о трошку града набацили килограме.

● ● ● стручњаци из Лос Анђелеса дали су списак од 14 биљака, међу њима су бршљан и рузмарин, које не горе. Они тврде

да ове биљке, наизменично засађене у шуми, спречавају ширење пожара. У додиру с ватром само поцрне, или не преносе пламен.

● ● ● индијски археолог професор Мохабени недавно је изнео претпоставку која објашњава изумирање диносауруса. На-

учник сматра да је љуска јајета ове животиње временом постала толико танка да се разбијала чим би га женка снела.

● ● ● детроитска полиција је недавно направила занимљив опит. Два возача добила су задатак да одређеним улицама превале раздаљину од дванаест километара. Један возач јурио је недозвољеном брзином и свесно правио разновразне саобраћајне прекршаје док је други возио полако и пажљиво. Занимљиво је да је „спори” на циљ стигао чак три минута пре свог „брзог” колеге.

У Београду, у Улици Марка Орешковића 5, живи Илија Анђелковић. Његово име и адресу добили смо у Електронском центру Градског завода за статистику. Програмер је од рачунара затражио списак Београђана рођених између 1870. и 1885. године. Машина је поред осталих имена исписала: Анђелковић Милчете Илија, Марка Орешковића 5, Београд, 1205885710004 (матични број).

Унапред смо замолили женски глас који се одазвао на Илијин телефон да нам опрости ако их узмениравамо.

— Жив је и здрав Илија. Само му вид попушта. Навратите сутра — позвала нас је, кад смо телефонирали, Нада, најмлађа Илијина кћерка која се стара о оцу.

Илија Анђелковић је један од најстаријих становника Београда. Рођен је 12. маја 1885. године у селу Брод код Црне Траве. Стога му је година.

Већ у деветој окусио је печалбарски хлеб. На југу Србије деца су у тим годинама почињали да уче занат. Прво на кућама у родном и околним селима, а кад очврсну и њихове руке загосподаре мистријом и виском, полазили су у свет. Тамо где се зидају многе велике куће, Црнотравци су од давнина чувени дунђери, зидари, тесари...

Илија Анђелковић је први пут дошао у Београд 1907. Две године је служио војску у Четвртој коњичком пуку у Мањежу код Лондона, где је данас парк. Сећа се Илија да се онда зидао хотел „Москва“. Ту је сретао своје земљаке, печалбаре и чудио се дубоким и широким темељима какве дотад није видео. Дунав и Сава били су граница. До Земуна се стизало лађом. Тамо у Аустро-Угарској могле су да се купе ципеле а у Београду само опанци... Али, и у Београду је Илија видео многа чуда. Велику гвоздену кутију пуну народа која иде сама по шинама окачена о некаку жицу, а зову је трамвај. У граду је било пуно кафана и два биоскопа, памти Илија.

Онда су дошла два балканска, па први светски рат. Илија се борио у чувеној церској бици.

Илија долази у опустошени Београд у коме је било пуно посла за људе његовог заната. Зидао је кланицу у Београду, седам стамбених зграда изнад Новог гробља у данашњем Северном булевару по наруџбини општине, за чиновнике, неколико кућа у Улици Мајке Јевросиме... Илија Анђелковић постаје грађевински предузимач. Није имао диплому за вишеспратне зграде али их је подизао под туђим именом.

— Београд онда још беше варош. Улице на периферију несу имале калдрму него кад падне киша у њи' кал до колена. Мало која кућа је имала струју и воду унутра. У скоро сваку улицу бејав чесме. Ми печалбари спавамо у плевње, подруми, на тавани.

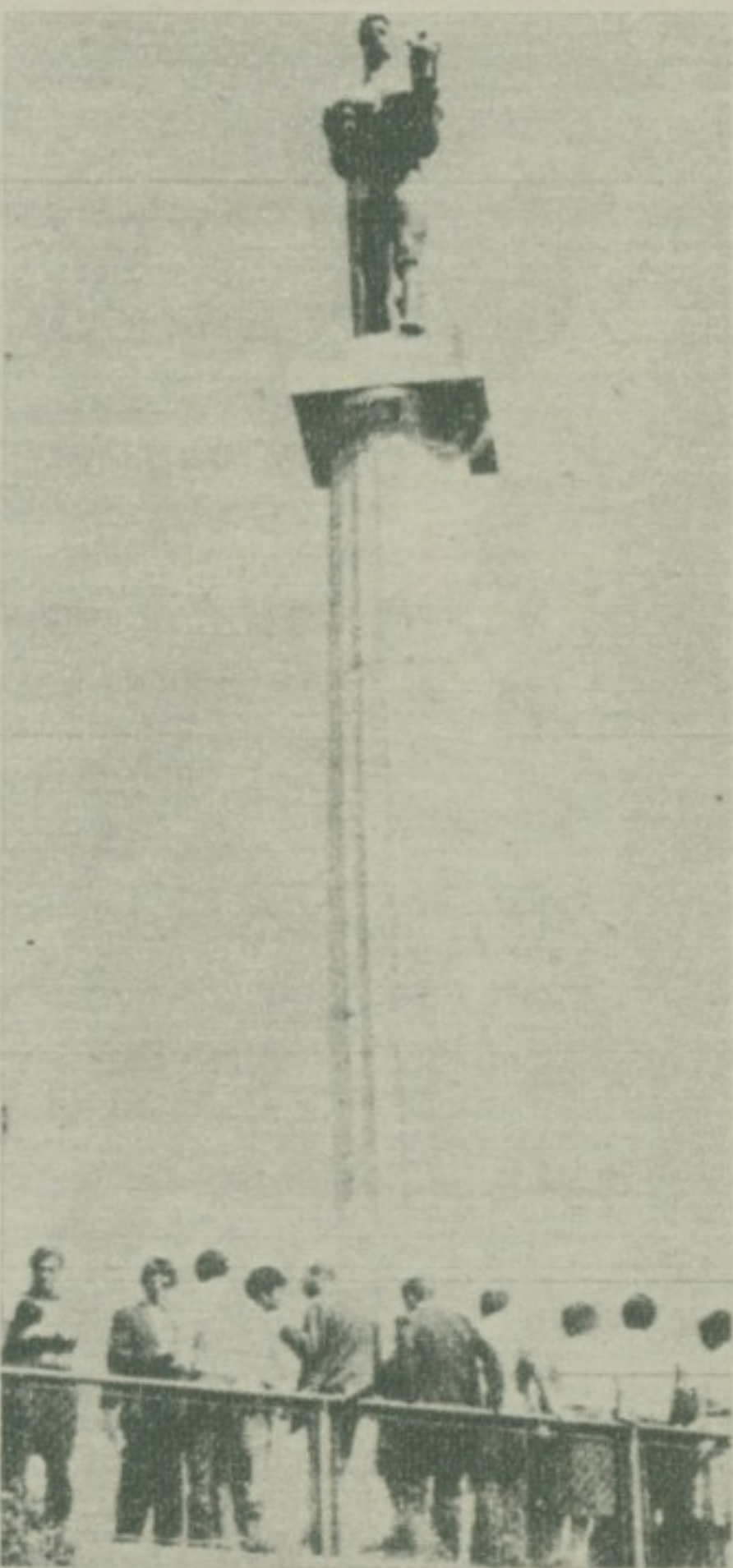
Свратиште и берза печалбара биле су кафане „Чубура“ и „Куманово“, затим „Каменовић“, „Домовина“, „Орашац“...

На Ђуричевој пољани, где је данас пијаца „Берам“, уочи последњег рата Илија је направио трос-

ПРАДЕДА И ПРАУНУКА

МЕЂУ ЊИМА БЕОГРАД

патну кућу са девет једнособних станова. У једном од тих станова данас живи.

— Премишљао сам се да си купим плац ниже, куде је сад Улица Димитрија Туцовића. Али тамо беше поток, шевар неки, крш...

ЗА
ДАН
ОСЛОБОЂЕЊА
ДВА
ЖИВОТОПИСА
ИЗ
ПОРОДИЦЕ
АНЂЕЛКОВИЋ —
ЈЕДАН
ЈЕ ДУГ
99
А ДРУГИ
12 ГОДИНА

„Лепо је бити млад, али није мали успех ни остарити“

(Душан Радовић: „Београде, добро јутро“)

Шестоаприлско јутро 1941. године Илија је преживео у Београду. Пред бомбама је пошао у Топчидер и некако се угу-

рао у воз за Ниш. Испод Авале воз се зауставио јер су га авиони непрестано надлетали. Илија је до свог Брода стигао пешице. Ослобођење је дочекао у родном селу где је после рата биран за судију, прича кћерка Нада.

Илија се враћа у Београд 1945. године и ради на рашчишћавању поново разореног града. Касније је радио у Градском зеленилу, подизао паркове, игралиште за мини-гольф у Кошутњаку...

Године 1974. престаје да ради. Пензионер Илија Анђелковић, деведесетогодишњак, редовно одлази на пијацу у набавку...

— Једном је био у позоришту, пре рата. Ми, његова деца, унучи, волимо да га изведемо на вечеру. Али он није навикао да после девет остане у граду. Сећам се, пре неколико година, кренемо на „Калемегданску терасу“. Идемо на тролејбуску станицу, а он заостаје. Каже, децо, ево вам паре, ја вас частим, али пустите ме да се вратим кући, да спавам — вели Нада, Илијина ћерка.

Са женом Драгом која је умрла 1970. године Илија има четири сина и две кћери. Има четрнаесторо унучади и за сада исто толико прауку. Најстарија кћерка Даринка рођена је 1907. године а најмлађа прауку Марија рођена у Нишу има једанаест месеци.

На Чубури у Улици Милутина Благојевића живи Тијана Анђелковић, кћи Момчила, Илијиног унука. Прауку Тијана рођена је 4. априла 1972. године. Често посећује прадеду Илију.

— Имам неколико другарица и другова из разреда којима су живи прадеда или прабаба, али мој деда Ика је убедљиво најстарији.

Тијана је ученица седмог разреда основне школе „Сава Ковачевић“, учи да свира клавир у музичкој школи „Јосип Славенски“. Има другарице које станују у солитерима у Новом Београду где је прадеда Илија некад секао трску у мочварама, на Лабудовом брду... Неколико пута је посматрала Београд са врха Београђанке и није могла да га сагледа. Тијани је вожња авионом обична ствар. И летовање у Дубровнику. Воли Београд али Дубровник јој је малчице дражи. Рођена је у Дубровнику јер је у пролеће 1972. године Београду претила епидемија великих богиња. Илија Анђелковић је први пут видео море у својој деведесетој години.

Тијана Анђелковић волела би да покаже прадеди Илији Сава-центар где је недавно гледала „Флешденс“. Тијана се као и већина њених вршњака игра у стану. Црта, сецка и лепи. Каже да би волела кад порасте да се бави модом. Да буде модни креатор. Најсрећнија је кад са родитељима оде на Аду Циганлију где може до бескраја да вози ролшуре или бицикл.

Ускоро ће Тијана добити кућни компјутер и имаће у свом стану видео-игре. То јој је двапут обећао отац Момчило. Неће се сасвим предати овим играма. Јер, каже:

— Чула сам да у Јапану деца не играју лопте, већ су им најбољи другари компјутери. Ја тако нећу.

Д. Чварковић

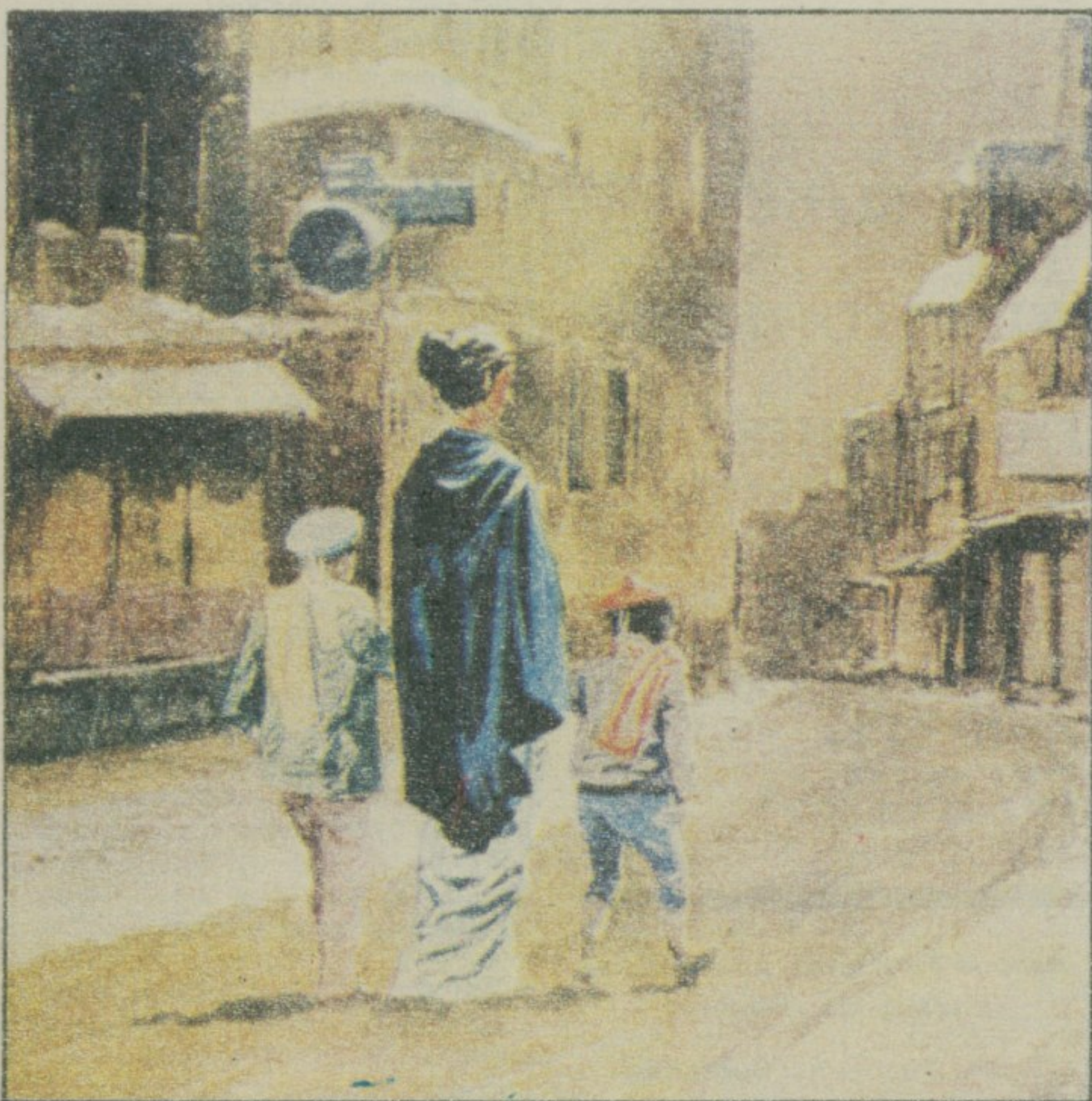
ЉУДИ КОЈИ СУ ОБЕЛЕЖИЛИ ОВАЈ ВЕК

ЧАРЛИ ЧАПЛИН

1 Чарлијевој мајци су се те вечери сви смејали. До тада позната играчица и певачица по мјузик-холовима, у позоришту Алдершот она, усред песме, губи глас. Петогодишњем Чарлију је јасно да нешто мора да уради. Истрчава на позорницу. Публика га прима са одушевљењем. Па тај мали зна и да пева, а уз то прави и гегове. Ситниш пљушти са свих страна. Те паре су брзо потрошене. За Чарлија

Чаплина (рођеног 16. априла 1889. у предграђу Лондона Валворту), његовог старијег брата Сиднија и мајку почињу дани крајње беде. Она више не може на позорницу. Отац, такође забављач, напустио их је. Кад Сидни оде до позоришта Олд Вик у чијој близини деле храну сиротињи, Чарли остаје код куће. Њих двојица имају само један пар ципела.

2 Сидни продаје новине да заради који новчић. Мајка почиње да шије, али не задуго. Немају више ни за хлеб. Једино решење било је – сместити се у сиротињски дом. Те дане немаштине Чарли никада неће заборавити. Много касније, чак и кад је 1977. произведен у лорда и постао сер, знаће да каже: „И поред све љубави и богатства које ме окружује, осећам се тако усамљен!“

3 Сиднија и Чарлија одузимају од мајке. Она је душевно оболела. Дали су их државној школи за сиромашну и напуштenu децу. Школа није много боља од затвора. Све се решава батином и насиљем. Грехе ђака записују, а петком их бичују. Чарли ће добро запамтити тог наставника који их туче у сласт. Неправде из младости, тугу и јад преточиће касније у своје филмове.

ОБОЖАВАНА СКИТНИЦА

4 Долазе боља времена. У тринаестој години Чарли је већ у путујућим позориштима. Придружује се трупи Фреда Карноа. Полако стиче славу. Кад је с трупом 1906. стигао у Њујорк, зарађивао је 50 долара недељно. После три године пристаје да игра у кратким комичним филмовима Мака Сенета али тек кад му је обећао да ће добити троструко већу плату.

5 Чарли Чаплин одлази у Холивуд. Тамо ствара лик скитнице-цџентлмена, вечитог сањара и усамљеника који изазива смех пун туге. С неизбежним полуприлиндром, широким панталонама и штапом Шарло у својим три броја већим ципелама, гегајући се, улази „под кожу“ гледаоцима. Сваки његов филмски бисер (а створио их је око 80) изазива одушевљење. Процењује се да је сваку Чарлијеву бурлеску видело 400 милиона људи.

6 Универзални уџбеник филмске комедије (како се карактеришу Чаплинови филмови) почиње комедијом „Малишан“ (The Kid). Следе „Парижанка“, „Златна грозница“ (са антологијском сценом у којој Чарли једе ципелу са ексери-ма), „Циркус“. Један од најбољих је „Светла велеграда“ са Чарлијем као скитником који помаже слепој девојци. Кад је почела ера звучног филма, сви говоре о Чаплиновој пропасти. Он се не осврће на предвиђања и снима „Модерна времена“ и „Великог диктатора“.

7 Толико вољени скитница на крају ипак попушта пред налетом звука на филму и тихо, као што је и почео, гаси се. Чаплин ствара неке нове филмове („Господин Верду“, „Краљ у Њујорку“) али га по њима свет неће памтити. Вечити луталица и у приватном животу (скрасио се тек поред Уне О'Нил) већи део живота проводи у Швајцарској. Вечити Шарло одлази са животне позорнице 25. децембра 1977. Збогом, Шарло! Никоме се нисмо тако слатко смејали!

Чу сам увек: летос посматрао, Ратне Бродове,
Аероплане, Хидроплане, Дирижабле, Аутомобиле,
Шлепове, Митраљезе, Бомбе, Рефлекторе, Ракете,
Шлемове, Маске, Ранце и друге војничке спреме.
Све ме је то куражило, али и ако се
радујем и једва гледам да не кажем да је отишао
напред ка-кући; Овде се коња једни од зората
јер глумили се према наоружању сарајевца, да имам
77 глава, последњу бих изгубио при Заузећу Београда.

Када је 1976. умро осам-десетчетворогодишњи Гвозден Радосављевић из села Велико Крчмаре код Крагујевца, остао је у његовом дрвеном војничком сандуку ратни дневник писан од половине 1913. до пролећа 1919. године. Те забелешке својерсно су сведочанство о српском војнику – сељаку у балканским ратовима и „европско-светском рату 1914 – 1918“, како је написао аутор.

Објављујемо одломке из овог дневника, без икаквих измена, онако како га је каплар Гвозден Радосављевић, тобдица војводе Живојина Мишића, писао пре седамдесет година.

13. јул 1914. Објави се Аустриска Мобилизација; оправисмо хитро депеше за све кадровце који су на боловању и одсуству да хитро се упуте у своје команде.

21. септембар 1914. Назад за положај Сенковић, Босна, и ту огорчена борба два дана. Ту сам имао прилике да гледам како моји другови наоружани бомбама јуре и туку Швабе као вуци овце; у тој сам борби био увек присебан.

24. октобар. Код Овчара и Каблара. Кренемо напред кроз лешеве наших војника и још више непријатељских, и ту сам могао видети где је непријатељ пењао своје митраљезе на Капеле у Гробљу; гледао сам по 400–500 мртвих по Гробљу где су се веселници склањали од пушчаних зрна све иза плоча и крстача, па тако и изгинули...

13. јул 1915, положај Стари Брод, село Капетановић, Дрина, Босна. Чујем да су ми умрли стриц Трифун и стрина Станија. А

за брата Рајка већ сам пребринуо, јер је у овоме рату коморџија са нашим коњем Цветком, те је тако мало удаљен од борбе.

Куршуми као киша

1. октобар 1915. Бугари – опет рат. Ударе Бугари на целом фронту, и ми кренемо за положај Криву Феју где стигнемо 2. увече и отворимо топовску борбу; 3. опет у зору велика борба, и непријатељски топ који је уперен на наше топове потрефи и један метак удари у топовски штит и експлодира, па потрефи све нас на дејствовању брзе палбе на њихове пешаке који извршују јуриш на наше ровове. Мене као нишанџију контузује (обезнани), а мога помоћника каплара Антонија Антонијевића смртно убије, и додавача Милоја Филиповића. Кад сам се освестио после 2–3 минута видим где код топа нема никога, сем кости и мозгови њихови на моме шињелу.

26. октобра 1915. Напред ка непријатељу да бим спречили даље напредовање, док наша војска одступи са Дунава, Саве и Дрине. Тако смо кроз шуму наишли на непријатељску војску која се ту скрила и отворила палбу на нас на даљини од 200–300 метара. Ту смо много страдали, и војници и коњи, јер је куршум сипао као киша, а војници падали као снопље. Живот је о концу стајао. Једнога момента пушчано зрно удари у моју нишанску справу и изломи је, а уби мога пуниоца Тихомира Ђорђевића, срез Гружански, и то у моменту када је понео зрно у цев. После његове погибије од топа сви војници избегосе

под изговором да иду за муницију, али се више не вратише. На топу смо даље дејствовали брзом палбом нас тројица.

Тада је Командант 4. пешадијског кадровског пука потпуковник Јеврем Михаиловић био иза нас и наредио да нас тројицу артиљераца одликују, а нарочито мене, Карађорђевог Звездом и унапређењем које будем тражио.

27. октобра. Даље кренемо за Приштину. У путу права Катастрофа; војска бега, народ бега – Србија пропада.

11. децембра 1915. Стигнемо у варош Подгорицу. Ту је такође рђаво. Крећемо за Скадар. У путу како је – то ће Историја говорити.

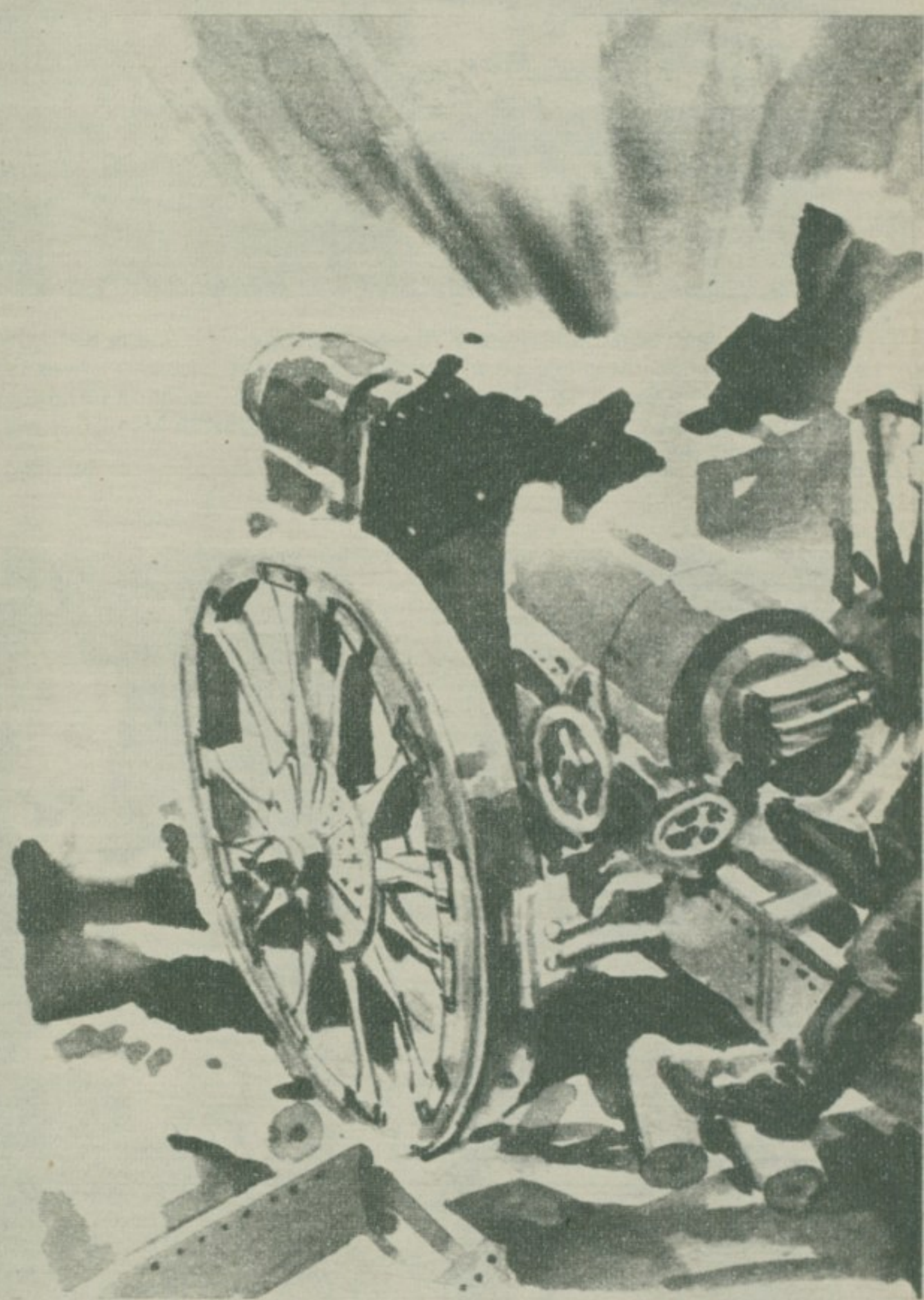
19. децембра крећемо из Скадра и 23. стигнемо у Сан Ђовани и ту нађем Власту и Тихомира, и Божић сам провео без икаквог следовања, а поједини су војници пасли.

1. јануар 1916. Стигли у Шијак. Аустриски Аероплани бацају плакате и позивају на предају!

1. фебруара 1916. Стигнемо на Острво Крф. У путу на Лађи врло лепо, на Острву још лепше, само се брине за нашом Србијом и кућом. Из вароши Крфа писао сам прво кући. У вароши Крфу видео сам дете које наличи на моју Кају те сам се ражалио.

10. фебруара у Солуну. Ту сам лепо посматрао Ратне Бродове, Аероплане, Хидроплане, Дирижабле, Аутомобиле, Топове, Митраљезе, Бомбе, Рефлекторе, Ракетле, Шлемове, Маске, Ранце и друге војничке спреме.

Све ме је то куражило, али и ако се радујем и јед-

ва чекам час кад ћу поћи корак напред ка кући, опет се кожа јежи од зорта јер чини ми се према наоружању садањем, да имам 77 глава, последњу бих изгубио при Заузећу Београда. (Гвозден Радосављевић никад није стигао у Београду).

Бомбоне

11. август 1916. Интересантно сам проводио дане

у Солуну. Кад који наш дође са положаја прича како је наша војска сада спремно наоружана и како Бугари и даље врше своје луде нападе, а како их наша Артиљерија, Митраљези и бомбе покосе, све лесу за лесом. И тако они нас развеселе да нам није било тешко замислити да ће се више него сигурно пробити фронт и да ћемо отићи у своју Отаџбину.

30. септембра. Опет се поврати Грозница. Одем

РАТНИ ДНЕВНИК СТАР СЕДАМ ДЕЦЕНИЈА

ГВОЗДЕН

СА 77 ПЛАВА

„У ПУТУ КАКО ЈЕ –
ТО ЋЕ ИСТОРИЈА ГОВОРИТИ”.
„ТО ТРИ ГОДИНЕ
ЖЕЉНО ОЧЕКИВАНО
НАРЕЂЕЊЕ: НАПРЕД!”

Илустровао БРАНА ЈОВАНОВИЋ

18. новембра 1916. На-
стављамо возом кроз
Француску Африку. Како
стижемо на коју станицу ту
нас сачекује маса народа
и износи Кафе, Чаја, Помо-
ранци, Лимуна, Урми,
Грожђа, Цигара и Колача
од 30 сорти. Сви су желе-
ли да виде и поздраве ра-
њене, болесне и храбре
српске војнике. А Девојке
руку пуних Цвећа, природ-
ног и куповног. И како је
који војник излазио из
воза, добијао је поклоне и
одмах седао у Аутомоби-
ле које ја дотле видео ни-
сам. Тако смо стигли у
Константин (у данашњем
Алжиру), у грађанску Бол-
ницу. По вароши добиваш
част од Грађана. Зграде су
по 4–6 спратова. Мост у
вароши има од дужине
157, а од висине 174 мет-
ра, што је чудновато, а без
и једног дирека.

2. децембра 1916. Увече
стигнемо у велику варош
Тунис; то је страоба проћи
колико је велика и лепа.

7. децембра. Од назеба
добијем кочење и упуте
ме у Болницу. Јако сам
слаб. Пошто ме прегледа-
ју, утврде да је то заразна
бољка. Мучно је описати
тегобе од којих сам патио.
Вредно је забележити да
сам се том приликом рас-
тао од **Живих**, али благо-
дарећи Французима и њи-
ховим Лекарима остао
сам жив. Болничару је име
Линдик, а Лекару Дишан.
Лечење које сам ја имао
од Француза неописиво је.
**Фала и слава Французи-
ма.**

Напред!

2. фебруар 1917, касар-
на Ламберт. Сваке недеље
испраћа се по један тран-
спорт српских војника за

Солун. То је лепо јер свира
музика. У томе кругу има
из целе српске војске Са-
катић, Слепих, Глувих.

24. фебруара. Обилази
нас опет француски Ко-
мандант г. Адмирал Геп-
рат.

4. марта потпуно се у
Лађу француску „Британи-
ја”. Са нама је ишла и Рус-
ка Лађа „Одеса” и ми смо
свечано испраћени. Од
љуљања и повраћања
страоба. Лађа бега од Су-
марена.

27. марта на положају.
Грозница опет с времена
на време, али у батерији
постајем нишанџија и топо-
вођа. У јутру Аероплани
наши лете на непријатељ-
ске логоре и ровове па ба-
цају 50–100 бомби и праве
хаос. Непријатељ на нас
баца тешке гранате од 18
cm.

Децембар 1917. У ово-
ме месецу здравље ме је
служило добро. Новости
су слабе: жеље за кућом
су расле, али узалуд су го-
дине за годином низале
се; слаб изглед за повра-
так.

24. мај 1918. Влада ми
поклонио једно пиле кад је
пошао на положај. Ја опет
болестан од маларије.

17. септембра 1918. До-
бијемо то три године жељ-
но очекивано наређење
„Напред!”. После двод-
невног бомбардовања из
топова кренемо напред и
18. најсрећнијег дана у ве-
ку, потиснемо непријатеља
за 7 километара и у 10 сати
преко телефона извести
нас да је Бугарска закљу-
чила **Примирије**. Тако ра-
досни и даље напред по-
тискујући пропалу Швап-
ску и Бугарску војску
пређемо до увече 24 кило-
метра и добијемо вест да
је на целом фронту крену-
то напред и то на поједи-

ним местима по 70–80 ки-
лометара у дубину. И даље
напред без отпора непри-
јатеља.

20. септембра у 9 сати
свечано узмемо варош
Стругу. Два дана касније и
Дебар. Ту нас сачека Гра-
ђанска музика.

Браћа

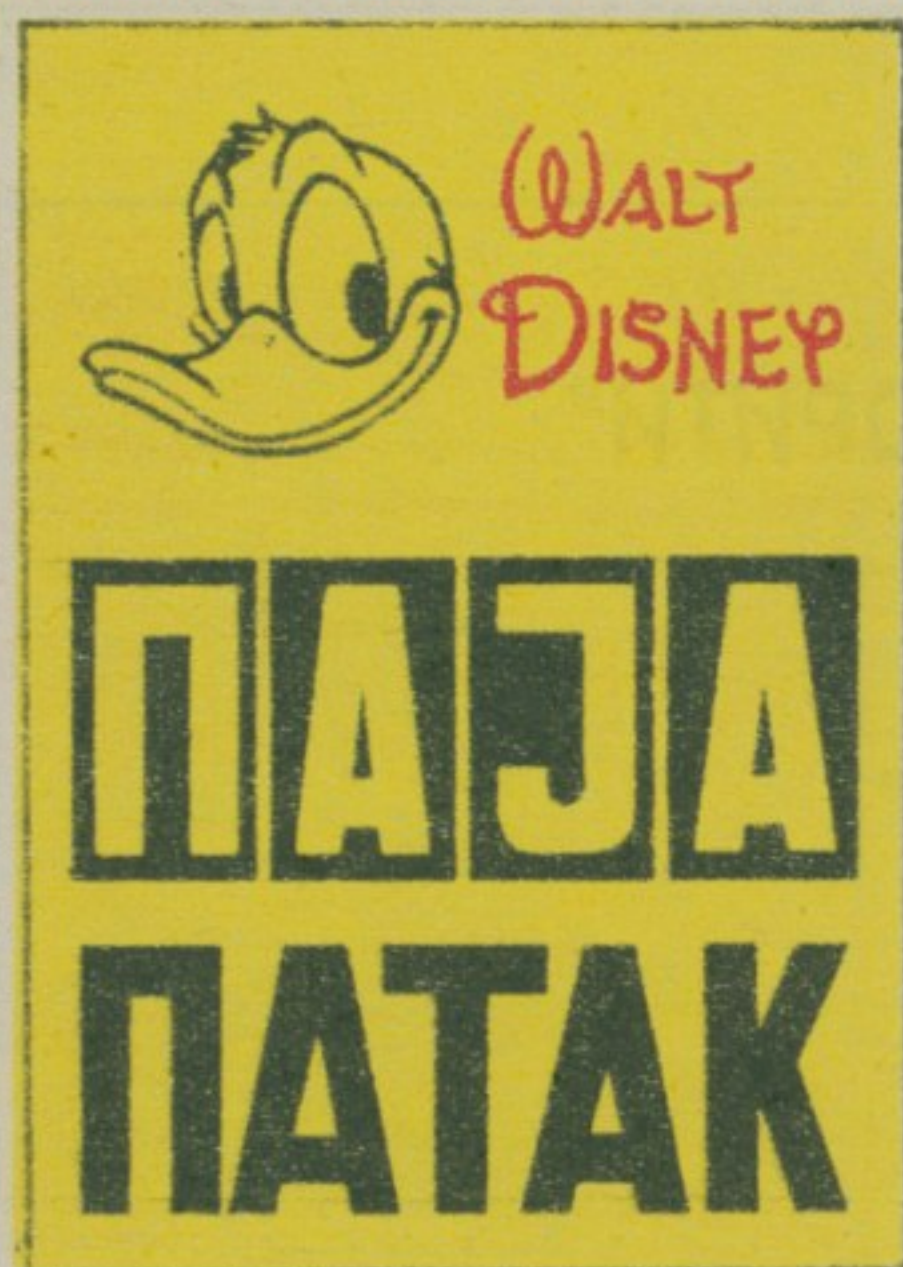
Март 1919. И мени дође
тај Историски дан – дан за
који сам мислио да га не
могу дочекати, а ако би
га и дочекао биће као у
сну. И ако сам још био бо-
лестан од операције трбу-
ха, за кућу радо крећем, и
то из Битоља у Воз за Со-
лун, одатле опет Возом за
Скопље, па за Митровицу,
а од Митровице пешке за
кућу.

У 10 сати пре подне сти-
гох кући после шест и по
година; па је то дирљиво
кад погледах Оца Остаре-
лог, изнуреног, Мајку за-
бринуту, а у штали 2 жуте
Краве, 1 јуне и 1 теле, 6
оваца и 4 свиње. Зграде и
ограде пропале, забран
посечен. Радост Родитеља
неописива је, моја радост
велика је, али и изнуреност
је велика па само ћутим.
Рајка још нема из Фран-
цуске те се још и он с не-
стрпљењем очекује. Али и
он после 1 месец дође ку-
ћи па дочеках и тај дан.
**Два брата рођена који се
растадоше од своје куће
септембра месеца 1912.
године, а састадоше мар-
та месеца 1919. године.**

У ратовима од 1913. до
1918. добио сам похвални-
цу и Споменицу и Чин Кап-
лара; Енглеску медаљу 1.
реда Артиљериску, чин
Поднаредника; Француски
Дивизиски крст са сребр-
ном звездом, Златну ме-
даљу Милоша Обилића за
Храброст.

за Лекарску помоћ и До-
ктор ме упуту у Болницу и
то у 38. Енглеску Болницу
Микра. То ми је први пут
да униђем у болницу као
болесник. И збиља имао
сам се зачудити Чистоћи,
Неговању и Лечењу тих
племенитих Енглеза. **Бол-
ничарке сестре чине негу
болесницима онако како
човечији ум није у стању
замислити, а камоли опи-
сати!** После сваког Кинина
Сестре дају по коју **Бомбо-
ну.**

20. октобра. Лекари Ен-
глески воде болеснике за
Француску Африку, те и
мене изведу. Ја се доста
забрину за тај далек пут,
али опет сам волео да ви-
дим како је по тим Култур-
нијим државама. Путовала
је та наша Санитетска Ла-
ђа по тој морској пучини и
не виде се нигде брда ни-
ти пак ишта, већ само во-
да. Рибе, водене птице и
Сунце из воде излази, а у
воду залази; збиља замаш-
но.

ДОГОДИЛО

СЕ НА ВОЛГИ

Још у првим послеоктобарским годинама, чим су се прилике нормализовале и чим су Волгом запловили красни бродови с одличним кабинама и с избором топлих јела за путнике, једна група грађана жељних одмора – шесторица канцеларијских службеника, а међу њима и ја – кренула је на Волгу. Да се одмори.

Сви су нам препоручили путовање Волгом. Јер тамо је одмор да му нема равна. Природа. Обале. Вода, храна, кабина...

Елем, група канцеларијских службеника, уморна, да тако кажем, од револуционарне тутњаве, кренула је да се освежи.

Обрели смо се на одличном првокласном броду. А звао се „Друг Пенкин“.

Питали смо ко је тај Пенкин и добили одговор: он је, изгледа, неки посланик речног саобраћаја.

Напоследку свеједно, и ми смо, разуме се, отпловили тим непознатим другом.

Стигли смо у Самару.

Цела група је пошла да разгледа град. Разгледам. Кад одједном – разлеже се звук сирене.

Неко нам каже:

– Садашњи ред вожње није прецизан. Могло би се десити и то да наш „Пенкин“ одмах отплови. Да се вратимо.

И ми се вратисмо после убрзаног разгледања.

Прилазимо кеју и констатујемо да наш брод више није ту. Оде брод!

Настаје ларма и дрека.

Један од наших виче: „Мени су исправе остале на броду, у другим панталонама“. Неки пак вичу: „А нама – пртљак и паре. Шта ћемо сада? Па то је грозно!“

Ја кажем:

– Да се укрцамо на онај брод, он свакако саобраћа у супротном правцу... Да се вратимо.

Покрај кеја, стварно, мирује неки вољски брод чије име гласи – „Олуја“.

Плачним гласовима распитујемо се код публике: овај, онај, да ли је „Пенкин“ одавно продужио вожњу? Можемо ли да га стигнемо ако пожуримо обалом?

Публика нам каже:

– Зашто да јурите... Ево „Пенкина“. Али сад се он зове „Олуја“. То вам је „Пенкин“, бивши. Променише му име помоћу боје.

Наша радост била је неописива: За трен ока створили смо се на том нашем броду. И нисмо изишли све док није стигао у Саратов. Ухватио нас страх.

Узгред да поменем, упитали смо капетана: чему треба приписати овај занимљив случај и откуд толика хитња?

Капетан каже:

– Знате, оно пређашње име дали смо броду донекле погрешно. У редовима посланика речног саобраћаја постоји Пенкин, али он донекле није одговарао нивоу свога положаја. Сада је он под судском

истрагом због прекорачења власти. И нама су телеграфски јавили да премажемо бојом његово име. Ето, наденули смо броду име „Олуја“.

А ми, уз равнодушан смешак: – Тако, дакле...

Стигли смо у Саратов. Наша група се упутила у град, разгледања ради.

Међутим, нисмо се тамо дуго задржали. Само смо купили цигарете у првој графици и разгледали неколико зграда.

Враћамо се и опет видимо исто: нема нашег брода званог „Олуја“. Уместо њега, видимо, сместио се уз кеј други брод.

Наравно, овај пут уплашили смо се мање него у Самари. – Још постоје извесне шансе! – то смо помислили. Може бити, име брода је поново прекривено бојом. Па ипак, неки од наших се престравише.

Притрчали смо броду. Питамо публику:

– Где је „Олуја“?

Публика одговара:

– Ово је та „Олуја“, односно бивши „Пенкин“. А сада, почев од Саратова, они зову дотични брод другачије – „Корољенко“.

Ми кажемо:

– Значи, они не жале боју.

Публика одговара:

– Не знамо. Питајте оног задуженог за ред и чистоћу на броду.

Задужени каже:

– Нас је хиљаду знојева пробило због тих имена. Брод је омашком добио име „Пенкин“. Што се пак тиче „Олује“, такав назив није звучао актуелно. Био је донекле непринципијелан. Будући да је олуја – природна појава. Она ништа не пружа уму, а ни срцу. Због тога капетану прочитах вакелу. Сад знате зашто смо извршили бојење.

Развеселио нас човек, па му рекосмо:

– Тако, дакле!

Укрцали смо се на брод „Корољенко“ и наставили путовање.

А исти задужени опомиње:

– Пазите, немојте се уплашити у Астрахану ако још једном наиђете на промењено име.

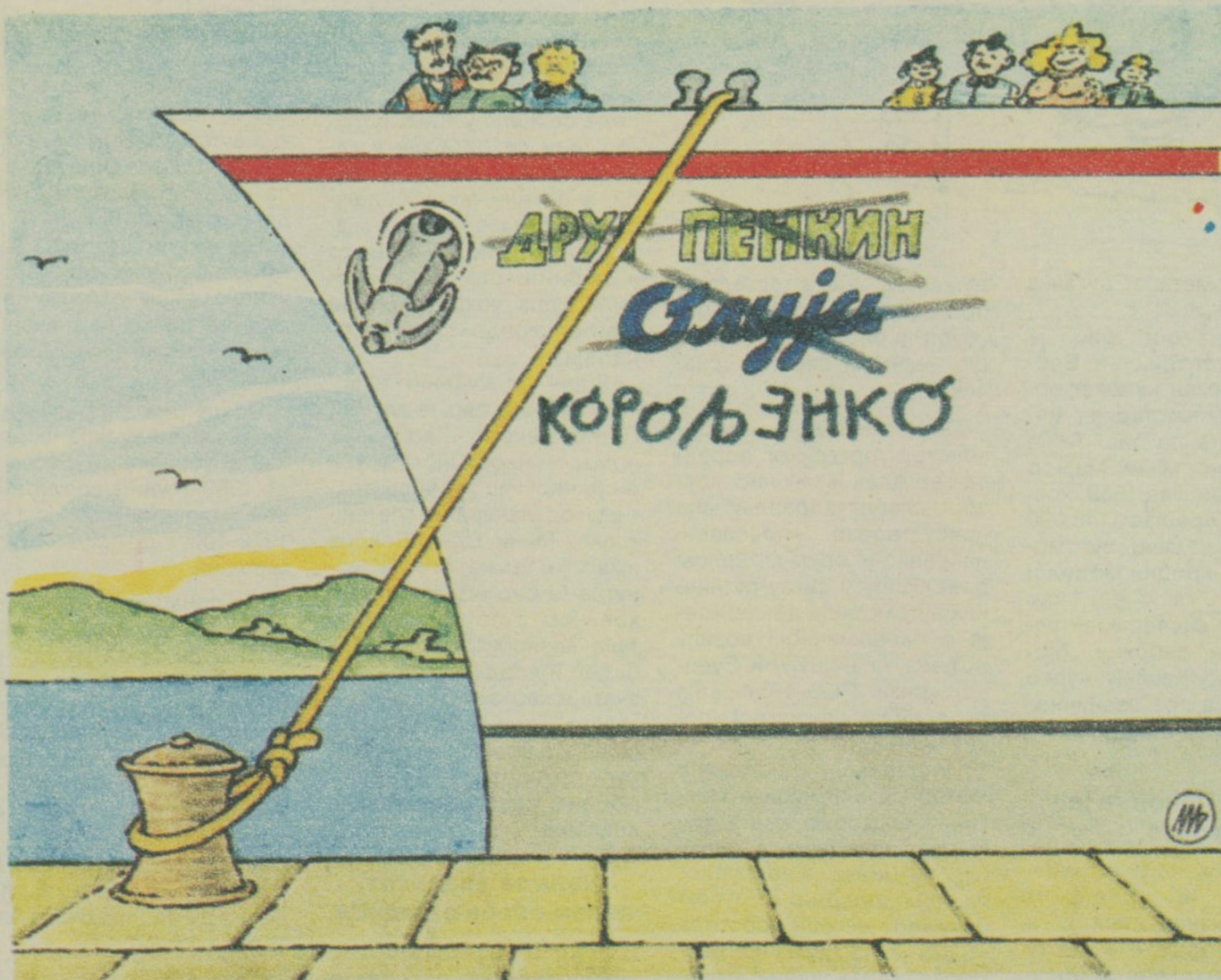
– А ми њему:

– Не, тако нешто је мало вероватно. Треба имати у виду: ово је „Корољенко“, тј. истакнути књижевник.

Углавном, до Астрахана смо пловили лепо и без узбуђења. А одатле смо наставили копном. Тако да нам даља судбина оног брода није позната.

Ипак, не треба сумњати: брод је свакако задржао књижевничко име. И то заувек. Ваља имати на уму и чињеницу да је Корољенко умро. А Пенкин је био жив човек, и заправо у томе се састојала његова главна недаћа која је проузроковала оно уклањање имена.

Михаил Жошченко

WHEN

ПРОСЛАВИО
25.
РОЂЕНДАН

У недељу 26. августа ове године на аутомобилској тркачкој стази у Додингтону у енглеској покрајини Дербишир окупило се преко сто хиљада људи да свечано обележе четврт века постојања аутомобила који је претходио економичним возилима данашњице – чувеног „Остиновог“ и „Морисовог“ миниа.

Među gostima su bili i Pedi Хопкирк који је пре двадесет година у минију победио на трци у Монте Карлу, Џон Купер, дизајнер те спортске верзије, Алберт Грин, човек који је у року од седам сати ручно склопио први модел на производној траци у Лонгбриџу 1959. године.

У Додингтону се 26. августа могло видети непрегледно море готово истоветних аутомобила само у разним бојама – око двадесет хиљада власника минија довезло се на прославу за воланом самих слављеника. Тркачка стаза била је, за ову прилику, бесплатна, јело се, пило, трубило, утркивало. Једина тамна мрља – судар два црвена минија који је на ауто-путу изазвао застој.

шест километара дугачку колону.

Почасни гост био је осамдесетогодишњи Бернард Фериман из Оксфорда, власник најстаријег минија за кога се зна. То је бели морис мини мајнор регистрован јула 1959. који је досад прешао 148.000 километара. Овај аутомобил био је пробни модел и Фериман га је, као инжењер експерименталног погона фабрике „Морис“ у граду Каулију, купио два месеца пре званичног почетка производње.

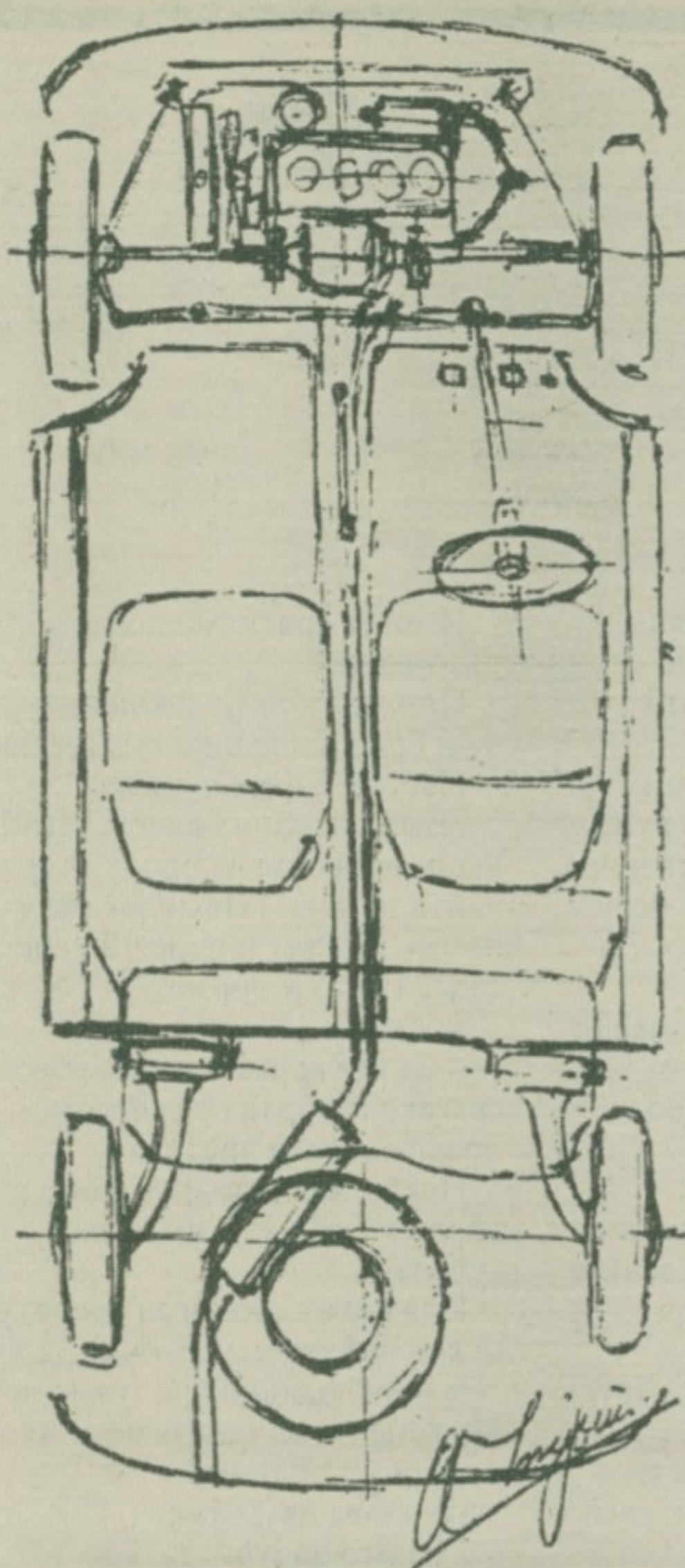
И Џон Ленон га је ВОЗИО

Жилавост коју је мини показао на светском тржишту изненадила је и његове творце – у свету постоје само два модела аутомобила која су, засад,

дуже од њега остала у производњи: фолскваген „буба“ и ситроен 2CV, у нашој језичкој верзији „спачек“.

Отац минија британски конструктор грчког порекла сер Алек Исигонис, који због слабог здравља није присуствовао прослави, направио је овим моделом револуцију у свету путничких аутомобила док је идеја о економичном возилу рођена захваљујући Суецкој кризи 1956–1957. која је довела до наглог поскупљења нафте.

Поставивши попречно мотор од 848 кубика Исигонис је добио свега три метра дугачка, а ипак удобна кола. Революционарном предњом вучом уштедео је још простора пошто је на тај начин елиминисан такозвани трансмисиони тунел.

**Исигонисове
скице
за мини ауто.**

Цена од 496 фунти учинила их је доступним обичним смртницима али, иако је био намењен особама плићег џепа, мини је у „лудим шездесетим“ постао популаран и међу енглеском аристократијом и филмским и другим звездама. Када се ишло у град, ролс-ројсеви су остајали у гаражи да их тимаре шофери, а славни људи седали су лично за волан минија, нешто због моде, а нешто и да би се што лакше пробило кроз уско грло све гушћег лондонског саобраћаја.

Један од чувених власника минија био је глумац Питер Селерс. Као човек помало необичног укуса он је наручио мини са вратима од лакиране плетене трске. Мини Џона Ленона имао је тамна стакла, изнутра је био обложен ораховином а по поду јагњећим крзном. У минију се виђао и лорд Сноудон, познатији као фотограф и дизајнер Тони Армстронг – Џонс, сада већ бивши супруг принцезе Маргарете, рођене сестре британске краљице.

Кола за двадесет
седам особа одједном

У тој ексцентричној деценији мини се прославио и на друге необичне начи-

Узастопне победе у Монте Карлу

Британци су се у мини заљубили на први поглед. Како и не би, кажу они, то није обичан ауто већ стил живота који је обележио најлепше британске године, незаборавне шездесете. Захваљујући мини аутомобилу реч „мини“ ушла је у готово све светске језике, по њему је крштена мини сукња.

Љубав се још јаче раз-
буктала када је спортска
верзија мини купер S, на-
звана по дизајнеру тркач-
ких аутомобила Џону Купе-
ру, од 1964. године освоји-
ла четири узастопне побе-
де (једна, из 1966, ипак се
не рачуна пошто ауто није
имао прописна светла) на
чувеној стази у Монте Кар-
лу и неколико најзначајни-
јих британских аутомобил-
ских трка.

После тих тирјумфа интересовање купаца широм света убрзано је расло и до 1969. године продата су два милиона минија, до 1972. три, а до 1976. четири милиона.

До данас је направљено око пет милиона минија. Предвиђа се да ће производња потрајати до 1986, мада се не искључује ни могућност да мини прослави и тридесети рођендан. Занимљиво је да му је данашња цена од 3.148 фунти (око шездесет милиона старих динара), ако се урачуна инфлација, за педесет фунти нижа него што је била 1959.

Бојана ДОЖИЋ

Андрић
на
почетку
студија
1912.
године

АНДРИЋЕВА

МАЈКА

КАТА

**НОБЕЛОВАЦ ИВО
АНДРИЋ БИО ЈЕ
НЕЖАН СИН И
СИГУРНА ПОТПОРА
МАЈЦИ КОЈА ЈЕ
ОСТАЛА УДОВИЦА У
21. ГОДИНИ ЖИВОТА.
ЖИВЕЛА ЈЕ У
ТРАВНИКУ, САРАЈЕВУ
И ВИШЕГРАДУ, А
САХРАЊЕНА ЈЕ НА
ГРОБЉУ НА КОШЕВУ.**

У књижи рођених цркве Светог Ивана Крститеља у Травнику, под редним бројем 70, жупник Јурај Пушек уписао је: „1892., октобра 9, Иван Антун Андрић (отац), подворник, Катарина, р. Пејић (мајка), римокатолици...”

Ивана, потоњег писца Иву Андрића, мајка је још у повоју однела у Сарајево где јој је муж службовао. Само две године потом умире Антун Андрић, од туберкулозе. Катарина — Ката је сина однела сестри свога мужа у Вишеград — Ани Андрић, удатој за аустријског жандармеријског наредника Ивана Матковича, с којим није имала деце. Њих двоје су прихватили малишана и очински се бринули о њему, у својој кући на самој обали Дрине, у непосредној близини ћуприје Мехмед паше Соколовића.

У Вишеграду ће Иво Андрић завршити основну школу и у јесен 1903. године стићи ће у Сарајево где се уписује у Велику гимназију, најстарију босанско-херцеговачку средњу школу. Станује с мајком на Бистрику, Улица Басамаци 21. Мајка ради као ткаља у оближњој фабрици ћилима.

Старинска, босанска мајка

Мајка Ката, забележили су савременици, била је „права старинска, босанска мајка”. О сину, који је био нежног здравља, својски је водила бригу. Много година потом, сећајући се несташлука свога сина, говорила је:

„Нема га данима кући. Мало дође, мало оде. Зграби само комад љеба

па излети. Ништа не говори...”

Син ће завршити гимназију, кренуће на студије, отиснуће се у свет, али ће остати веома везан за мајку. На тим својим путовањима по свету све до краја мајчиног живота водио је бригу о томе како живи и шта ради.

Својој загребачкој пријатељици, списатељици и професорки др Зденки Марковић, у фебруару 1920. године Андрић поручује из Рима:

„Надам се да је новац моје маме који сте положили у банку промењен у нове банкноте и молим Вас да јој га чувате и кад и колико затражи шаљете. Она је жена слабо писмена али надам се да ћете се већ споразумети. Она ће остати до прољећа у Вишеграду а онда ће се настанити у Сарајеву сама,

тада ће јој требати редовито слати новац што ћу ја чинити из Рима, било преко Вас било преко мог књижара Цвијановића у Београду, чим нестане те своте која је код Вас. У случају да ма с ког разлога за које време запне пошта или се прекину везе с Италијом молим Вас да се побринете да јој било од Цвијановића, било од мојих пријатеља шаљете колико јој треба, а ја ћу све подмирити. У случају да се мени ма шта догоди (човек је као стакло) молим Вас да опет њу не заборавите; Ви имате пуномоћ, на располагању су Вам сви моји радови и приходи, колико њој треба, скромна сирота жена, наћи ће се увијек. Благодаран сам вам на доброты и опростите да Вас замучих. Ја не знам на кога бих се могао боље ослонити у тој ствари него на Вас, а Ви знате да ја осим маме немам никог и да ми је до ње највише стало...”

Зденка Марковић, песникиња и новелиста, преводилац с пољског, била му је сигуран ослонац. Водила је бригу о Андрићевој мајци, излазила јој у сусрет кад год јој је била потребна потпора. Андрић је наредно лето дошао у Вишеград, код мајке. Марковићевој се јавио, између осталог, и са вешћу о мајци:

„Мами сам ја донио новац, али ако сте јој и Ви сада послали нека то буде за идући мјесец. Она није најбоље са здрављем, али иначе врло добро...”

Ни куда, ни коме...

Преписка ово двоје пријатеља открива и наредних година велику Андрићеву бригу о мајци. Крајем лета 1921. године он из Вишеграда пише:

„Већ сам два дана ту и још се нисам одморио. Одвећ сам се напутовао и расцјепкао... Мама је здрава. Ја радим по ваздан”.

Андрић је из Рима премештен у Букурешт. Није био одушевљен главним градом Румуније, а све чешће је и поболевао. Из Вишеграда је, међутим, стигла у лето 1922. године вест о болести тетке која га је подигао. Своме шефу у Министарству иностраних дела писаће:

„Моја мајка и тетка ме већ у два писма преклињу да дођем и да им се нађем, јер смрт може наступити сваки час, а сем тога леже несвршени сви послови (код суда, општине, итд.) које оне као жене не могу и не умеју да сврше...”

Нерасположен, из Букурешта ће писати и своје бившем професору из сарајевске гимназије, а по-

том пријатељу др Тугомиру Алауповићу:

„Разумљиво је, да су у туђини тешки такви часови какове сам само за вријеме рата познавао, а за које је Његош нашао такођер израз да би било и стидно и узалудно тражити друге:

Моје племе сном мртвијем спава,
суза моја нема родитеља,
нада мном је небо затворено,
не прима ми плача ни молитве”.

Године 1924, 12. августа, у Вишеграду умире Андрићев поочим Иван Маткович. Андрић ће му подићи споменик, заједно са тетком Аном:

„Он бјеше добар,
племенит, вољен
Сад се радује у вјечном миру
И живи свијетал у успомени”.

Својој загребачкој пријатељици ће, тим поводом, писати:

„Мој стриц и поочим Иван Маткович је 12. августа нагло умро, и позвали су ме депешом. Тежи ударац, у сваком смислу, није ме могао задесити. Оно неколико дана што сам провео у Вишеграду, морао сам да тјешим, обављајући послове и распоређујем, па нисам ни смио ни стигао да мислим на своју жалост. Тек овдје, кад сам опет сам, видим шта нам је свима он био и шта сам изгубио. Сам морам да чиним оно што је човјеку најтеже: да се мириса са смрћу...”

А непуну годину потом, тек што се у новембру вратио из Турске, где је боравио у Цариграду, 14. децембра у Сарајеву умире Андрићева мајка Катарина — Ката. Син ће јој подићи једноставан надгробни споменик:

„Катарина Андрић, рођена Пејић, 19. VII 1872. — 15. II 1925. Својој доброј мајци њезин Иван”.

Две године касније у Вишеграду ће умрети и помајка Ана Маткович, Зденки Марковић ће из Марсеја, где се налазио на послу у конзулату, јавити:

„Пре десет дана умрла је моја тетка у Вишеграду. На жалост нисам могао ни на сахрану да јој одем. То је био последњи члан наше породице тј. предпоследњи, јер последњи сам ја. У три последње године ја сам, као што знате, изгубио тетку, мајку и тетку, тј. све што сам имао...”

А пријатељу Алауповићу ће писати:

„Више немам никога од својих. Ни куда, ни коме...”

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ • ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ • ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ • ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

Средином јула 1943. године добио сам задатак да, као мајор америчког ваздухопловства, посматрам велики британски напад на други по величини немачки град — Хамбург. Напад је назван Операција „Гоморах“ и требало је да траје десет дана.

Други напад британског ваздухопловства у Операцији „Гоморах“ почео је двадесет минута пре поноћи 27. јула. Те ноћи и ја сам полетео према Хамбургу у једном од десетина бомбардера који су се пробијали кроз небо изнад Немачке.

Мој авион, велики „ланкастер“, налазио се на крају бојне формације. Седео сам у пилотској кабини мисли усредсређених на догађај који је предстојао. Британски „ланкастери“ и „халифакси“ негде далеко изнад нас већ су испуштали своје бомбе. На тринаест километара од Хамбурга знао сам да се тамо догађа нешто страшно, несвакидашње. Али те ноћи, као и многих других, мој посао је био да посматрам.

У мору пламена

Чинило ми се да се авион споро креће кроз огромни тамни простор у коме сам нејасно назирао удаљене бомбардере, али већ се указивала ужарена светлост на небу изнад Хамбурга. Ускоро се читав хоризонт слио у жуте, наранџасте и црвене пламене језике који су се преплитали као вулканска лавица. Тако нешто никад нисам видео.

И раније сам летео изнад предела у пожару али пламен се није јасно видео већ само негде пробијао кроз облаке дима. Ово што сам сада гледао било је сувише ужарено, сувише јасно.

Били смо још сто шездесет километара далеко од циља а Хамбург се светлео као да до њега нема ни десет километара. Схвативши да се догађа нешто ужасно, сви у авиону били су нервозни. Са удаљености од четрдесет километара посматрали смо запаљени град са мешавином сажаљења и ужаса, али прави пакао тек је долазио.

Прилазили смо све ближе, осећање ужаса је све више расло у нама. А онда, били смо тачно изнад њега, изнад Хамбурга, нестварног и немогућег. Оно што сам видео нису били појединачни пожари, већ огроман пламен који је обухватио и исток и запад града, и север и југ.

Приближавали смо се правом пламеном мору,

више се нигде ништа није видело. Само пламен који се сливао негде над средином града и као циновска купола пробијао небо.

Касније сам сазнао да је температура у граничном појасу пламена износила 760 степени Целзијуса и да је ветар на тлу достигао брзину од 240 километара на час. Чули смо само брујање мотора нашег авиона и завијање ветра, али није било потребно много маште да се замисли јауци који су се те ноћи орили у запаљеном граду.

Цео свет полудео

Изненада сам у наушницама чуо глас пилота. Говорио је да нема сархе летети изнад Хамбурга на висини од 4800 метара. Пламен је већ достигао висину од 3000 метара а постајао је све виши! Стотине метара изнад њега уздицали су се ковитлаци ужареног ваздуха који су се кретали таквом брзином да су могли сломити крило чак и тако великог авиона као што је „ланкастер“. Морали смо што пре да се склонимо одатле.

На висини од 6700 метара пилот је сматрао да сада можемо безбедно прелетети град. Толика висина требало је да буде довољна да нас заштити од ватреног ужаса. Али није била!

ти, нико није ни помишљао да на толикој висини дува вертикални ветар брзином од 1600 метара на сат. У једном тренутку ветар је потресао авион а већ у следећем изгледало је као да је цео свет полудео.

„Ланкастер“ је поскочио напред као папирнати змај на ветру. Тај трзај био је тако изненадан а промена висине тако нагла да смо

Одједном сам чуо како мотори неправилно брује и осетио сам да лебдим изнад пода. Лебдим! Нашли смо се између земљине теже и убрзања и дословно били без тежине.

У моторима није било довољно притиска, па је гориво почело да цури. Мотори су се утишали један за другим и утихнуо је и звук ветра док је ваздушна струја носила авион као да је обичан деџи балон.

А онда сам чуо пламену олују готово десет хиљада метара испод нас. Сигуран сам да ми се накомостила свака длака на телу, да ми је кожа постала хладна као лед док сам слушао то ужасно, паклено шиштање пламена између земље и неба. Још горе је било осећање даха пламена: био је то мирис изгорелих људских тела помешан са пепелом града. Кашљали смо и гушили се, све док сви нисмо почели да повраћамо.

Сећам се наглог пада са 9450 метара. Из загрејаног ваздуха нашли смо се одједном у хладном. Авион је летео у супротном правцу брзином од 320 километара на час. Ручка за извлачење једног точка је отпала, контролне табле су

Илустровао ДРАГУТИН ЊЕЖИЋ

ПАКАО У ХАМБУРГУ

**ПЛАМЕН ЈЕ БИО
ВИСОК ТРИ ХИЉАДЕ
МЕТАРА И СВЕ ЈЕ
ВИШЕ РАСТАО. У
ГЛАВИ МИ СЕ МУТИЛО
ОД ПОМИСЛИ КАКО
СЕ ЖИВ ЧОВЕК МОЖЕ
ОСЕЋАТИ ДОЛЕ, НА
ЗЕМЉИ.**

Високо изнад пламена небо над Хамбургом било је препуно варница и ко зна чега још. Изгледало је да летимо кроз море експлозија.

Кад смо прелетали град, погледао сам доле. Реке и океани, језера и потоци заслепљујућег ужареног пламена. Једва сам гледао тај приказ. У глави ми се мутило док сам покушавао да схватим како жив човек мора да се осећа у том паклу.

Од тог тренутка нисам више видео Хамбург. Али, пилота нисам могао криви-

сви пали на под и остали да лежимо као приковани. Осећао сам се као мушица под налетом неке огромне силе. Велики бомбардер постао је сламка у океану урагана.

Мирис изгорелих тела

Тада се „ланкастер“ полако исправио и ми смо могли да се покренемо. На све стране била је поломљена опрема. Радио-уређаји су излетели из својих лежишта. Боце са кисеоником се отвориле, митраљеви улубљени. Два члана посаде задобила су прелома костију.

биле покидане. Осетио сам јак ударац по глави.

Кад сам се освестио, лежао сам а два британска ваздухопловна поручника превијала су ми рану иза десног ува.

То није било важно. Пакао је сада био за нама, срећом.

★ ★ ★

За време Операције „Гоморах“ у Хамбургу је разорена површина од 6000 јутара. Сто двадесет хиљада људи нашло је смрт у пламену, скоро двоструко више него што је касније, 1945. године, погинуло у Хирошими!

Артур СЕМЈУЕЛС

ЗАЈЕДНО У НАГРАДНОЈ ИГРИ ЗА МЛАДЕ „ОШТРО ОКО – ПУН ПОГОДАК”

Настављамо награду Игру „Оштро око – пун погодак” која је у „Политики експрес” почела 1. октобар и где ће до 29. октобра изаћи 24 задатка које треба да решите. Данас у „Забавнику” објављујемо ТРЕЋИ од четири купона који уз тачно решене задатке из „Експреса” могу да вам донесу „Забавникову” премију и још 1.018 вредних награда.

ЗАБАВНИКОВА ПРЕМИЈА

ЈЕДНО ЦЕЛО ОДЕЉЕЊЕ (основне или средње школе) С ЈЕДНИМ НАСТАВНИКОМ – ГОСТ „ЗАБАВНИКА” И КОМАНДЕ ВОЈНОПОМОРСКЕ ОБЛАСТИ СПЛИТ У ПЕТОДНЕВНОЈ ПОСЕТИ ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ РАТНОЈ МОРНАРИЦИ. НАГРАЂЕНИ ЋЕ ОБИЋИ ШКОЛСКЕ БРОДОВЕ „ГАЛЕБ” И „ЈАДРАН”, РАКЕТНЕ БРОДОВЕ, ПОДМОРНИЦЕ, МОРНАРИЧКИ ШКОЛСКИ ЦЕНТАР „МАРШАЛ ТИТО” И ВОЈНО-ПОМОРСКИ МУЗЕЈ. СА ДВА ДАНА ПУТА, ЧИЈЕ ТРОШКОВЕ СНОСИ „ЗАБАВНИК”, УКУПНО СЕДАМ ДАНА ИЗУЗЕТНИХ ДОЖИВЉАЈА.

За ову премију и остале награде могу да конкуришу одељења као целине, појединци или сви ученици једног одељења појединачно.

УПУТСТВА ЗА СЛАЊЕ ОДГОВОРА

1. Пошто је ово заједничка наградна игра „Политикиног забавника”, „Политике експрес” и „Илустроване политике”, редакције су се договориле да задатке објављујемо само у „Политики експрес”. Дакле, ваш задатак је да од **првог октобра** решаваате задатке из „Експреса” и чувате их док не буду објављена сва 24 задатка.

2. Поред решених задатака учесници игре треба да из „Политикиног забавника” исеку ЧЕТИРИ купона (трећи објављујемо у овом броју) и залепе их на за то предвиђена поља на ТАЛОНУ који ће „Експрес” објавити 29. октобра.

Јасно је – ко има више комплета од 24 решених задатака из „Експреса” и 4 купона из „Забавника”, има више могућности за „Забавникову” премију и неку од осталих награда.

УЗ
ПРЕТХОДНА
ДВА КУПОНА,
ДАНАШЊИ И
ЈОШ ЈЕДАН
ИЗ НАРЕДНОГ
БРОЈА
„ПОЛИТИКИ-
НОГ
ЗАБАВНИКА,
ПОТРЕБНО ЈЕ
ДА РЕШИТЕ И
24 ЗАДАТКА
ИЗ „ПОЛИТИКЕ
ЕКСПРЕС”.

потребни су вам купони и из „Илустроване политике”.

Само „Забавникови” купони и 24 тачно решена задатка из „Експреса”, поред премијерне награде, довољни су за следеће добитке:

- Читава разредна заједница с једним наставником биће три дана гост Ваздухопловне школе ЈАТ-а у Вршцу с плаћеним и обезбеђеним превозом од места боравка до Вршца и назад.

- Једно одељење с наставником 7. дана на „зимској школи” у хотелу „Лепенски вир” у Доњем Ми-

име носи школа урадиће познати војвођански сликар Сава Стојков.

- Ексклузивна одећа од коже у вредности 80.000,00 динара коју ће добитник одабрати у „Моди” из Великог Градишта.

- Тридесет пари еспадрила – дар РО „Љубомир Картаљевић”, Пирот

- Патике „Стартас” – дар „Борова”.

- 100 модела – макета „фиатових” аутомобила.

- 314 награда у комплетним библиотекама од ИРО „Рада”.

- 100 специјално за ову игру урађених „Штрумфова” поклања „Жељезни-

– дар „Пионира” из Суботице.

- 350 награда „СТОП-КА” – новог ручног знака (слично милицијској табlici „стоп”) који ће помоћи да безбедније прелазе улице (10 одељења по 35 комада).

СУПЕРПРЕМИЈЕ

Међутим, ових 1.018 награда нису све што чека читаоце „Политикиног забавника” у овој игри. С комплетом од 24 тачно решена задатка из „Политике експрес” и с купонима из „Политикиног забавника” СВАКИ УЧЕСНИК У ИГРИ, без обзира да ли је или није добио неку од награда у првом вучењу, РАВНОПРАВНО УЧЕСТВУЈЕ У ИЗВЛАЧЕЊУ СУПЕРПРЕМИЈА, ЈАНУАРА 1985. године.

А суперпремије су:

- ПРАВО ДОБИТНИКА ДА БЕСПЛАТНО, У ВИСИНИ ОД ЈЕДНОГ СТАРОГ МИЛИОНА (СВАКЕ НЕДЕЉЕ ЧИТАВЕ ГОДИНЕ) ОКУША СРЕЋУ У „ЛОТО-У” и „спортској прогнози” – дар „ЛУТРИЈЕ БЕОГРАДА” – с тим што, наравно, добитнику припада и сваки добитак који за тих годину дана бесплатног играња оствари у овим играма на срећу.

- АУТОМОБИЛ С ПЛАЋЕНИМ ПОРЕЗОМ – дар „Илустроване политике”

- ВИКЕНД КУЋА „ТИП 28” КОЈУ ЋЕ ШПИК „ИВАЊИЦА” ПОСТАВИТИ НА ЗЕМЉИШТЕ И ТЕМЕЉЕ ДОБИТНИКА.

- ЧЕК НА 30 СТАРИХ МИЛИОНА за куповину робе по избору добитника у „АТЕКСОВИМ” продавницама.

о о о

ДАКЛЕ, РЕШАВАЈТЕ СВАКОГ ДАНА ЗАДАТКЕ У „ПОЛИТИКИ ЕКСПРЕС”, СЕЦИТЕ И ЧУВАЈТЕ КУПОНЕ ОД 1 ДО 4 ИЗ „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА”. НА КРАЈУ ИГРЕ, 29. ОКТОБРА, У „ЕКСПРЕСУ” ИЗЛАЗИ ТАЛОН ЗА ВАШЕ ПОДАТКЕ И МЕСТО ГДЕ ЋЕТЕ ЗАЛЕПИТИ ЧЕТИРИ КУПОНА „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА”.

3. Сваког дана у „Политики експрес” штампају се посебна упутства.

4. Награде ће бити извучене у петак 9. новембра 1984. године а списак добитника објављиваће „Политика експрес” почев од 12. новембра.

НАГРАДЕ

Премија „Политикиног забавника” – ЦЕЛО ОДЕЉЕЊЕ ГОСТ ЈУГОСЛО-

лановцу с плаћеним и организованим превозом.

- Три одељења (три награде) с по једним наставником, свако на десетодневном зимовању у туристичким селима: Девићи, Катићи и Прилике с обезбеђеним и плаћеним превозом.

- Дечје позориште из Суботице долази о свом трошку у место добитника да одигра један позоришни комад.

чар”, (ООУР „Снежана”) из Суботице.

- Две награде: по 10 дана зимовања за по две особе у туристичком насељу „Јабука” – дар „Путника”, (ООУР „Милешева”) из Пријепоља.

- Две особе боравиће 21 дан у хотелу „Радин” у Раденцима – током 1985. по жељи добитника.

- Три награде: по 10 дана зимовања за по две особе у хотелу „Бернардин” у Порторожу.

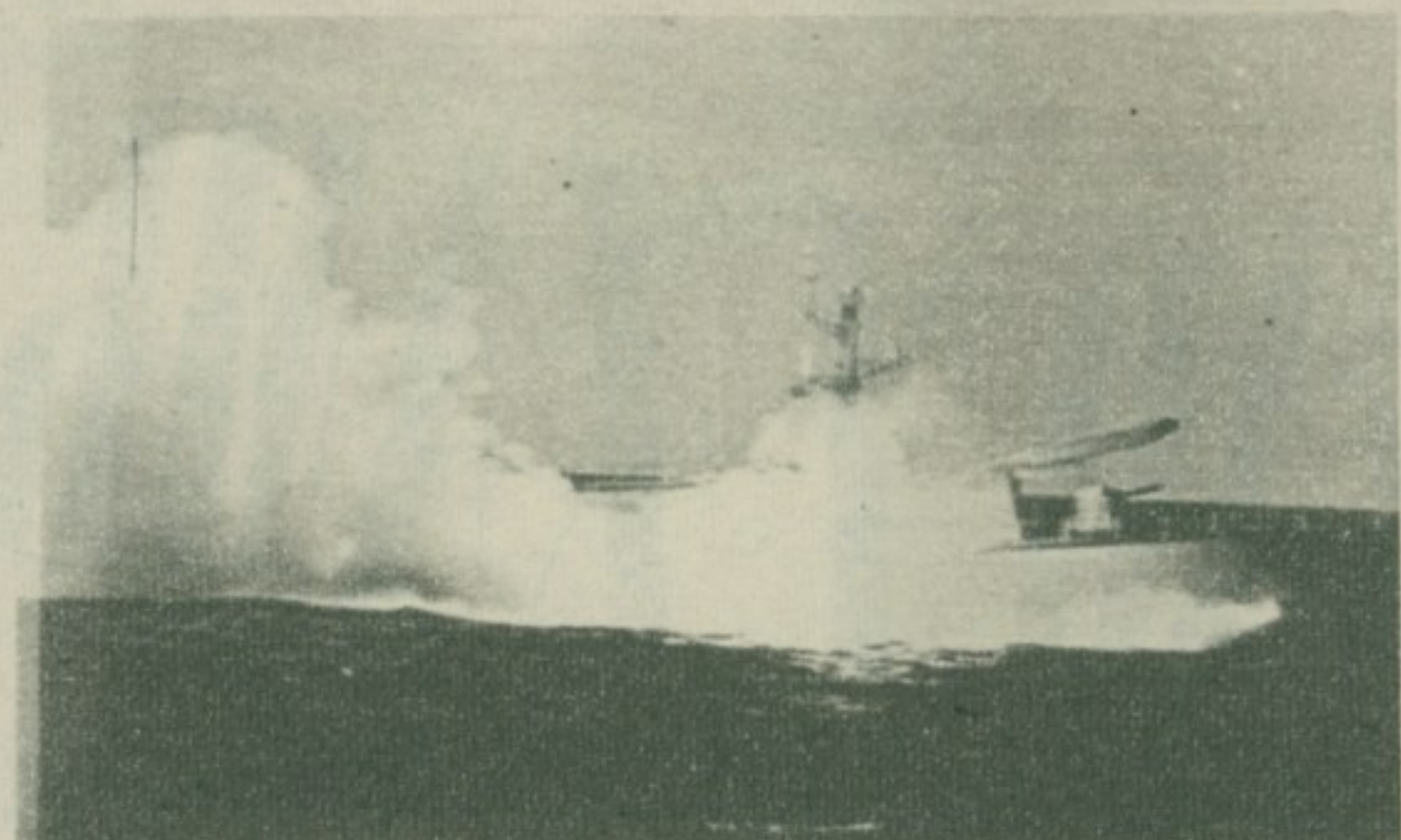
- Три награде: по 10 дана за по две особе од марта до октобра 1985. на Маврову – дар „Метропола” (ООУР „Бистра”).

- Три награде: по 10 дана зимовања за по две особе у хотелу „А” категорије „Нарцис” на Шар планини.

- Две награде: два добитника зимују (сами или са гостима) за по 40.000,00 динара сваки (вредност пансиона) на Гочу и на Тару – дар Центра дечјих летовалишта и опоравилишта града Београда.

- 52 награде: један зидни сат, један чекрк за пецаљку и 50 комплета по 40 значака у албумима дар „Аутометала” из Суботице.

- 50 награда – поклон пакета својих производа (по 1.600,00 динара сваки)

За време боравка у Сплиту добитници премије „Политикиног забавника” обићи ће и најсавременије ракетне бродове од којих један видите на фотографији.

ВЕНСКЕ РАТНЕ МОРНАРИЦЕ – није једино што очекује учеснике у овој великој наградној игри.

Сви учесници (с купонима из „Забавника” уз тачно решење задатака из „Експреса”) конкуришу и за ове награде:

- Најновији тип мотоцикла „Томос” и три кућна компјутера су четири премијске награде „Илустроване политике”. Да би за ову премију конкурисали,

- Омладински тим ЈСД „Партизан” (врсту спорта бира добитник) о свом трошку долази у место добитника и игра с тимом који састави добитник.

- Портрет добитника, неког члана његове породице или личности чије

У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ ИЗЛАЗИ ЦОКЕР КОЈИ МОЖЕТЕ ДА ЗАМЕНИТЕ ЈЕДАН ОД ПРОПУШТЕНИХ КУПОНА.

НИЈЕ ЛАКО ПИСАТИ ЗА ВЕЧНОСТ

Велики немачки књижевник Томас Ман (1875-1955) био је вечито незадовољан оним што уради, нарочито сопственим делима. Бескрајно је прерађивао и дотеривао рукописе мукотрпно опајајући над сваком реченицом и знаком интерпункције.

Чак и пошто би коначно предао неку књигу издавачу, увек би се накнадно досетио неке неопходне измене и повлачио ру-

копис. Пошто је неколико пута давао а онда повлачио на дораду рукопис „Чаробног брега“, издавач је коначно изгубио стрпљење:

– Молим вас, господине Ман, без нових исправки! На овој књизи радите већ читаву вечност.

– Па шта? – одговорио је Ман – Ја је и пишем за вечност. ■

КАКО РАДИТИ ПРОТИВ СЕБЕ

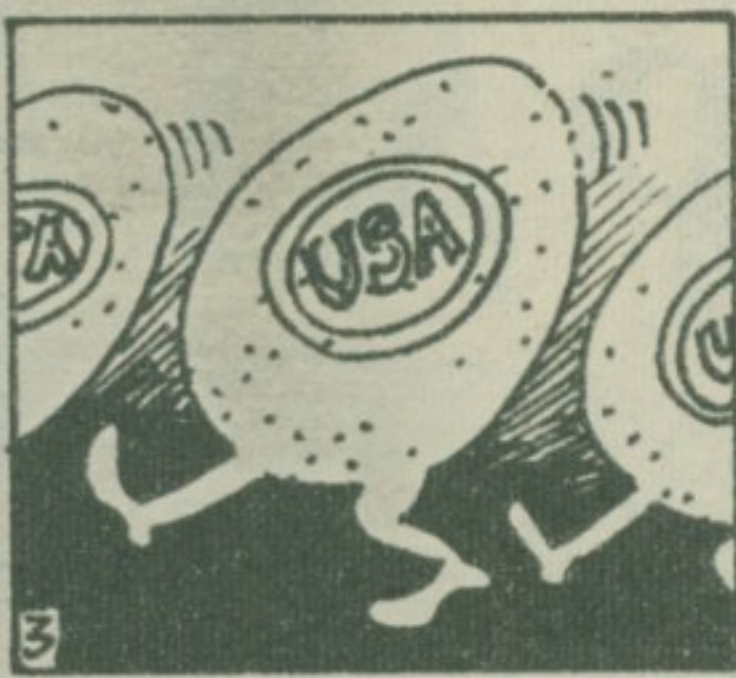
Њујоршка рекламна агенција расписала је конкурс за рекламу која ће у неколико речи објаснити због чега су амерички производи бољи од свих осталих на свету.

Прва награда је – камера јапанске производње (!).

НЕПОНОВЉИВ НА СВАКЕ ЧЕТИРИ ГОДИНЕ

Телевизијским коментаторима стварно није лако. С времена на време им се омакне понеки бисер. Рецимо, спикер телевизије у Даласу овако је описао Олимпијаду: „Непоновљив догађај који се одржава сваке четврте године“ ■

ВЕЛИКА ПЉАЧКА ЈАЈА

Полиција Сан Франциска трага за 9360 комада јаја. Када нађе јаја, наћи ће ваљда и оне који су их украли. За сада је једини кључ за решење случаја подугачак и љигав траг разбијених жуманаца и беланаца који су трапави лопови оставили за собом.

Јаја су нестала из једног бродског контејнера и то пошто су лопови прво обили две браве, испољили занимљиву равнодушност према једанаест тона јабука и крушака које су се такође налазиле унутра и докопали пљена у вредности од 850 долара уредно спакованог у двадесет и шест великих картонских кутија.

Пљачка је утолико загонетнија што је на сваком јајету намењеном купцу из Гуама словима величине једног центиметра одштампано њихово порекло: САД. Сада се поставља питање коме ће то лопови успети да потуре јаја жигосана за извоз? ■

ИДЕМ КОД ЗУБАРА ПО ЛЕД

Познато је да су Кинези вековима на свој начин ублажавали зубобољу и главобољу – они забадају игле у такозвану тачку „хе-гу“, део руке између кажипрста и палца. Европски лекари су у таквим случајевима трљали лице болесника комадићима леда. Амерички психолог Ро-

налд Мелзак ујединио је искуства источне и западне медицине. Он препоручује да се ледом трља тачка „хе-гу“. Оглед се показао изванредан, код већине зубобоља се упала смањила.

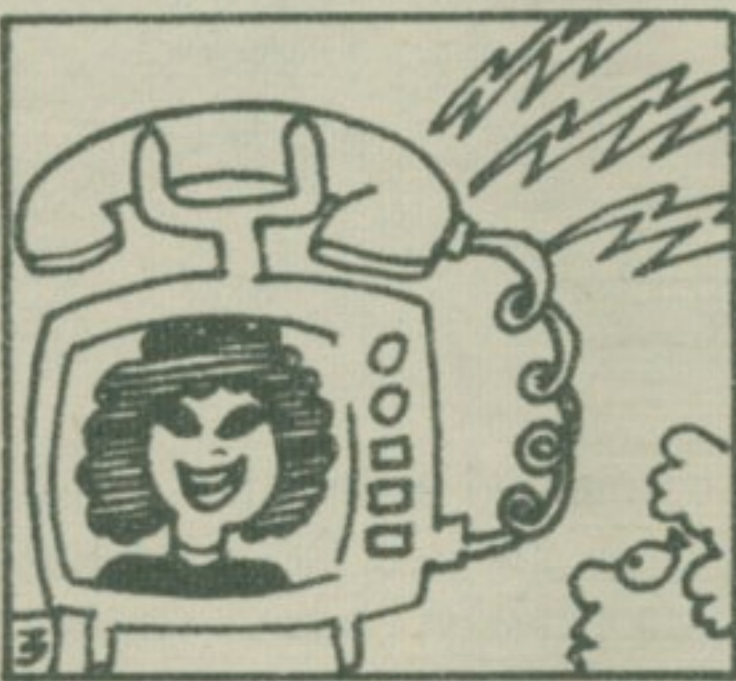
Очекује се да ће откриће Роналда Мелзака добити ширу примену у зубарској пракси: рецимо оним јадницима које зуб боли, а последњи су у реду пред лекарском ординацијом, сестра ће поделити комадиће леда. ■

ХАЛО, КАД ЈЕ БИО ВАТЕРЛО?

Неким ђацима је стварно лакше него другима. Ученици Јединственог школског округа Лос Анђелеса добили су „Бачки црвени телефон“, чији се број, као што се зна, окреће само у великој невољи.

Распоред телефонирања је следећи: ученик не зна шта би са неким школским задатком, лепо окрене број специјалног телефона и добија везу с учитељем који ће му помоћи.

„Бачки црвени телефон“ за сада ради само четири дана у недељи, од понедељка до четвртка, а позиви се примају између три и шест после подне. Учитељи не решавају задатке уместо ученика, нити им одговарају одмах. Од 4,30 до 5,30 часова наведених дана, на локалној телевизијској станици дају се одговори на питања која се најчешће постављају, с тим што одговори не представљају решење проблематичних задатака, него само упутства за њихово решавање. ■

УНУТРАШЊЕ ЗАКЉУЧАВАЊЕ

Кад је о овој врсти малера реч, ствари се обично одвијају овако: возач заборави кључ у колима, залупи врата и тако самог себе закључа – са спољашње стране. Педесетшестогодишњој Ирени Бел из Мајами Бича пошто је за руком супротно.

Ирена је паркирала свој „кадилак“ с двоја врата тамо где му је и место, на делу паркиралишта резервисаном за спортске аутомобиле, с тим што га је на једвите јаде уденула између два већ паркирана аутомобила.

Потом је покушала да изађе. Врата са своје стране једва је одшкринула. Покушала је с другим вратима и установила да се брава заглавила. Ту је већ помало изгубила самоконтролу. Брава је остала у пређашњем (поквареном) стању, али се зато кључ сломио. Претходно Ирени на памет није пало да спусти прозоре који се отварају и затварају електронски, тј. само када мотор ради.

Тада је Ирена почела да плаче, па да бесомучно труби и најзад да дозива у помоћ. Њена избезумљена вриска и јака аутомобилске сирене привукли су пажњу пролазника који су позвали ватрогасце.

Четрдесет и пет минута пошто се незгодно упаркирала, Ирени Бел су извукли из кола. Толико је времена било потребно ватрогасцу Томасу Саливену да обије покварену браву на десним вратима „кадилака“ и уз нешто муке извуче позамашну Ирени ■

БОЛЕСТ НИЈЕ ИЗГОВОР

На улазу у једну психијатријску клинику у Бруклину исписано је следеће упозорење: Потиштеност и малодушност још увек нису довољни разлози да не платите рачун. ■

ЖИВОТ ЈЕ ПРИЧА - ПРИЧА ЈЕ ЖИВОТ

ЧУВАЈ МИ БРАТА!

ВОРОЖЕЈКИН ЈЕ ДОЗВОЛИО
ДА МУ СЕ НЕМАЧКИ „МЕСЕРШМИТ“
САСВИМ ПРИБЛИЖИ А ОНДА ЈЕ ИСПУСТИО
ТОЧКОВЕ И ВАЗДУШНЕ КОЧНИЦЕ СВОГ „ЈАКА“.

Човек у беспрекорно испеглаој униформи мајора совјетске армије полако је корачао улицом. Једва да је превалио тридесету. Иако млад, имао је висок официрски чин. Пролазницима нису могла промаћи ни два Ордена хероја Совјетског Савеза која је носио на грудима.

Мајор је задржавао поглед на рушевинама зграда и људима који су их рашчишћавали. Фронт је био далеко и живот се полако враћао у разорени град. Изненада се једна снажна рука спустила на његово раме.

Сусрет у граду

– Арсењка, јеси ли то ти?! – чуо је глас иза себе и нагло се окренуо.

Пред њим је стајао човек његових година, такође у официрској униформи.

– Карпоносов!? Карпоносов, главом и брадом! Друже стари, жив си! – лицем младог мајора разлио се широк осмех.

Последњи пут видели су се неколико година пре другог светског рата кад су им на завршетку пилот-

– Да свратимо на по чашицу? – предложи Карпоносов.

Ворожејкин се сложио. Упутили су се у оближњу кафаницу. Дуго су препричавали успомене из рата и школе. Када је у разговору Ворожејкин споменуо Карпоносову број своје ескадриле, овај је нагло заћутао. Размишљао је неколико тренутака, а онда се обратио старом другу шарајући прстом по столу.

– Знаш шта, Арсењка, код тебе је прекомандован мој млади брат Јуриј. Тек је завршио школу. Млад је, неискусан а ватрен. Бојим се, лудо ће погинути. Молим те, припази на њега. Он ми је све...

Ворожејкин је обећао да ће пазити на „малог“. Упознао га је одмах по повратку са одмора. Младић је дошао на рапорт.

– Друже команданте, потпоручник Јуриј Карпоносов јавља се на дужност. Дошао сам пре седам дана, али нисам могао да вам се јавим јер нисте били ту.

Ворожејкин ничим није показивао да зна с ким говори.

Препознао је немачки авион – млазни ловац „месершмит 262“. Био је наоружан са четири топа и бржи од „јака“ који је имао само један топ.

Са неискусним младићем кога је морао да штити и мисли више о њему но о маневарској борби, Ворожејкин је схватио каква им опасност прети.

– Јура, враћај се на земљу. Ја ћу остати да га задржим – послао је младићу поруку преко радио-везе.

На његово запрепашћење млади Карпоносов наставио је да лети у сусрет Немцу. Са даљине од 150 метара пилот „месершмита“ засуо га је митраљеским рафалом и као сабљом пресекао крило његовог авиона. Ворожејкин није могао ништа да учини. Младићев „јак“ је почео да пада на земљу као камен.

Арсеније је испратио Јуру Карпоносова тужним погледом. Био је огорчен на себе: толико је желео да сачува младића а већ на првом лету послао га је у смрт. Није смео да га води, није смео...

Али, времена за оклевање и туговање није било. Сада је требало спасавати сопствену главу. Немац је долазио у сусрет Ворожејкину. Спасити се, али како? „Месершмит“ је био бржи и јачи од његовог „јака“ а растојање између њих исувише мало да би могло било шта да се учини.

Немац је насео

Покушају бекство хоризонталним летом. Ако покуша да ми приђе одозго или одоздо, изгубиће у времену због маневрисања, закључио је Ворожејкин. У међувремену ће већ нешто смислити.

Немац је појурио за њим. Уживао је у игри мачке и миша. Хтео је да се приближи „јаку“ на само 100 метара и онда га докрајчи. Можда овакву прилику више неће имати у својој летачкој каријери.

„Месершмит“ и „јак“ су летели у истом нивоу један иза другог брзином од преко 700 км на час. Изненада, Ворожејкину је пала на памет спасоносна идеја. Када се Немац томе најмање надао, Арсеније је нагло испустио точкове и ваздушне кочнице. „Јак“ се затресао и почео да се подиже у трзајима! Личио је на човека који се пење степеницама. Немац је у пуној брзини пролетео испод њега и нашао му се тачно на мети. Прст је сам притиснуо обарач митраљеза. Арсеније Ворожејкин га није подизао док и последњи метак из митраљеза није био испален. „Месершмит“ је букнуо и почео да пада.

Када је Ворожејкин слетео на земљу и изишао из авиона, био је сав у голој води. Мрачно је гледао испред себе. Није испунио обећање дато другу. Тугу је сменила љутња кад му је ађутант ескадриле рекао да је Јура искочио падобраном и да је жив. Сместа га је позвао на рапорт.

– Зашто ти, врајди сине, не слушаш наређења! Јесам ли ја рекао да се вратиш на земљу?! Три дана затвора! А после ћемо видети... Нема али...!

Тек касније, када се смирио, Ворожејкин је сазнао да га Јура није чуо јер му је радио-примопредајник отказао пред сусрет са Немцем. Тек тада је Ворожејкин могао да се радује својој ничим непомућеној педесет другој победи.

В. Т.

Илустровао ДРАГУТИН ЊЕЖИЋ

ске школе коју су заједно похађали подељене дипломе. Као потпоручници-пилоти прекомандовани су у различите јединице.

Арсеније Ворожејкин је завршио пилотску школу са одличном оценом коју су могли да заслуже само изузетно способни питомци. У другом светском рату постао је један од најпознатијих пилота Совјетског Савеза. За нешто више од четири године борби имао је 51 ваздушну победу! Кад је средином априла 1945. године добио своје прво одсуство, рат је још трајао. Додуше, било је питање времена када ће Немачка капитулирати јер су се борбе већ увелико водиле на немачкој територији. Све немачке резерве биле су утрошене. Бензина је било још само за авионе са извршним машинама.

– Добро – одговорио је младићу – сутра идемо у патролу. Само нас двојица. Свако ће летети на „јаку“. Без мог одобрења не смеш да ступаш у борбу с Немцима!

Јура, враћај се!

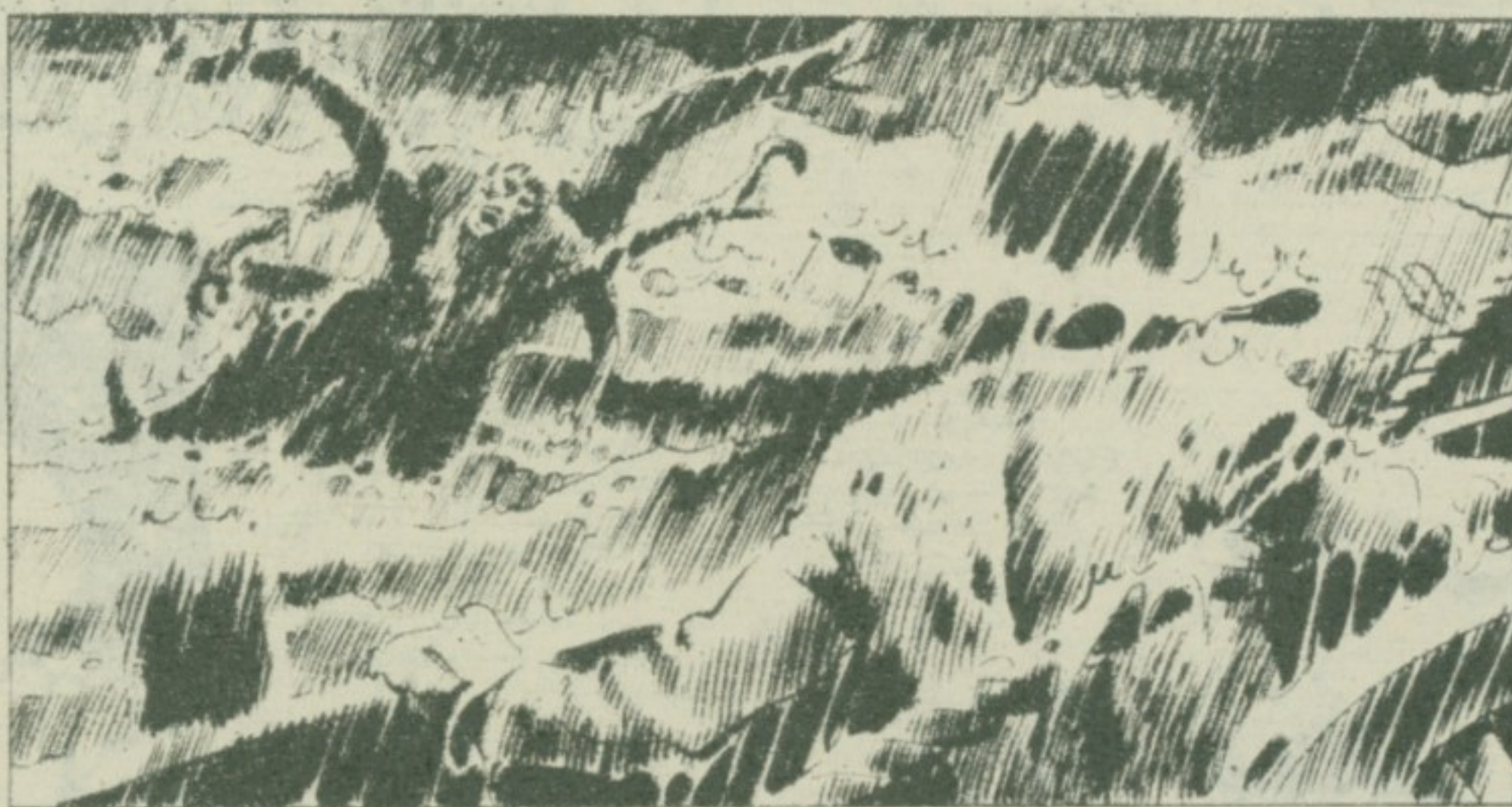
У рано јутро 30. априла 1945. године Ворожејкин и Јура Карпоносов су узлетели. Њихови „јакови“ били су у то време најбољи совјетски ловци. Врло покретљиви могли су да лете брзином и до 700 км на час.

Кружили су над фронтом више од пола сата. Све је било мирно. Ворожејкин је већ помишљао да се врати када му је пажњу привукао одсјај метала на сунцу.

ПОРУЧНИК БЛУБЕРИ: БАЛАДА О БЛАГУ IV ДЕО

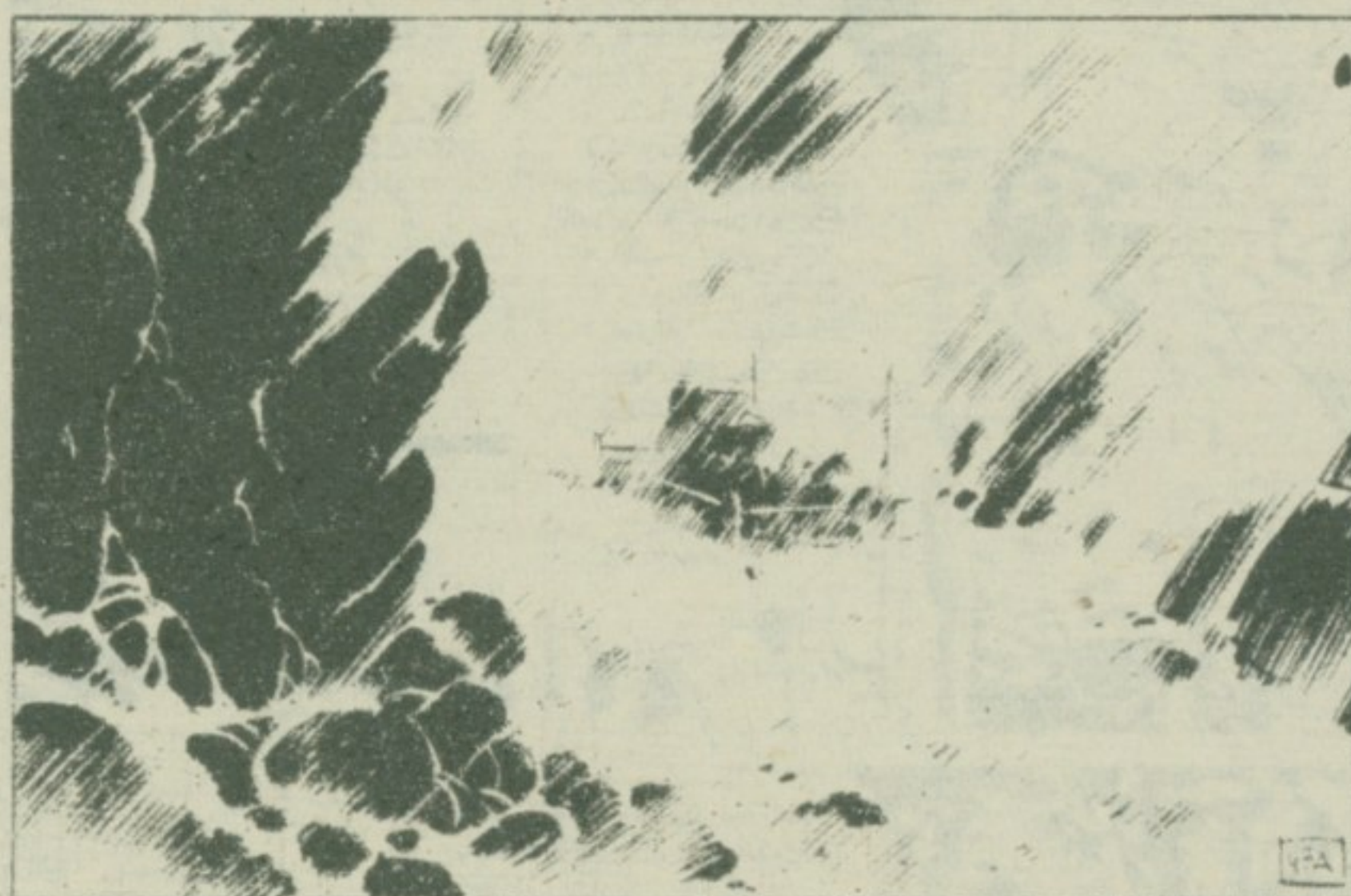
ПИШЕ: ЖАН-МИШЕЛ ШАРЛИЕ ЦРТА: ЖАН ЖИРО

ПОРУЧНИК БЛУБЕРИ У ПРАТЊИ ПРИЈАТЕЉА ТРЕБА ДА ПРЕВЕЗЕ БЛАГО ИЗ МЕКСИКА У ТЕКСАС. ДА БИ ИЗБЕГЛИ ПОТЕРУ-МЕКСИЧКУ ВОЈСКУ НА ЧЕЛУ СА ЛОПЕЗОМ И ФИНИЈА И КИМБАЛА-ПРИСИЉЕНИ СУ ДА СПЛАВОМ КРЕНУ НИЗ БРЗАКЕ РЕКЕ РИО КОНМО...

ЖИВЦИ!
УПЛЕДАА
ЈЕ ЛОПЕЗОВ
ЛЕШ, ПА
СЕ УТВА-
ШМА!

ШТА
ЈОЈ
ЈЕ?

ВИШЕ ОД ДВА
САТА СПЛАВ ЈЕ
ЈУРИО КАО
СТРЕЛА. БЛУБЕ-
РИ И ОСТАЛИ
СУ ПОМОГУ
ДАСАКА ПО-
КУШАВАЛИ
ДА ИЗБЕГНУ
УДАРЦЕ О
СТЕНЕ...

И ЗАКРАТА, МАЛО ПО МАЛО,
СТИХИЈА СЕ СМИРИЛА И
ИЗНЕНАДА...

ГЛЕ-
ДАЈТЕ,
ТАМО!

РИО
ГРАНДЕ!
ГРАНИЦА!
СПАСЕНИ
СМО!

НЕШТО КАСНИЈЕ, ПРОШАВШИ УШРЕ, СПЛАВ ЈЕ
МИРНО ГЛОбИО ГРАНИЧНОМ РЕКОМ...

КАКО
ЈЕ, ПРИН-
ЦЕЗО?

НЕГУ
НИКАД
ЗАБОРАВИ-
ТИ ОНО ШТО
САМ ВИ-
ДЕЛА!
СТРАШНО!

БАШ
ЈЕ БИО
ДОСАДАН
ТАЈ ЛОПЕЗ! И
МРТАВ НАС УЗ-
НЕМИРАВА! САД
НЕ ТРЕБА ДА СЕ
ПЛАШИМО
МЕКСИКАНА-
ЦА! СКОРО
ОМО У
АМЕРИЦИ!

НЕ-
РЕМО
ЈОШ
ДУГО
ИЗДР-
ЖАТИ
ОВА-
КО!

ДА
САМ
ЗНАО
РАДИ
ЈЕ БИХ
СЕ ПРЕ-
ДАО
МЕКСИ-
КАНЦИ-
МА!

УМУК-
НИТЕ И
ОТВОРИТЕ
ДОБРО
ОЧИ! РЕ-
КАО БИХ
ДА НИША
ПРЕСТА-
ЈЕ!

НЕ ВЕРУЈЕМ
ДА СМО ИЗ-
БЕГЛИ ОПАСНОСТ!
СПЛАВ САМО ШТО
НЕ ПОТОНЕ!
ПРЕДЛАЖЕМ
ДА СЕ ОВДЕ
ИСКРЦАМО!

МАЛО
КАС-
НИЈЕ...

ВИГОВИ
ВОДНИЦИ НАС
СИГУРНО ТРАЖЕ
У ПРЕЗИДИУ, АЛИ
МЕНЕ
БРИНЕ
ФИНИ!

НЕ СМЕЈУ
ОНИ ДА ПРЕ-
ДУ АМЕРИ-
КУ ГРАНИ-
ЦУ!

ЗА ПЕТО
ХИЛЈАДА ДОЛА-
РА БИ УШЛИ
И У ПАКАО!

А НЕКИ
БИ ОТИШЛИ
И ДАЈЕ, ЗАР
НЕ, СИНКОЗ?

САД
СМО
ВАН МЕКСИ-
КА! НАДАМ
СЕ ДА РЕ-
ТЕ ОДРЖА-
ТИ ОБЕРА-
ЊЕ!

НА-
РАВНО,
АЛИ ТЕК
КАД
БУДЕМО
БЛИИ ДО-
ВОЈНО ДА-
ЛЕКО! НИ-
СТЕ ВИ
БАШ ТАКО
БЕЗАБЛЕ-
НИ КАО
ШТО
САМ
МИС-
ЛИО!

ЈА ИДЕМ У
САЛИНАС!
ДОВЕШЉУ ПАТ-
РОЛУ ИЗ НАД-
БЛИЖЕГ УТВР-
ЂЕЊА И ТЕЛЕ-
ГРАФИСАТИ
МАК ПЕРСОНУ!
ЧЕКАЈТЕ
МЕ У ШУМАР-
КУ!

ВАЖИ!
ТУ
БЕМО
И ДО-
КА СА-
ХРАНИ-
ТИ!

РЕДЕ, ИЗЕРИШИ
ТРАГОВЕ И ПОТОПИ
СГЛАСИ! ПАЗИТЕ НА
ВИГА И ПРИНЦЕЗУ!
АКО МЕ НЕМА, ОДНЕ-
СИТЕ ЗЛАТО У
БАНКУ У
САЛИНАС!

ТИ
ПОЖУРИ!
ИМАМО ХРА-
НЕ ЈОШ
ЗА СУТРА!

УЗНЕМИРЕН
САМ... ОШЕЊАМ
ДА РЕ БИ-
ТИ ГУЖВЕ
У КРАЈУ...

МАК ЈЕ БИО У ПРАВУ.
СА МЕКСИЧКЕ СТРАНЕ РИО
ГРАНДЕА ВИГОВИ ЉУДИ
СУ НЕШТО ТРАЖИ-
ЛИ...

ПИТАЊЕ ЈЕ ДА ЛИ СУ
ЖИВИ ИЗИШЛИ ИЗ
БРЗАКА!

НИЈЕ НИ ВАЖНО!
НАС ИНТЕРЕСУЈЕ
ЗЛАТО! МОЖДА РЕ
ГА ВОДА ИЗБА-
ЦИТИ!

У САЛИНАСУ,
ФИНИ И
КИМБАЛ
ПРЕТРАЖУ-
ЈУ ГРАД...

ДА
НИСИ
ВИДЕО
ГРУПУ ЈА-
ХАНА И ЈЕД-
НУ ЖЕНУ
КОЈИ СУ
ДОШЛИ
ИЗ МЕКСИ-
КА?

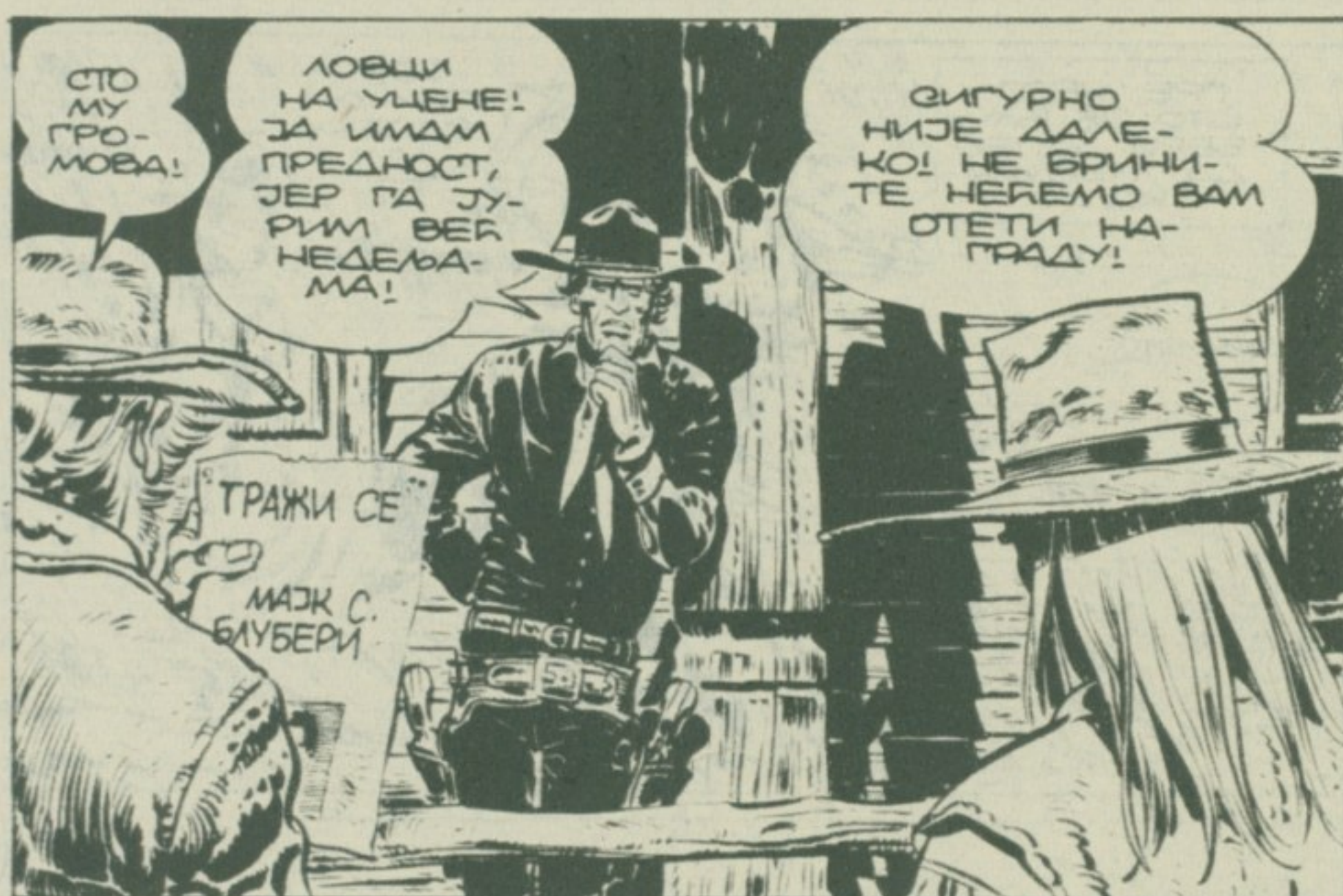
ТРЕБАЛО
ЈЕ ДА СТИГ-
НУ АЛИ-
ЖАНСОМ! ШЕФ
ИМ СЕ ЗО-
ВЕ БЛУ-
БЕРИ!

НИСАМ!
ОВДЕ
САМ ОД
ЈУТРОС!

ДА ЛИ
ЈЕ ОВАЈ
РЕКАО
БЛУБЕРИ?

ЗА-
ЧУДИЛО
БИ МЕ ДА
СЕ ЈУДИ
ДА УБЕ У
ГРАД! ПО-
МЕЉАЈТЕ
И САМИ!

ПАМ!
ПАМ!

ПРЕ НЕГО
ШТО ЈЕ БЛУ-
БЕРИ УСПЕО
ДА ИЗВУМЕ
КОЛТ...

БЕЗ
ТРИКО-
ВА ЈЕН-
КИ!

ФИННИ!

БИГУ
КРАТАК!
ГДЕ ЈЕ
ЗЛАТО?

БИГУ И
ЈА! НЕГДЕ
У ВРЗАЦИМА
РИО КОНЧА!
ЈА САМ ЈЕДИ-
НИ ПРЕЖИ-
ВЕЛИ!

НЕ ПРИЧАЈ
НАМ БАЈКЕ!
ЗНАМО ДА СТЕ
СВИ ЖИВИ И
ДА СИ ТИ ПОШАО
ПО СВЕЖЕ КО-
ЊЕ И ПОМОГ!

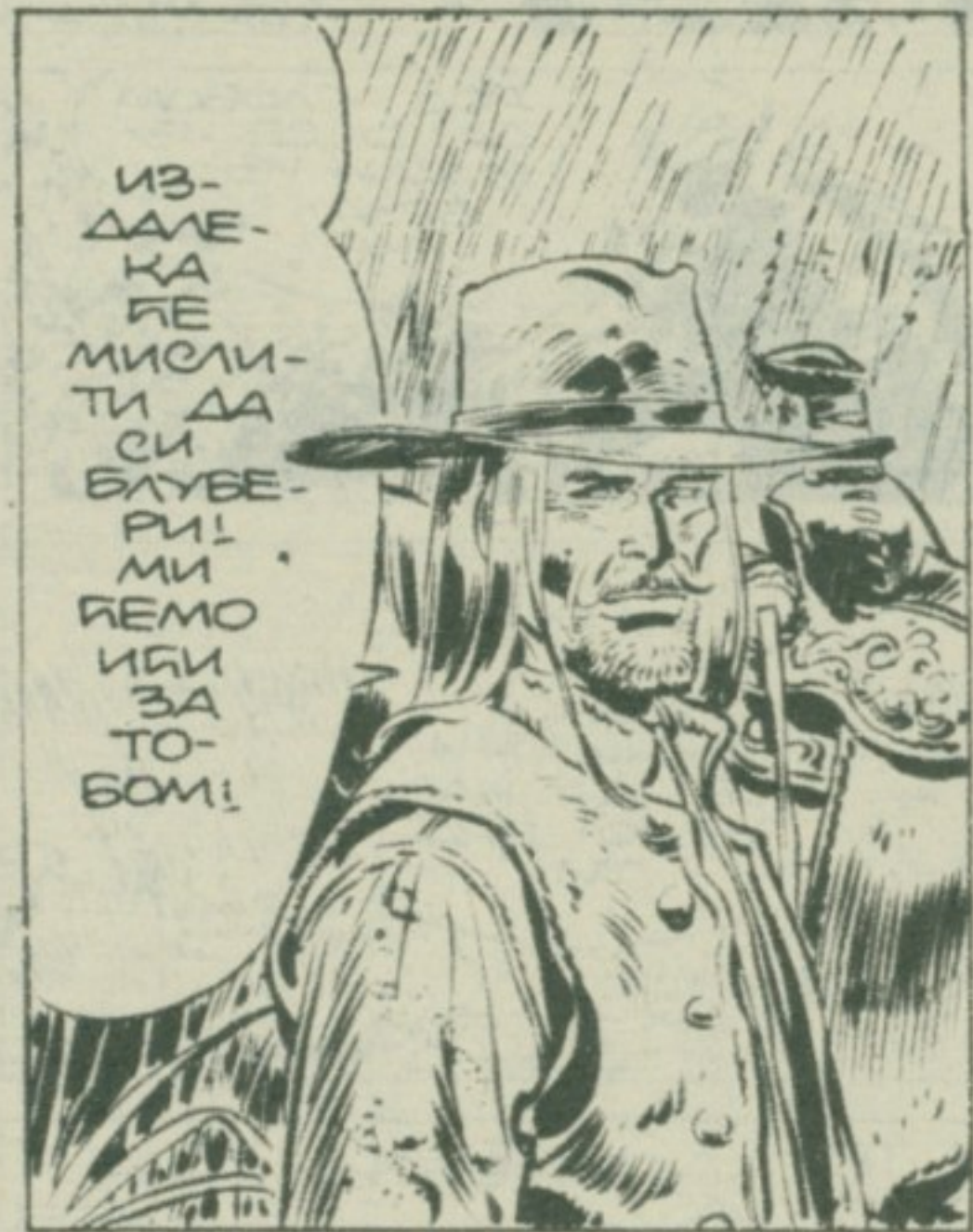
РАЗ-
ВЕЗА-
РУ МУ
ЈА ЈЕ-
ВИК!

НЕ-
МА
ПОТРЕ-
БЕ! ИЛИ
БЕМО
ПО НЕ-
ГОВИМ
ТРАГОВИ-
МА И ДО-
ЋИ ДО
ЗЛАТА!
СКИНИ
СЕ БЛУ-
БЕРИ,
И ДАЈ
ОДЕЛО
КИМ-
БАЛУ!

30

50A

ИЗ-
ДАЛЕ-
КА
БЕ
МИСЛИ-
ТИ ДА
СИ
БЛУБЕ-
РИ!
МИ
БЕМО
ИЛИ
ЗА
ТО-
БОМ!

ШТА СТЕ
ПРЕДВИДЕ-
ЛИ ЗА
МЕНЕ?

ТИ НАМ ВИ-
ШЕ НИСИ
ПОТРЕБАН!

МЕ-
ТАК
У
СТОМАК!
И ИМА-
БЕШ
ВРЕМЕНА
ДА РАЗ-
МИШЉАШ
О ЗЛАТУ
ДОК
УМИРЕШ!

БЕД СИ НАС
ЈЕДНОМ ПРЕ-
ШАО КАД СИ
ГОВОРИО
О АМНЕСТИ-
ЈИ!

ЈА
САМ
ОДРЖАО
РЕЧ!

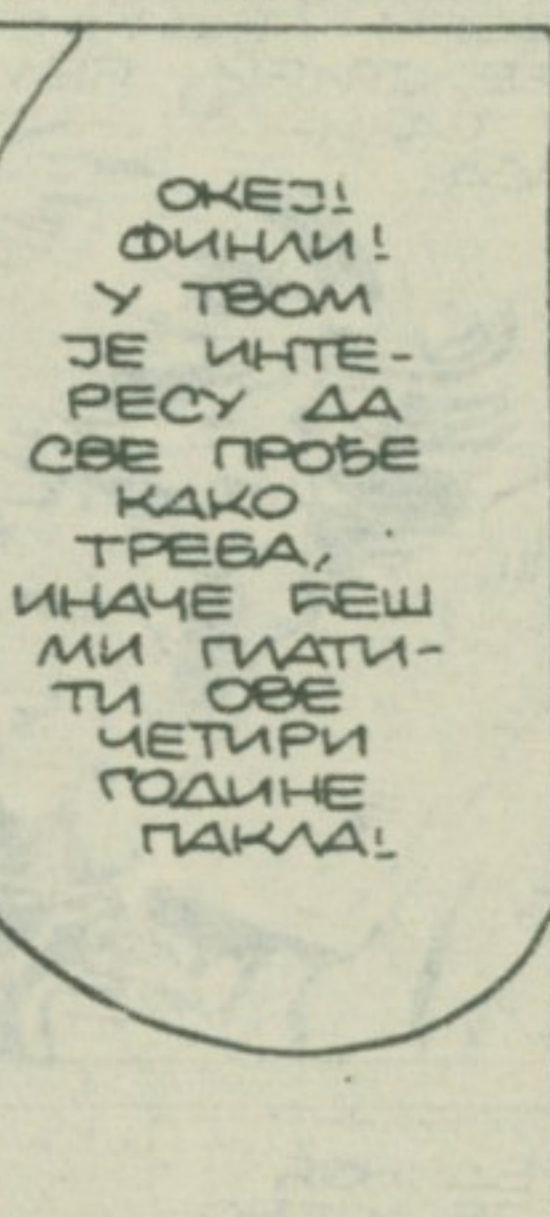

30

ФИННИЈА
ЈЕ ЛИЧНО
ПОМИЛОВАО
ПРЕДСЕДНИК
ГРАНТ!

ДАЖЕ!
СКЛОНИ СЕ,
ДЕВЕЛИ! А ТИ,
ДО ВИЗЕРА
У ПАКЛУ!

50B

ДОНОГАНЕ,
ДУПЛИРАЈУ
НАГРАДУ АЈО
БЛУВЕРИ СТИГ
НЕ МРТАВ У
САЛИНАС!

ХОРЕШ ПОШТО
ПОТО ДА ГА СЕ
РЕШИШ! ОСЕРАМ
ДА РЕ МИ БИТИ
КОРИСНИЈИ
ЖИВ НЕГО
МРТАВ!

ИДИ
ДО БА-
ВОЛА!

САД
СВЕ ИЗ
ПОЧЕТКА!
СВЕ НАМ
ИЗМИЧЕ
ИЗ
РУКУ!

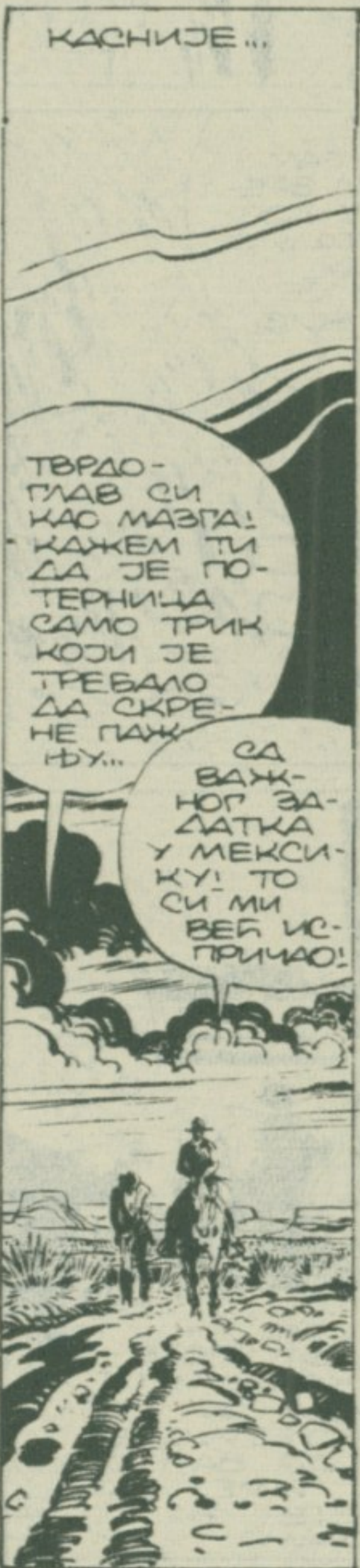
КОЛИКО
ИЗГУВАЕ-
НОГ ВРЕ-
МЕНА!

БИМО
НАМ ЈЕ
И ГОРЕ!
НЕ
ЦМИЗДРИ-
ТЕ, НЕГО
ХАЈДЕ
ДА ПО-
ХВАТА-
МО
КОЊЕ!

НЕГЕ ОНИ ИДИ БРЗО, ЈЕР
БЛУВЕРИ ПЕШАЧИ! СА МАЛО
СРЕФЕ, СТИГИ, БЕМО ИХ
ПРЕ САЛИ-
НАСА!

БАШ
МЕ
БРИГА
ЗА БЛУ-
БЕРИЈА!
ЈА
ХОБУ
ЗЛАТО И
ИМАЈУ
ГА
ЈОШ
ДА-
НАС!

КАСНИЈЕ...

ТВРДО-
ГЛАВ СИ
КАО МАЗГА!
КАЖЕМ ТИ
ДА ЈЕ ПО-
ТЕРНИЦА
САМО ТРИК
КОЈИ ЈЕ
ТРЕБАЛО
ДА СКРЕ-
НЕ ПАЖ-
ЊУ...

СА
ВАЖ-
НОГ ЗА-
ДАТКА
У МЕКСИ-
КУ! ТО
СИ МИ
ВЕЕ ИС-
ПРИЧАО!

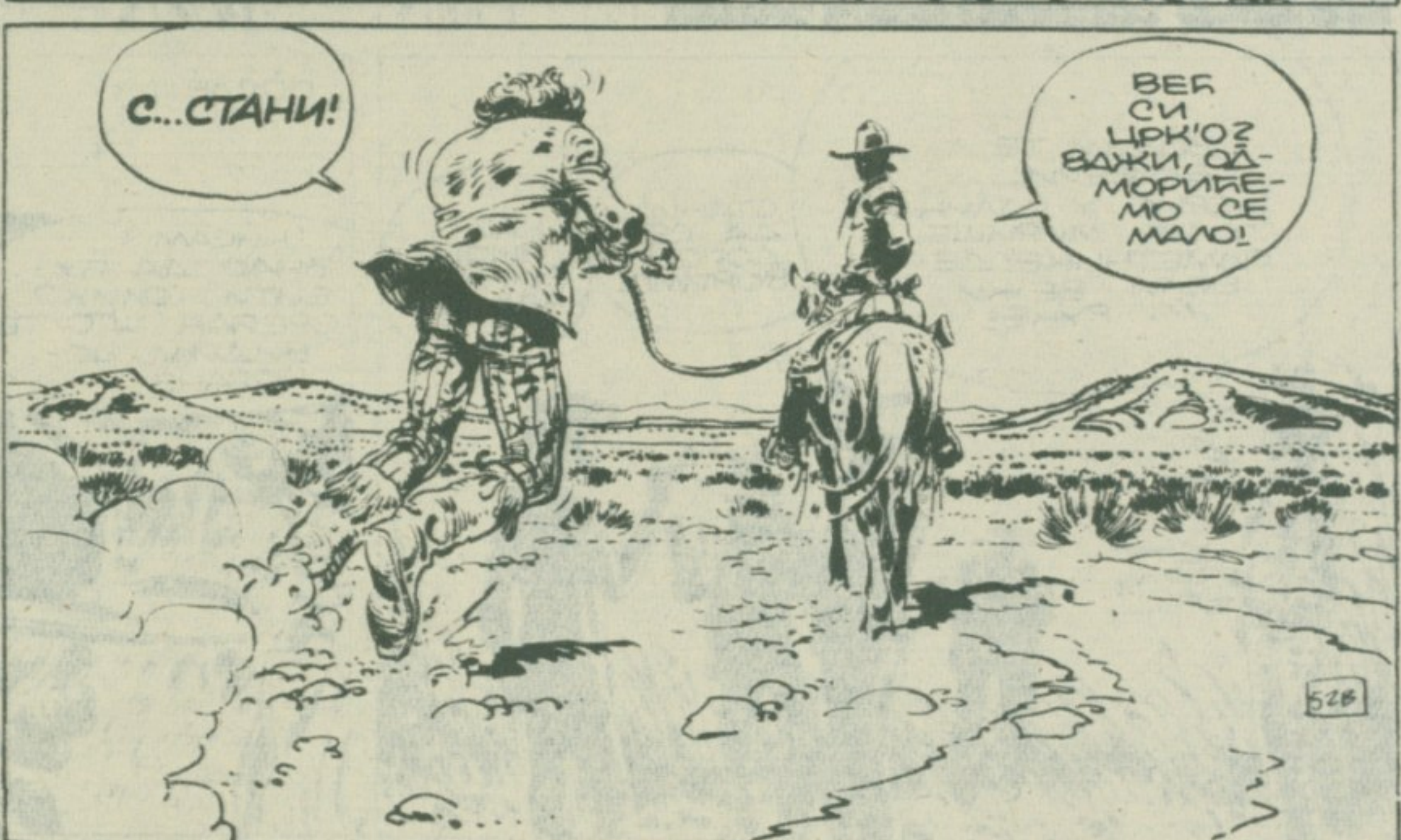

АКО
ФИНИ
УЗМЕ
СТВАР У
СВОЈЕ РУ-
КЕ, СВЕ
РЕ ПРО-
ПАСТИ!
ТРЕБА ДА
СЕ ВРА-
ТИМО!

ВЕЕ
СИ ДО-
САДАН!
БУТИ САД
МАЛО И
ОДМОРИ
ЈЕЗИК, МО-
РАРЕШ СВЕ
ТО ДА ОБ-
ЈАСНИШ
ШЕРИ-
ФУ У САЛИ-
НАСУ!

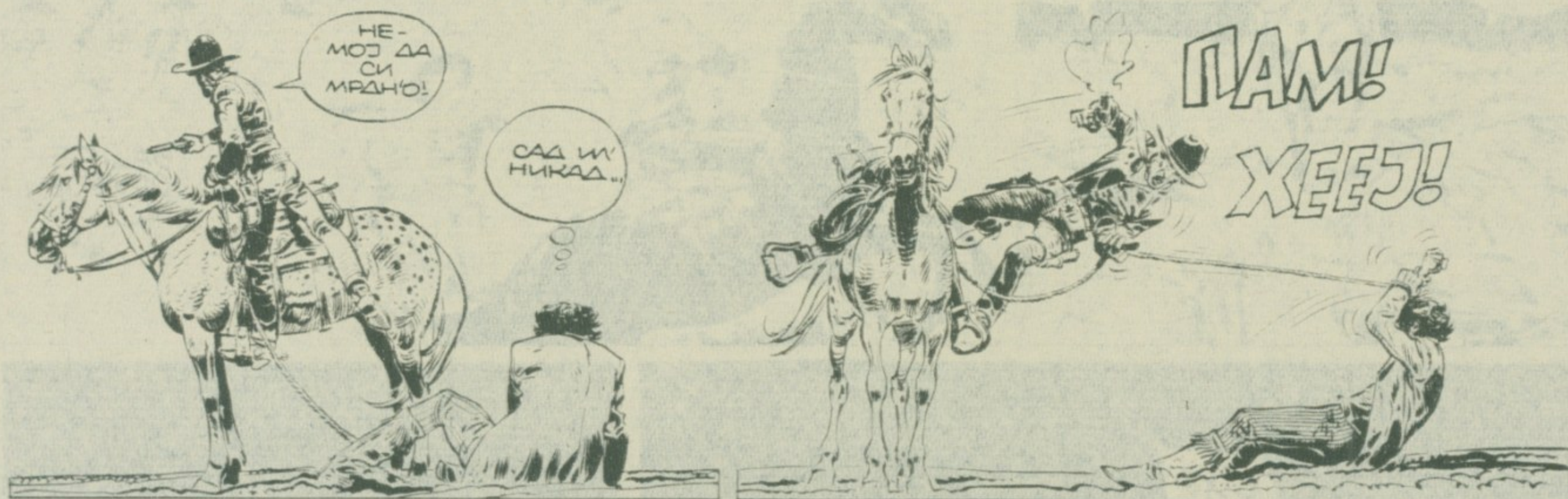

ТЕК ПРЕД НОГ
ФИНИ ЈЕ УСПЕО
ДА УХВАТИ
КОЊЕ...

С...СТАНИ!

ВЕЕ
СИ ЦРК'ОЗ
ВАЖИ, ОД-
МОРИТЕ-
МО СЕ
МАЛО!

ШТО СЕ
СМЕЈЕШ,
ВИГО?

НИШТА!
КАКВЕ
ФАЦЕ!

РАДИ-
ТЕ!

У МЕЂУВРЕМЕНУ...

ДОКЛЕ
ЛИ СУ
СТИГЛИ
ФИНИ И
КИМБАЛ?

ПОСЛЕ
НЕКОЛИКО
САТИ...

ХА! ХА!

ПРЕСТАНИ
ДА СЕ ЦЕ-
РИШ! ЈОШ
МАЛО
ПА ЈЕ
ГОТОВО!

ПОКЛОПАЦ
ПОГЛУШТА!

ИЗНЕНАДА...

Г... ГЛЕ-
ДАЈТЕ!

НЕ-
ВЕРО-
ВАТНО!

ОХ!

!!?

ХА!
ХА!

ГВОЗЂУРИЦА!

ГДЕ ЈЕ
ЗЛАТО?

ОДЛЕПР-
ШАЛО!

ТИ СИ
ЗНАО! ЗА-
ТО СИ СЕ
СМЕЈАО!

А! СМО СЕ
ПРЕШЛИ!

ГОВОРИ,
ГДЕ ЈЕ?

ПОТРОШЕНО ДО
ПОСЛЕДЊЕГ ДО-
ЛАРА! ЊИМЕ ЈЕ
ФИНАНСИРАНА
БОРБА ХУАРИСТА
ПРОТИВ ЦАРА
МАКСИМИ-
ЛИЈАНА!

ЛА-
ЖЕ!

КУ-
НЕМ СЕ!
БИЛО
ЈЕ ТО
ПРЕ ПАР
ГОДИНА
КАД
СУ ТРЕВО-
РА УХАП-
СИ-
ЛИ!

ТАД
СМО
САЗНА-
ЛИ ДА
ЈЕ ЗЛАТО
МОЖДА
У МЕК-
СИКУ!
ПРЕТ-
ПОСТА-
ВИЛИ
СМО
ДА ПА
ЈЕ
ПРЕНЕО
ТРЕ-
ВОР!

ЗЛАТО
НАМ ЈЕ
БИЛО НЕ-
ОПХОДНО,
ЈЕР ЈЕ ХУАРЕЗ
БИО БЕЗ
ПАРА, А МАК-
СИМИЛИЈАН
ЈЕ БИО НЕ-
ПОПУСТАЛИВ!

КАКО
СТЕ ЗНАЛИ
ГДЕ ЈЕ
ЗЛАТО?

НИЈЕ
БИЛО ВАШ
ЛАКО ТО
ДОВНАТИ!
ПРЕТПОСТАВ-
ЉАЛИ СМО
ДА ЈЕ У ТАКО-
МИ, АЛИ ГДЕ?
Онда смо
НАПАЛИ
ЗАТВОР ГДЕ
ЈЕ ТРЕВОР
ЧАМИО, И
ОСЛОБОДИЛИ
ХУАРИСТЕ, А
МЕЂУ ЊИМА
И ТРЕВОРА
И ТО КАО
СЛУЧАЈНО!

ОНДА
СМО МУ
ОДРЕДИ-
ЛИ НЕ-
КОЛИКО
ЧУВАРА,
ВРАО
УПОР-
НИХ
И
ДИСКРЕТ-
КРЕТ-
НИХ...

ТАКО
НАС ЈЕ
ОДВЕО
У ТАКОМУ,
ХТЕО
ЈЕ ДА
ПРОМЕНИ
СКЛОНИ-
ШТЕ...

ПОШТО ЈЕ
ТАКОМА
БИЛА ПУ-
ТА, ТРЕВОР
ЈЕ ИМАО
ВРЕМЕНА
ДА САМ
НАПРАВИ
ТАЈ САН-
ДУК...

ЗАТИМ ЈЕ
У ЊЕГА
СМЕСТИО
ЗЛАТО
И СВЕ
СТАВИО
У НА-
ПУШТЕН
ПРОБ...

ЗНАЧИ,
ВИ СТЕ
ЗЛАТО
ЗАМЕ-
НИЛИ
ГВОЖ-
БУРИ-
ЈОМ!

А ЧЕМУ
ОБЕ ТО?

ПОЛИТИКА,
АМИГО!
ПОШТО ЈЕ
ВАШИНГ-
ТОН ВЛА-
СНИК ЗЛАТА,
ТО ВИ БИЛА
КРАЂА!

ПЛУС СВЕГА,
ЈЕДИНЕ СУ НАС
ПОМАГАЛЕ, А ТО
НИСМО СМЕЛИ ДА
ПРОКОЦКАМО! МЕ-
ЂУТИМ, НИ ДАН
ДАНАС НИСМО У
МОГУЋНОСТИ ДА
ИМ ТЕ ПАРЕ ВРА-
ТИМО! ЗАТО САМ
ЈА БИО ЗАДУЖЕН
ДА ПО СВАКУ ЦЕ-
НУ СПРЕЧИМ ДА
САНДУК СТИГНЕ
У АМЕРИКУ!

ПЛУ-
ПОСТ!
ТРЕ-
ВОР
СИГУР-
НО НЕ
БИ ПРИ-
ЈАВИО
КРАЂУ!

А НИЈЕ
НИ ЗНАО
ДА СТЕ ВИ
У ИГРИ!

ТЕШКО
ЈЕ БИЛО
ПРЕДВИ-
ДЕТИ
ТРЕВОРО-
БУ РЕАКЦИ-
ЈУ! МИ СМО
ТИМ ПАРАМА
ПЛАРАЛИ ОРУЖ-
ЈЕ АМЕРИЦИ, А
ТО ЈЕ БИО ДОВАР
РАЗЛОГ ДА НАС
ОНИ НАПАДНУ!

ЗАШТО
НИСТЕ
УБИЛИ
ТРЕВОРА?

ИЗГУБИЛИ
СМО МУ ТРАГ!
ОД КАКО ЈЕ ПОСТАО
ДЕСПЕРАД, БИО ЈЕ
НЕУХВАТАЉИВ! САЗНАО
САМ ДА СЕ ОЖЕНИО
ДОТИЧНОМ И МИСЛИО
САМ ДА ПРЕКО ДАМЕ
СТИГНЕМ ДО
ЊЕГА!

АНГАЖО-
ВАО САМ
БУДИНИЈА
ДА МЕ ИЗ-
ВЕШТАВА,
АЛИ ЈЕ ОН
СЛУЖИО
ВЕО ТРО-
ЈИЦУ,
МЕЂУ
КОЗИМА
И ЛОПЕЗД.
ИПАК,
САЗНАО
САМ ЗА
ПОРУКУ
УПУТЕНУ
АМЕРИ-
ЦИ...

ЈУРЕГИ ТАКО ЗА НОМ,
СРЕО САМ СЕ ПРВИ ПУТ
С БЛУБЕРИЈЕМ! ОД ТАДА
СУ СЕ НАШИ ПУТЕВИ
ЧЕСТО УКРШТАЛИ!

И ЈОШ БИ,
СИГУР-
НО!

ТЕБИ ЋЕ МАК
ФЕРСОН ВЕРОВАТИ!
МОЈ ЖИВОТ ЈЕ САДА
У ТВОЈИМ РУКАМА,
А РАЧУНАМ
И НА ТВО-
ЈУ ВОЈНИЧ-
КУ ЧАСТ!

БАШ
ДИРАЊИВО!
МОГАО СИ И
СА МНОМ БИТИ
ТАКО
ЉУБАВАН,
БИТАНГО!

ДОСТА,
ПРИНЦЕ-
ЗО, ИНА-
ЧЕ ЋУ ТЕ
ИСТУБИ!

А
ШТА
АКО
ОДБИ-
ЈЕМ?

НЕЋУ
ОНДА
ИМАТИ МИ-
ЛОСТИ ПРЕ-
МА ТЕБИ! ЈА
ЋУ МОЖДА
ПОСЛЕДЊИ
УМРЕТИ, АЛИ
ЋЕШ ТИ ПРЕ
МЕНЕ!

ЗНА-
ЧИ,
НЕМАМ
ИЗБО-
РА?

ДАЈ
РЕЧ
ПРЕД
СВЕДО-
ЦИМА
МА!

НЕ
ВЕРУЈ
МУ
МНОГО,
СИН-
КО!

ИМАШ ЈЕ,
ГРИНГО! НЕ-
КА ПРАВ-
ДА ПО-
ВЕДИ!

ХВА-
ЛА,
ВИГО!
ИДЕМО
ОДМАХ
У ФОРТ
ДЕЈВИС!

КАСНИЈЕ...

КАКВО
ПРОКЛЕ-
ТО ВРЕ-
МЕ!

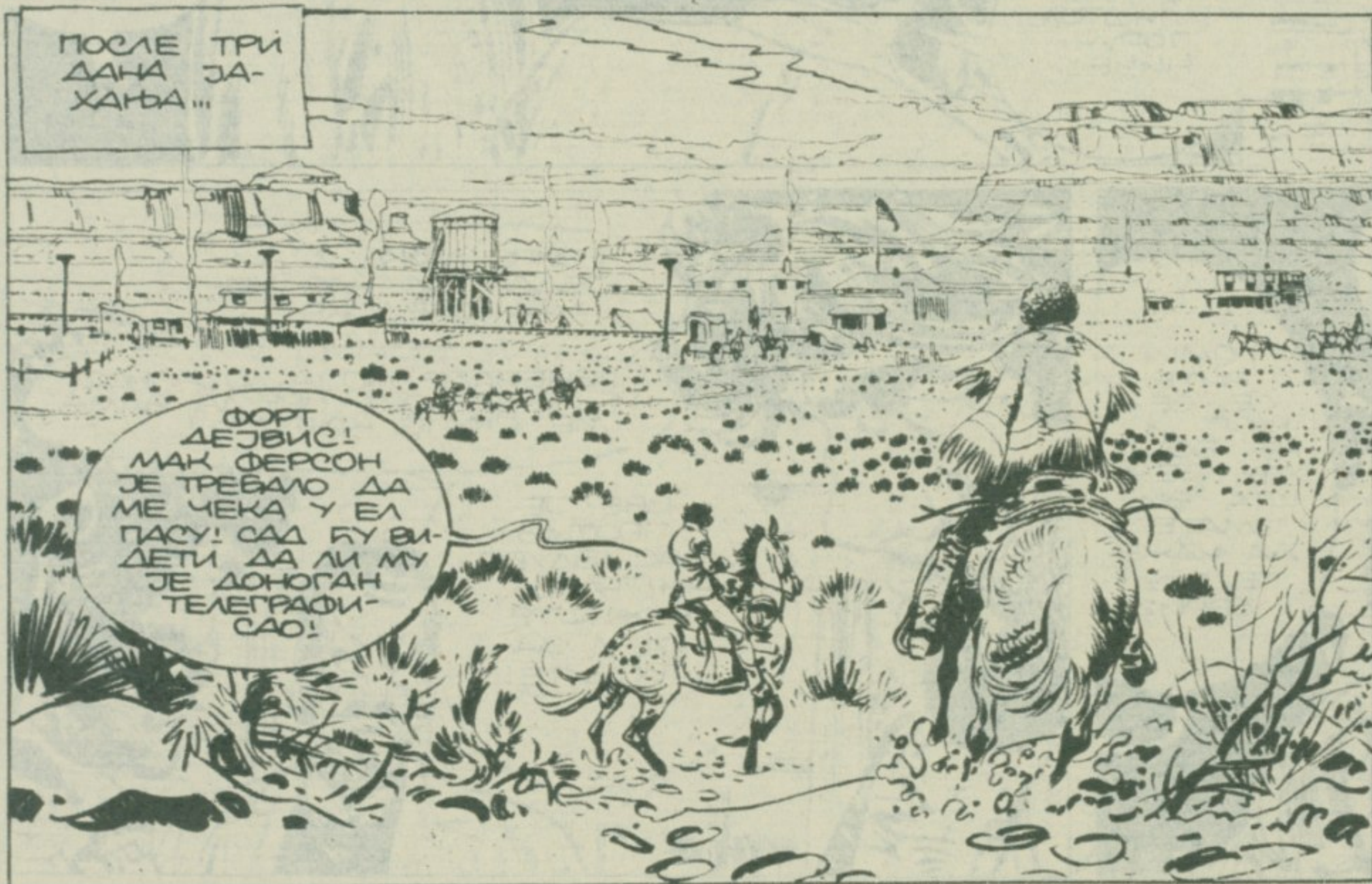
РЕДЕ
И ШИМИ,
ОДВЕДИТЕ
БИОЕР У СА-
ЛИНАС И СВЕ
ИСПРИЧАЈТЕ
ШЕРИФУ!
ОН ЋЕ КО-
ЦИЈУ ВРА-
ТИТИ У
МЕКСИКО!

ОРЕГНО,
СИНКО!
ВИДЕЋЕ-
МО СЕ!

ЗБОГОМ,
МАЖ, И НЕ
РАЧУНАЈ ВИ-
ШЕ НА МЕ-
НЕ!

И ЈА НЕ ЖЕЛИМ ВИ-
ШЕ ДА ВАС ВИДИМ!
А ИСПЛАТИЋУ ВАС
КАД ПРИМИМ
ПЛАТУ!

ПОСЛЕ ТРИ
ДАНА ЈА-
ХАНБА...

ФОРТ
ДЕЈВИС!
МАК ФЕРСОН
ЈЕ ТРЕБАЛО ДА
МЕ ЧЕКА У ЕЛ
ПАСУ! САД ЋУ ВИ-
ДЕТИ ДА ЛИ МУ
ЈЕ ДОНОГАН
ТЕЛЕГРАФИ-
САО!

ПОРМ-
НИК БЛУ-
БЕРИ, А
ОВО ЈЕ КО-
МАНДАНТ
ВИГО ИЗ
МЕКСИЧКЕ
ВОЈСКЕ!

ПУ-
КОВНИК
МАК ФЕР-
СОН ЈЕ
ЈУМЕ СТИ-
ГАО И НЕ-
СТРПЉИВО
ВАС ОЧЕ-
КУЈЕ!

ГАДЕ ЈЕДАН!
ПЛАТИРЕШ МИ
ОВО! ИСЦЕДИЛИ
ИСТИНУ ИЗ ТЕ-
БЕ ЈЕДНОГ
ДАНА!

ДОСТА,
БЛУБЕРИ!
СУДИТЕ
ВАМ
ВОЈНИ
СУД!

ДАЈТЕ
ОРУЖЈЕ!

НЕ
ЗАБОРА-
ВИТЕ ДА
ЈЕ ОН ОД-
ГОВОРАН ЗА
СМРТ ГУВЕР-
НЕРА ЛОПЕЗА
И ДЕСЕТИНА
МЕКСИЧКИХ
ВОЈНИКА! ТО
РЕ СИГУРНО
ИМАТИ УТИ-
ЦАЈА НА
НАШЕ ОД-
НОСЕ, УБУ-
ДУЋЕ!

НИШТА НЕ
БРИНИТЕ! МОЖЕТЕ
СЕ ВРАТИТИ У
ВАШУ ЗЕМЉУ!
ОДМАХ ПРИТВО-
РИТЕ БЛУБЕРИЈА!

ДА,
СЕР!

КОМАНДАНТЕ, ИЗВИЊАВАМ
ВАМ СЕ И ЗАХВАЉУЈЕМ
У МИ СЈЕДИНЕ-
НИХ ДРЖАВА!

НАЈ
ГОРЕ ЈЕ
ШТО НЕ
ЗНАМО ГДЕ
ЈЕ САКРИО
ЗЛАТО! АЛИ
РЕТЕ ВИ
ВАЈДА У-
ПЕТИ ТО
ДА СА-
ЗНАТЕ!

ДОЗВОЛИТЕ
ДА РАЗГОВА-
РАМ С ЊИМ!
МОЖДА
РЕ СЕ
ОДА-
ТИ!

ПОСЛЕ
НЕКОЛИ-
КО САТИ...

БЛУБЕРИ!

ШТА ЈЕ,
ВИГО?
САД СИ У
БЛЕМЕНТУ!

МАК
ФЕРСОН МИ-
ЛИ ДА БУ
ИЗВУКИ НЕШТО
ИЗ ТЕБЕ, А ЈА
САМ, У СТВАРИ,
ДОШАО ДА СЕ
ПОЗДРАВИМО!

ИЛИ
ДО ЗА-
ВОЛА!

РЕКАО
САМ ТИ ДА
БУ ТИ ЈЕ
ОСВЕТИТИ,
А КОНОПАЦ
РЕ МЕ
ЗАДОВО-
ЉИТИ!

ПРАС!

НИСИ ВАЈДА МИ-
СЛИО ДА БУ ДА СВЕ-
ДОМИ ПРОТИВ
СВОЈЕ ЗЕМЉЕ!
ЖЕЛИМ ТИ...
ОХ!

БОЉЕ
ТИ ЈЕ
ДА БУДЕШ
МАЛО
ПРИСТОЈ-
НИЈИ!

НЕ
ЗБОГОМ,
НЕГО ДО
ВИДЕ-
ЊА!

ТРИ
ДАНА
КАС-
НИЈЕ
У СА-
ЛИ-
НАСУ...

РАЗДВОЈИ-
РЕМО СЕ НА
ИЗЛАЗУ ИЗ ГРАДА!
ВРАГАМ СЕ У
МОЈ РУДНИК! СТИ-
ДИМ СЕ ШТО САМ
ОСТАВИО МАЈКА
НА ЦЕДИЛУ!

НЕ ВИСМО МУ
МИ НИШТА ПО-
МОГИ! ЈА ОДОХ НА
СЕВЕР! КО ЗНА,
МОЖДА ЈЕ ВИГО
И ОДРЖАО
РЕЧ!

ШТА ЛИ ЈЕ
С ПРИНЦЕЗОМ?
НЕ ВЕРУЈЕМ
ДА ЋЕ СЕ
ВРАТИТИ У
МЕКСИКО!

МЕДАЈ,
ЕВО ТИ ОД-
ГОВОРА!

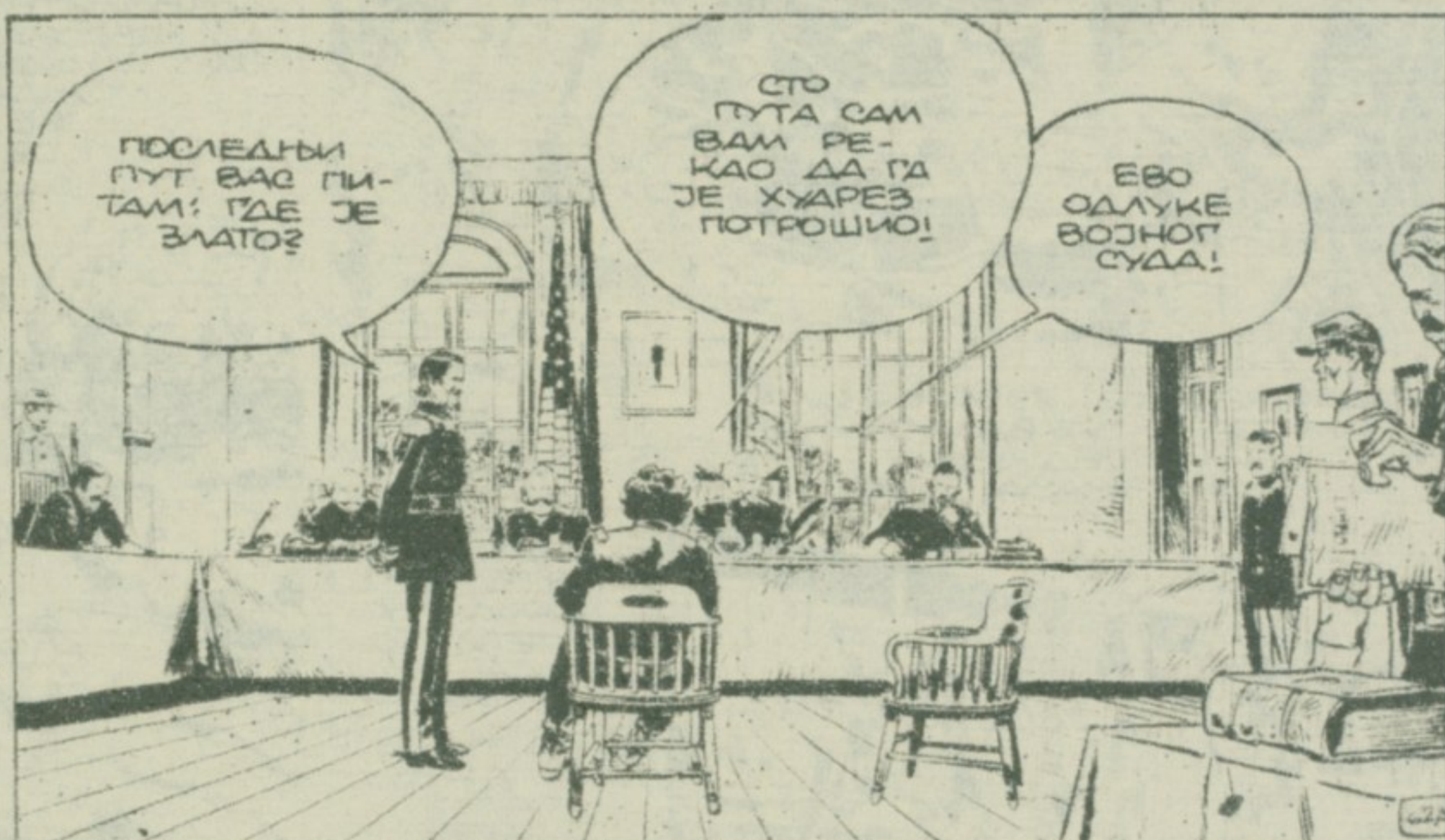

БЕДНО
У ОД-
НОСУ НА
КОВА
РОЈУ!
ДА ОСТА-
НЕМО
ВЕЧЕРАС
ОВДЕ?

НЕ
ВЕРУЈЕМ
ДА ВИ
БИТЕ ЗА-
ДОВОЉНА
ДА НАС ВИ-
ДИ! НЕ БРИ-
НИ ЗА НЈУ,
СНАДИ ЋЕ
СЕ ОНА!

МАЛО
КАСНИ-
ЈЕ...

ПОСЛЕДЊИ
ПУТ ВАС ПИ-
ТАМ: ГДЕ ЈЕ
ЗЛАТО?

СТО
ПУТА САМ
ВАМ РЕ-
КАО ДА ГА
ЈЕ ХУАРЕЗ
ПОТРОШИО!

ЕВО
ОДЛУКЕ
ВОЈНОГ
СУДА!

СУД
ВАС
ПРОГЛАША-
ВА КРИ-
ВИМ ЈЕД-
НОГЛАС-
НО!

ШТА?

ГЛУПОСТИ,
ЈА САМ
НЕВИН!

СХОДНО
ТОМЕ,
ДЕГРАДИРА-
НИ СТЕ И
ОТПУШТЕНИ
ИЗ ВОЈСКЕ!
ОСУЂЕНИ
СТЕ НА ТРИ-
ДЕСЕТ ГОДИ-
НА РОБИЈЕ
У ЗАТВОРУ
У ФРАНСИС-
ВИЛУ!

КАСНИЈЕ...

НЕ ЗНАМ ДА
ЛИ СТЕ СТВАР-
НО КРИВИ ИЛИ
ВИГОВОВА ЖРТВА,
АЛИ САМ ВАМ
У ПОЧЕТКУ РЕ-
КАО ДА ВАМ
НЕ МОГУ ПОМО-
ЋИ АКО ЗА-
БРАТЕ!

НЕ
ЗАМАРАЈ
СЕ И ИЗИ-
ЂИ ИЗ БЕ-
ЛИЈЕ, ЈЕР
ИОНАКО
ВЕО
СМРАДИ
ОВДЕ!

ПЕТОГ ОКТОБРА 1869. БЛУБЕРИ ЈЕ КОЛИМА УТУКЕН
У ЈЕДАН ОД НАЈБОРИХ АМЕРИЧКИХ ЗАТВОРА...

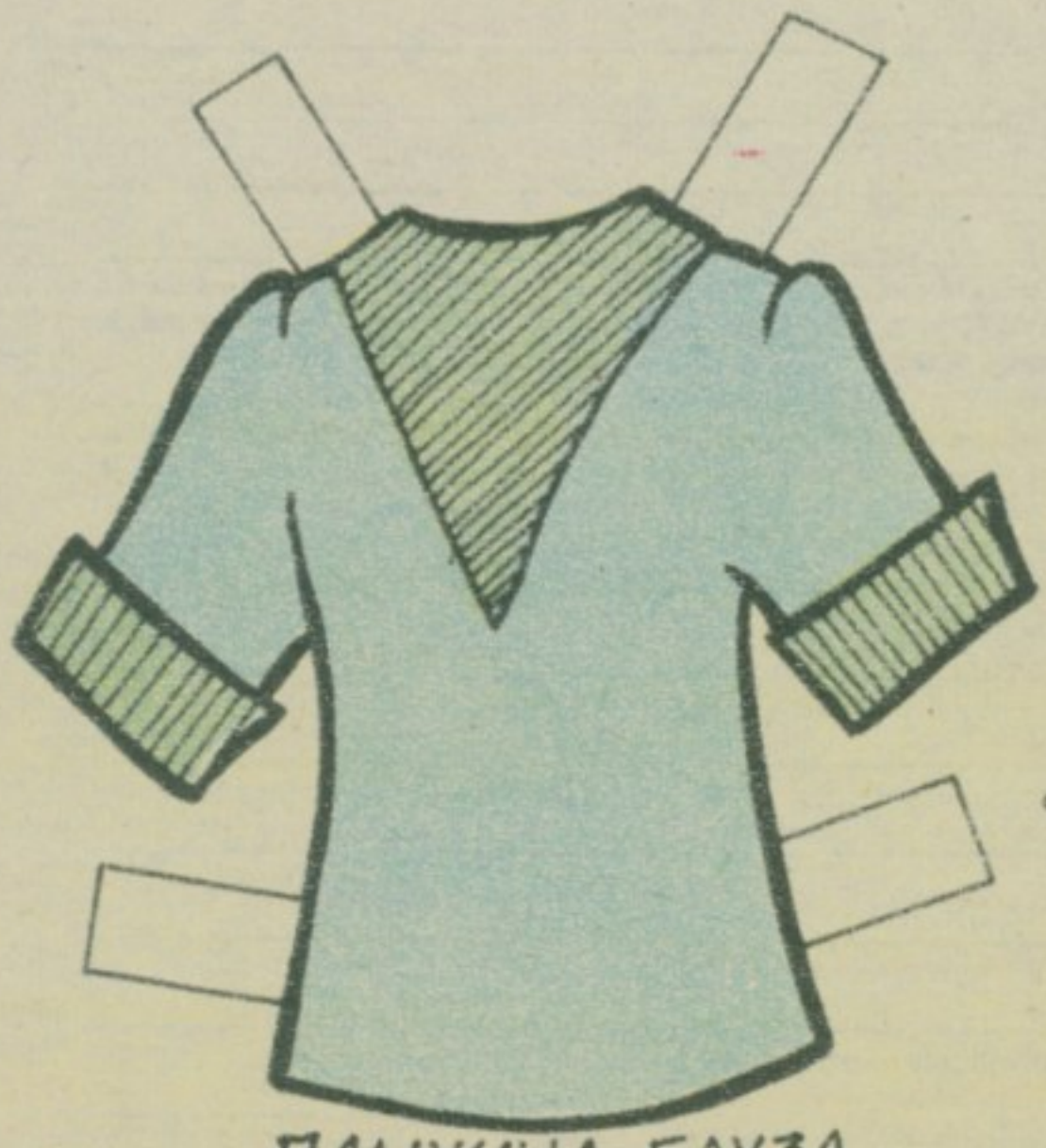
СИГУРНО
НИЈЕ ГОРЕ НЕГО
У ЛОПЕЗОВОМ ЗАТ-
ВОРУ... УОСТАЛОМ, ЗА-
ШТО ПОСТОЈЕ ЗАТВО-
РИ НЕГО ДА СЕ
ИЗ њИХ БЕЖИ...

КРАЈ

ЛЕНА НА КИШИ

СВИЛЕНА ХАЉИНА

ПАМУЧНА БЛУЗА

ФАРМЕРКЕ

библиотека **ДОМ И ШКОЛА**

У овој библиотеци, намењеној првенствено средњошколској омладини и студентима као лектира уз наставу књижевности, објављују се дела најистакнутијих писаца југословенске и стране књижевности.

попуст
20%
при куповини
за готово
рад
1949
1984

библиотека **реч и мисао**

обухвата најбоља класична и савремена остварења светске и домаће књижевности. Сви књижевни родови, све књижевне епохе и готово све књижевности света, заступљене су у овој познатој црној књизи.

ЈУГОСЛОВЕНСКА КЊИЖЕВНОСТ

1. Сретен Асановић: **ОПОЈНО ПИЋЕ** 40.-
2. Мирко Бањковић: **СТРАШНО ПЛЕМЕ** 50.-
3. Иван Цанкар: **НА КЛАНЦУ** 240.-
4. Родољуб Чолаковић: **ЗАПИСИ ИЗ ОСЛОБОДИЛАЧКОГ РАТА** 90.-
5. Иван Дончевић: **БЕЗИМЕНИ** 28.-
6. Радоје Домановић: **МРТВО МОРЕ И ДРУГЕ САТИРИЧНЕ ПРИЧЕ** 110.-
7. Милован Глишић: **ПРИПОВЕТКЕ** 250.-
8. Иван Гундулић: **ДУБРАВКА** 70.-
9. Ђура Јакшић: **ПЕСМЕ** 75.-
10. Ђура Јакшић: **ПРИПОВЕТКЕ** 100.-
11. Јован Дучић: **ПЕСМЕ** 120.-
12. Карел Дестовник Кајух: **ПОЕЗИЈА** 25.-
13. Вук Караџић: **ИЗАБРАНИ СПИСИ** 140.-
14. Анте Ковачић: **У РЕГИСТРАТУРИ** 150.-
15. Иван Горан Ковачић: **ЈАМА И ДРУГЕ ПЕСМЕ** 80.-
16. Крајчевић: **ПЕСМЕ** 50.-
17. Мирослав Крлежа: **ПОВРАТАК ФИЛИПА ЛАТИНОВИЋА** 320.-
18. Десанка Максимовић: **ПЕСМЕ** 180.-
19. Светозар Марковић: **ИДЕЈЕ О ВАСПИТАЊУ И ОБРАЗОВАЊУ** 50.-
20. Светозар Марковић: **ПЕВАЊЕ И МИШЉЕЊЕ** 220.-
21. Иван Мажурић: **СМРТ СМАИЛ АГЕ ЧЕНГИЋА** 80.-
22. Ранко Маринковић: **РУКЕ** 170.-
23. Антон Густав Матош: **ОДАБРАНА ДЕЛА** 200.-
24. Сречко Косовел: **ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ** 28.-
25. Браћа Миладинов: **ИЗАБРАНА ДЕЛА** 25.-
26. Марко Миљанов: **ПРИМЈЕРИ ЧОЈСТВА И ЈУНАШТВА** 28.-
27. Стефан Митров Љубиша: **ПРИПОВЈЕСТИ** 300.-
28. Доситеј Обрадовић: **ЖИВОТ И ПРИКЉУЧЕНИЈА** 80.-
29. Петковић-Дис: **ПЕСМЕ** 140.-
30. Вељко Петровић: **ПЕСМЕ И ПРИПОВЕТКЕ** 200.-
31. Стерија Поповић: **КОМЕДИЈЕ** 100.-
32. Богдан Поповић: **ОГЛЕДИ О КЊИЖЕВНОСТИ** 270.-
33. Петар Прерадовић: **ПЕСМЕ** 50.-
34. Франце Прешерн: **ПЕСМЕ** 70.-
35. Исидора Секулић: **ОДАБРАНА ДЕЛА** 300.-
36. Јован Скерлић: **КЊИЖЕВНЕ КРИТИКЕ** 180.-

37. Бранко Ћопић: **ОСМА ОФАНЗИВА** 220.-
38. Добрица Ћосић: **КОРЕНИ** 220.-
39. Шеноа: **СЕЉАЧКА БУНА** 120.-
40. Борисав Станковић: **КОШТАНА И ДРУГЕ ПРИПОВЕТКЕ** 230.-
41. Милан Ракић: **ПЕСМЕ** 130.-
42. Бранко Радичевић: **ПЕСМЕ** 150.-
43. Чедо Вуковић: **МРТВО ДУБОКО** 28.-
44. Александар Вучо: **ПЕТ ПЕТЛИЦА** 130.-
45. Воранц: **САМОНИКЛИ** 90.-
46. Отон Јупанчић: **ЦИЦИБАН И ДРУГЕ ПЕСМЕ** 50.-
47. * * * **БУГАРШТИЦЕ** 33.-
48. * * * **ДВОРИ САМОТВОРИ - ТУЖБАЛИЦЕ** 40.-
49. * * * **ЈУГОСЛОВЕНСКА ЛИРИКА ИЗМЕЂУ ДВА РАТА** 90.-
50. * * * **НАРОДНА БАЈАЊА** 160.-
51. * * * **НАРОДНЕ ЛИРСKE ПЕСМЕ** 90.-
52. * * * **НАРОДНЕ ПОСЛОВИЦЕ** 150.-
53. * * * **НАРОДНЕ ПРИЧЕ** 80.-
54. * * * **НАРОДНЕ ПРИЧЕ О ЖИВОТИЊАМА** 120.-

СТРАНА КЊИЖЕВНОСТ

55. Аристотел: **О ПЕСНИЧКОЈ УМЕТНОСТИ** 180.-
56. Балзак: **ЧИЧА ГОРИО** 260.-
57. Балзак: **ЕВГЕНИЈА ГРАНДЕ** 110.-
58. Балзак: **ШАГРИНСКА КОЖА** 100.-
59. Александар Блок: **ПЕСМЕ** 150.-
60. Чехов: **ИЗАБРАНЕ ПРИЧЕ** 70.-
61. Чехов: **ПРОСИДБА И ДРУГЕ ЈЕДНОЧИНКЕ** 70.-
62. Ф. М. Достојевски: **ЗЛОЧИН И КАЗНА, I/II** 240.-
63. Максим Горки: **МАТИ** 300.-
64. Николај Гогољ: **ТАРАС БУЉБА** 90.-
65. Ла Фонтен: **БАСНЕ** 70.-
66. Гарсија Лорка: **ПЕСМЕ** 140.-
67. Владимир Мајаковски: **ПЕСМЕ** 170.-
68. Томас Ман: **БУДЕНБРОКОВИ, I/II** 260.-
69. Ги де Мопасан: **ПРИЧЕ ИЗ НОРМАНДИЈЕ** 80.-
70. Франческо Петрарка: **СОНЕТИ И КАНЦОНЕ** 80.-
71. Џонатан Свифт: **ГУЛИВЕРОВА ПУТОВАЊА** 170.-
72. * * * **КАЛЕВАЛА (фински народни еп)** 160.-

Све књиге су штампане ћирилицом у брошираном повезу.

73. Д. Х. Лоренс: **ТАЈНЕ ФЕНИКСА** 20.-
74. Т. С. Елиот: **ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ** 20.-
75. Патрик Вајт: **НОЋ ЛУПЕЖА** 20.-
76. Калдерон де ла Барка: **ЖИВОТ ЈЕ САН** 20.-
77. Х. Р. Хименес: **ЈА НИСАМ ЈА** 20.-
78. Дино Буцати: **ПРОДАВНИЦА ТАЈНИ** 20.-
79. Амрита Притам: **ТАЈ ЧОВЕК** 20.-
80. Исмаил Кадаре: **ГЕНЕРАЛ МРТВЕ ВОЈСКЕ** 20.-
81. Ерих Кош: **САТИРЕ** 40.-
82. Миодраг Павловић: **ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ** 40.-
83. Руди Шелиг: **ДА ЛИ ДА ТЕ ПОСПЕМ ЛИШЋЕМ** 40.-
84. Паустовски: **НОВЕЛА О ШУМАМА** 40.-
85. Александар Грин: **ПАЦОЛОВАЦ** 40.-
86. Осип Мандељштам: **РАЗГОВОР О ДАНТЕУ** 40.-
87. Николај Хајтов: **ДИВЉЕ ПРИЧЕ** 40.-
88. Славомир Мрожек: **ПРОЛЕЋЕ У ПОЉСКОЈ** 40.-
89. Константин Кавафи: **ПЕСМЕ** 40.-
90. В. С. Мервин: **ВАШКЕ** 40.-
91. Еуђенио Монтале: **ЛЕПТИР ИЗ ДИНАРА** 40.-
92. Октавио Пас: **ЛУКОВИ** 40.-
93. Бранислав Нушић: **ПОЛИТИЧКИ ЖИВОТ И СМРТ** 80.-
94. Бруно Шулиц: **МАНЕКЕНИ** 80.-
95. Петер Хандке: **ГОЛМАНОВ СТРАХ ОД ПЕНАЛА** 80.-
96. Сенгор: **КУМБА ТАМ СПАВА** 80.-
97. Сефери: **МИТСКА ИСТОРИЈА** 80.-

98. В. С. Најпол: **У СЛОБОДНОЈ ДРЖАВИ** 80.-
99. Виб: **ШТА ЈЕ ПИСАЦ ХТЕО ДА КАЖЕ** 80.-
100. Пушкин: **КАПЕТАНОВА КЊИ** 100.-
101. Волтер: **КАНДИД** 100.-
102. Гијом Аполинер: **ПЕСМЕ** 120.-
103. Макијавели: **ВЛАДАЛАЦ** 120.-
104. Андрић: **ПРОКЛЕТА АВЛИЈА** 120.-
105. Маркс-Енгелс: **ЧЛАНЦИ ИЗ „НОВИХ РАЈНСКИХ НОВИНА“** 120.-
106. Вознесенски: **ЗОВ ЈЕЗЕРА** 150.-
107. Бокачо: **ИЗ „ДЕКАМЕРОНА“** 150.-
108. Сонека: **РАСПРАВА О ПНЕВУ** 150.-
109. Едгар Алан По: **АВАНТУРЕ ГОРДОНА ПИМА** 150.-
110. Саројан: **ЗОВЕМ СЕ АРАМ** 150.-
111. Омар Хајјам: **РУБАЈЕ** 150.-
112. Маламуд: **ЦРНО ЈЕ МОЈА ОМИЉЕНА БОЈА** 150.-
113. Фридрих Ниче: **ОСВИТ** 200.-
114. Десница: **ПРОЉЕЋА ИВАНА ГАЛЕБА** 200.-
115. Еразмо Ротердамски: **ПОХВАЛА ПУДОСТИ** 200.-
116. Бранко Миљковић: **ДОК БУДЕШ ПЕВАО** 200.-
117. Давичо: **ШТО ВОЛИМ РОСУ** 200.-
118. Селимовић: **ДЕРВИШ И СМРТ** 240.-
119. Маркс-Енгелс: **О УМЈЕТНОСТИ** 240.-
120. Ф. М. Достојевски: **ОДАБРАНА ПИСМА** 240.-
121. Иво Андрић: **СВЕСКЕ - ЗНАКОВИ ПОРЕД ПУТА** 300.-

Све књиге су штампане латиницом у брошираном повезу

РАД - ИЗДАВАЧКА РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА
11000 Београд, Моше Пијаде 12. Тел.: 422-517 и 404-765

НАРУЧБЕНИЦА - ПЗ/147

Овим неопозиво наручујем (упишите бројеве књига које наручујете):

ЗА ГОТОВО - Вредност наручених књига уплатићу поштом (приликом преузимања од поште), са ПОПУСТОМ од 20%, (за поруџбине испод 500.- дин., поштом-рину плаћа купац), или

НА ОТПЛАТУ - Вредност наручених књига уз годишњу камату од 34% уплатићу у редовних месеч рата по пријему књига, рачуна и уплатница с тим што ћу прву рату уплатити поштом приликом пријема. Књиге се могу отплаћивати највише у 10 месеч рата, а најмања рата не може бити нижа од 500.- динара. Купци на отплату оверавају наруџбеницу у организацији где раде, а пензионери прилажу претпоследњи чек од пензије. У случају спора надлежан је Пети општински суд у Београду.

(Презиме и име)	
(Име оца)	(Датум и место рођења)
(Занимање)	(Број личне карте и место издавања)
(Број поште, место и адреса стана)	
(Радна организација и место где је купац запослен)	
М.П.	(Овера о запослењу и потпис овлашћеног лица)
(Датум)	(Потпис купца)

ЧИТАТИ СПОРО ИЛИ БРЗО

СТАРА
И
НОВА
УПУТСТВА
ЗА
УПОТРЕБУ
ШТАМПАНЕ
РЕЧИ

На ово питање духовито је одговорио још пре три века филозоф Бекон рекавши да неке књиге треба само окусити (брзо и површно прочитати), друге се могу прогутати (већ их треба пажљивије читати) а понеке ваља до-бро сажвакати (јер захтевају темељно проучавање).

Ни читање, дакле, није тако једноставна ствар и може се чак говорити о вештини читања којој је Емил Фаге, члан Француске академије наука, пре шест деценија посветио једну студију. У њој препоручује: „Да бисте научили да читате треба то да радите врло лагано као да у књизи хоћете да уживате, да нас она научи или да је критикујете“. И даље: „Без журбе! Журба је, уосталом, други облик лењости“. Треба по Фагеу, на листићима бележити пишчеве идеје и своје мишљење о његовим закључцима, стилу и укусу. Ако треба да се нагласи оно што је значајно у тексту, то треба подвлачити. Да би се још уочљивије истакло оно што је неопходно, препоручује се подвлачење оловкама у разним бојама, а то је особито корисно за људе тзв. визуелног памћења који се претежно ослањају на чуло вида.

Савременим истраживањима утврђено је да брзина читања зависи од општег образовања и врсте литературе. Брзину читања одређује и садржај књиге и циљ читања. Новине могу и да се, часком, „прогутати“, док стручне студије свакако захтевају већи напор да би биле добро „сажвакане“. Шекспира и Достојевског не можете читати на исти начин као разне журнале.

Како ће нешто да се чита, зависи и од техничке опреме књиге. Најлакше се читају црна слова на изразито белој хартији. Важна је и величина слова и њихов облик. Експерименти су показали да просечан читалац успева за један минут да прочита 120-300 речи, али већ после сат и по непрекидног читања почиње да се јавља замор.

Брзина читања зависи углавном од распона који око може одједном да обухвати, а то је обично четири центиметра или нешто мање од половине штампаног реда у књизи уобичајеног формата. Вештина брзог читања постиже се читањем у „блоковима“, тј. читавих делова реченице одједном у

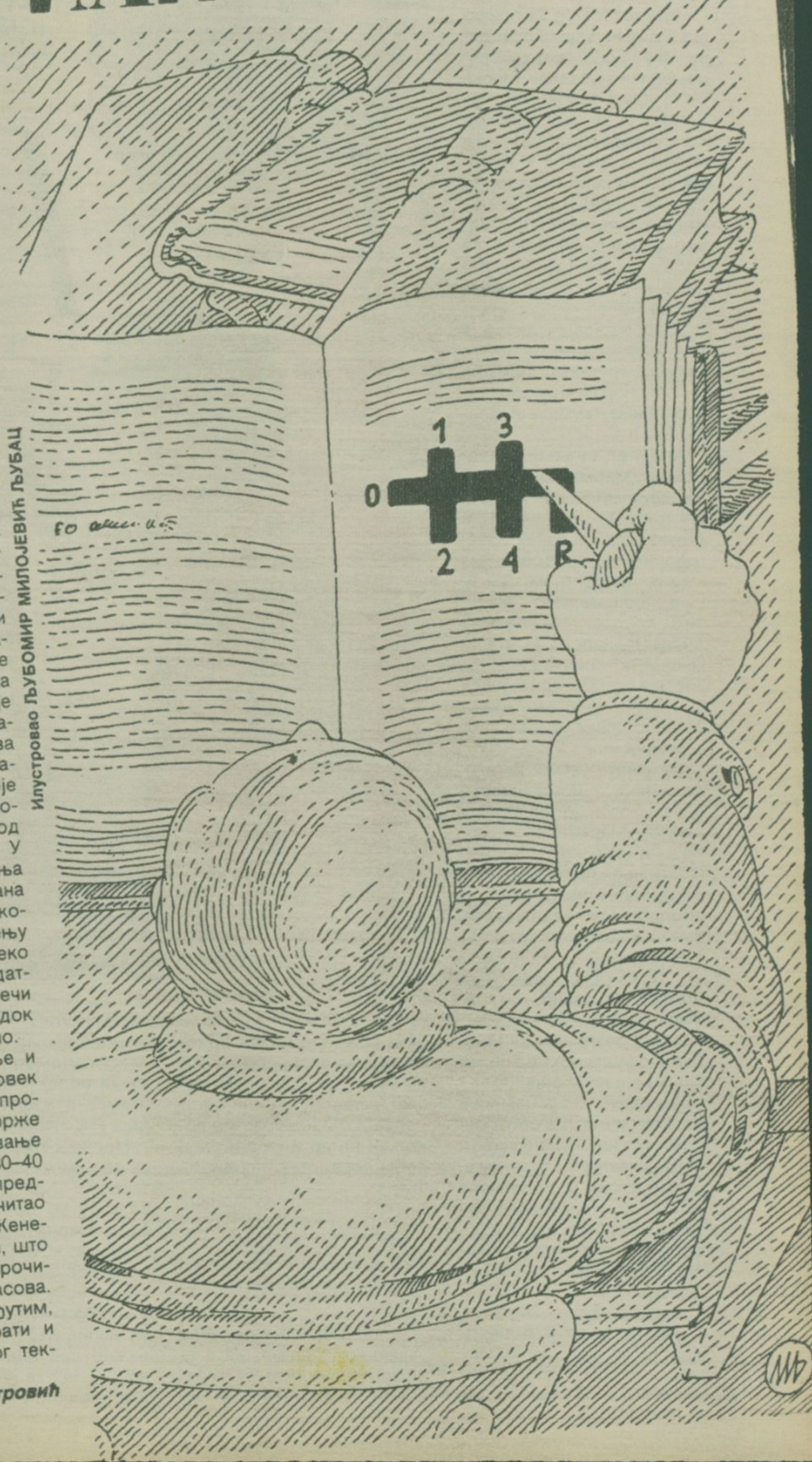
настојању да се схвати смисао. Дакле, не чита се свака реч, не изговара се прочитано и не прати се текст прстом.

Некад је читање представљало разоноду и одмор. Данас је потреба и обавеза. Да помогну „у-роженим“ читаоцима који не успевају да читају довољно брзо у САД су отворене „читалачке лабораторије“ – курсеви за брзо читање. Можда ће многи који су научили да брзо читају накнадно морати да уче – како да брзо не буде кусо.

Интересовање за извесне појаве утиче на способност опажања. Кад се обим пажње измери тахитоскопом („брзгледом“), онда се утврђује да се за једну десетину секунде обухвата 4-6 лица, објекта, утисака. Дакле, не примећујемо сваког статисти на филму ни сваког певача у хору. При читању текста слова се сливају у целину речи. Како уочити што више речи? Техника брзог читања увежбава се, између осталог, и помоћу акцелератора, апарата који пројектује по стотину знакова у секунди. Прво се текст емитује спорије, па нешто брже него што је „пријатно“ за читање и тако се читалац приморава да чита живахније. На крају оваквог вежбања које траје 12 недеља, број прочитаних речи пење се од 800 до 1500 у минуту. У школама брзог читања примењује се и такозвана техника читања колона која се састоји у повлачењу вертикалне линије преко средине текста са задатком да се прочитају речи са обе стране линије док се она прати вертикално.

Уз мало добре воље и истрајно вежбање човек може један текст да прочита два до три пута брже док се разумевање садржаја повећава 30-40 одсто. Некадашњи председник САД Рузвелт читао је три књиге дневно. Кенеди је читао 1200 речи, што значи да би Библију прочитао за непуних 11 часова. Брзину читања, међутим, не би смела да прати и брзина заборављеног текста.

Слободан Петровић

НАУКА ТО ВИДИ
НЕШТО ДРУГАЧИЈЕ

МАРКО ПОЛО

ВЕЛИКИ ПУТНИК ЈЕ
ПРИЧУ О КИНИ
ИЗМИСЛИО ИЗ
ОДРЕЂЕНИХ РАЗЛОГА,
У ЗАТВОРУ. ПРИЧАЊА
МАРКА ПОЛА
ЗАПИСИВАО ЈЕ И
УКРАШАВАО СВОЈИМ
ИЗМИШЉОТИНАМА
ПЕСНИК РУСТИЧЕЛИ.

НИКАД НИЈЕ БИО

У КИНИ!

љима своје бујне фантазије, која му је, још раније, донела славу најбољег састављача балада и поема, посебно о чудесним, измишљеним, збивањима романтичних Витезова округлог стола.

Позивајући се на ранија истраживања историчара Зорзи закључује да научно утврђене чињенице недвосмислено доказују да Марко Поло не само да никад није доспео до кинеског царског двора већ да ни у једном свом путовању није стигао ни до Кине!

Низ историјско-политичких збивања, о којима се у књизи путовања и авантура Марка Пола „Милион“ говори, а у којима је Марко наводно био учесник, чак и с важном улогом у њима, догодила су се знатно пре него што се Марко Поло уопште родио!

Упадљиво је да се у Марковим сећањима ни где не помињу неки детаљи из дневног живота Кине. На пример: редовно пијење чаја; затим, посебност и сложеност кинеског писма, нарочито кинески мачеви, другачији од монголских сабљи, итд. итд.

Зорзи данас потврђује стару претпоставку да Марко Поло никад није стигао до Кине, већ да је приче о величини и сјају Кине чуо и сабрао у насељима и трговачким центрима Монголије – далеког суседства Кине до којег је, неоспорно, не само стигао већ и боравио и веома успешно трговао.

Његове авантуре и открића украсила је и допунила машта песника – боема Рустичелија.

Тако, бар, сматра историчар професор Зорзи.

А. П. К.

Књиге путописа и авантура највећег путника средњег века Марка Пола (1254–1324) су међу најчитанијим књигама. Томе је посебно допринела и телевизијска серија о овом смелом и необичном трговцу-авантуристи.

Интересовање за причања и доживљаје „Господина Милиона“, како су савременици прозвали Марка Пола, траје вековима.

Тако је остао запис од Кристифора Колумба који је 1492. полазећи у трагање за морским путем за обећану пребогату земљу Индију (путем који га је одвео у Америку) понео са собом књигу (руком преписану) о путовањима Марка Пола!

„Веровао сам – писао је Колумбо – да ће ми књига великог путника помоћи да се споразумем са становницима тамошњег света...”

Али, већ су неки савременици Марка Пола још у 13. веку сумњали у веродостојност свих чуда и доживљаја описаних у његовој књизи о путовањима која у првобитном оригиналу носи наслов: „Милион”!

Све то навело је италијанског историчара Алвиса Зорзија да темељито, научно проучи необични живот и дело свог слављеног земљака.

Резултате својих дугогодишњих истраживања проф. Зорзи је објавио у књизи: „Марко Поло – истина и верзије”. Колико год ти нови подаци мењају досадашњу нашу слику о симпатичном авантуристи, они ни у ком случају не негирају чињеницу да је Марко Поло био један од најнеустрашивијих истраживача, човек жељан открића, безгранично храбар и с чудесном моћи запажања и памћења.

Од Марка Пола нам није остало ништа његовом руком писано. Чудан живот, истраживања, путовања, открића, све је то записао на основу Марковог причања, Рустико Рустичело, тадашњи признати и слављени хроничар и писац из Ђенове.

Кад се Марко Поло заједно са оцем и стрицем вратио из царства Кублај-Кана, они су због олује морали да пристану на де-

БОСИЉКА КИТЕВАЦ

лу Јадранске обале која је била под контролом Ђенове. Марко је заробљен као талац и под стражом послат у Ђенову, док је брод у току ноћи искористио повољан ветар и са робом и свом посадом отпловио!

Ђеновљани, супарници Венеције, ухалили су и оптужили Марка Пола да је као командант венецијанског ратног брода ометао источну трговину Ђенове.

У затвору су га, после узалудног испитивања, ставили, што је тада било законом предвиђено, на му-

ке. Међутим, Марко није ништа признао. Тада су му власти подметнуле у његову затворску ћелију „трубадура и хроничара” Рустика Рустичелија.

Марко се брзо зближио са својим сапатником у затворској ћелији. Импоновали су му образовање и бујна машта песника Рустичелија, коме је почео да се поверава. По упутствима полицијских власти Ђенове Рустичели је подробно испитивао Марка и бележио сва његова причања. Најзад га је убедио да има пријатеља – затвор-

ског стражара и преко њега везу с људима у слободи. На то је Марко насео и желећи по сваку цену да пошаље подроби извештај о својим путовањима и открићима „Сињорији” т.ј. властима Венеције, причао је и диктирао Рустичелију о својим путовањима у непознате крајеве Истока.

Очигледно је – закључује аутор данашње најновије биографије Марка Пола – да је Рустичели ове Маркове исповести и сећања не само литерарно уобличио већ их и украсио небројеним сликама и дета-

СА ДИВЉЕГ ЗАПАДА

На главном тргу Раунд Рока у Тексасу стоји велики бронзани споменик: коњаник у каубојском оделу, наоружан „колтовима“, на мустангу који се високо пропео. Тај споменик Фредерика Ремингтона, пун дивље снаге, посвећен је младом одметнику од закона Сему Басу.

У Раунд Року постоји још један споменик Басу. Тужнији је од првог и налази се на гробљу. На њему пише:

„СЕМЈУЕЛ БАС

Рођен 21. јула 1878.

Овде се један јунак одмара у вечности.

Зашто није могао да буде поштен?”

Ми не издајемо!

Двадесет првог јула 1878, на дан свог двадесет седмог рођендана, чувени пљачкаш банака и железничких композиција Сем Бас умирао је у затвору у Раунд Року од ране коју је задобио у борби против „Тексашких јахача“.

Мајор „Тексашких јахача“ неуморни борац против разбојника Џон Џонс нагнуо се над младића који је издисао и по ко зна који пут поновио исту реченицу:

— Семе, знаш да ти је дошао крај. Мораш нам рећи ко су твоји саучесници. Мораш, Семе!

— Рекао сам вам већ, мајоре, шта сам имао! — Сем је у грчу настојао да се осмехне. — Закон мог заната гласи: не издај другове! Ако неко од нас зна нешто што је доиста важно, мора то да понесе у гроб! Ми нисмо издајце!

— Вараш се, Семе! — мајору је било криво што то мора да каже, али избора није имао. — Ти сад умиреш, јер те је издао Џим Мерфи. Разумеш ли, издао те Мерфи!

— Не, мајоре! Ми не издајемо! — шапну бандит последњом снагом и заувек изгуби свест.

До двадесет шесте године Сем Бас је живео поштено као и сваки други каубој у широком Тексасу. Тада се, не зна се тачно под којим околностима, упознао са вођом једне разбојничке банде која је пљачкала поштанска кола, неким Џоелом Колинсом,

Илустровао БРАНА ЈОВАНОВИЋ

О СЕМУ БАСУ ПЕВАЈУ
ТЕКСАШКЕ БАЛАДЕ
КАО О ЈУНАКУ БЕЗ
МАНЕ И СТРАХА НЕ
ЗАТО ШТО СЕ
ИСТАКАО НЕКИМ
НАРОЧИТИМ
ПОДВИГОМ НЕГО ЗАТО
ШТО ЈЕ БИО ЖРТВА
ПОДМУКЛЕ ИЗДАЈЕ.

ИПАК ЈЕ БИЛА ИЗДАЈА

кога је окруживао ореол храбрости и спретности. Млади каубој чија је глава била пуна романтичних прича о Џесу Џемсу, браћи Клементс и другим славним бандитима, био је срећан што му се пружила прилика да докаже како је „прави мушкарац“.

Са Томом Никсоном, Билом Лефрицом и Џимом Беријем, под командом Џоела Колинса, напао је композицију „Јунион пацифика“. Пљачка је успела, али бандити нису дуго уживали плодове свог подвига. Шериф из Биг Спрингса ухапсио је Тома Никсона који је био осуђен на робију. Колинс и Лефриц пали су у заседу коју су им поставили агенти железничке компаније и јуначки погинули у бурном окршају. Неколико дана касније чувари закона убили су и Џима Берија.

Сем Бас је остао сам.

Примамљива понуда

Уместо да се врати пашњацима и кравама, што је могао учинити јер га нико није знао као бандита, одлучио је да оснује банду која ће надмашити подвиге легендарног Џемса. Од почетка 1878. до јуна те године Сем Бас је у дрским нападима опљачкао неколико возова а да нико од његових људи није испалио ни један једини метак.

О вештини и храбрости Сема Баса почеле су да круже Западом све невероватније приче и у њима је млади бандит уживао више него у опљачканом злату. Захваљујући тим причама у потеру за Семом Басом кренули су људи жељни славе као и он: шериф Дед Еген, Алан Пинкертон са својим детективима и мајор Џонс са својим „Тексашким јахачима“.

Сем Бас је, више захваљујући срећи него лукавству, месецима избегавао све потере. Један од његових јахача, Џим Мерфи, ипак је пао у руке мајора Џонса. Искусни ловац на бандите одмах је осетио да је Мерфи мекушац, кукавица и подлац. Обећао је Мерфију да ће му дозволити да се заувек некажњен изгуби из Тексаса ако изда Сема Баса.

Половином јула 1878. мајор Џонс је примио поруку издајце Мерфија:

— Сем ће 19. ујутро напасти банку у Раунд Року!

Деветнаестог изјутра Сем Бас, Сиб Бернс, Френк Џексон и Џон Мерфи зауставили су се у шумарку наомак Раунд Рока.

— Ти, Џиме, и ти Сибе, одјашите у град и погледајте да ли је ваздух чист — рекао је Сем. — Чуо сам да су јуче овуда пројали „Тексашки јахачи“.

После једног сата два бандита су се вратила.

— Град дрема као и увек у ово доба! — рече издајца Мерфи. — Нема никог сумњивог.

У заседи

Сиб није приметио добро сакривену заседу коју су око банке поставили „Тексашки јахачи“, па је потврдио његов извештај:

— Та пљачка биће игралија, Семе!

Бандити су ујახали у град. Кукавица Мерфи је решио да се на сваки начин изгуби од другова који ће за који тренутак бити обасути куршумима.

— Нестало нам је дувана! — рекао је. — Идем да купим. Ето ме за вама!

Тек што се Мерфи удаљио, одјекнуо је плотун, а затим су меци почели да пљуште са свих страна.

Сиб Бернс је погинуо од првих хитаца. Сем и Џексон одговорили су на ватру. Један метак је погодио Сема у леђа и ранио га у кичму. Ипак, имао је довољно снаге да у пуном галопу заједно са Џексоном изјаше из града.

Мајор Џонс кренуо је у потеру. Пронашао је рањеног Сема како тешко дишући лежи под једним дрветом, неколико миља далеко од Раунд Рока. Мајор је наредио да рањени-

ка што пажљивије донесу у град. Позвао је лекара.

— Семе, готов си! — рече лекар кад га је прегледао.

— Знам! — осмехнуо се бандит с муком. — Идем у пакао. Већ горим!

Мржња и презир

Издајник Џим Мерфи није имао мира. Мајор Џон је одржао реч мада му то није било драго: оставио га је на слободи. Али људи у Раунд Року, нарочито они који су с оружјем у руци гонили младог бандита ризикујући животе, сретали су његовог издајцу с мржњом и презрењем.

Мерфи је побегао из Раунд Рока. Живео је у страху. Стално му се привиђао Френк Џексон који је имао само једну мисао: да освети Сема Баса.

Готово луд од страха Мерфи је од шерифа у Дентону Деда Егена затражио да га заштити тиме што ће га обезбедити у затворској ћелији. Шериф, коме се Мерфи гадио колико и другима, једва је дочекао да га стрпа у затвор.

Неколико дана касније, мучен грижом савести и страхом, Џим Мерфи, „најпрљавији издајник, који је икад газио Тексасом“, обесио се о затворске решетке.

ПОВРАТНА ВРИСКА

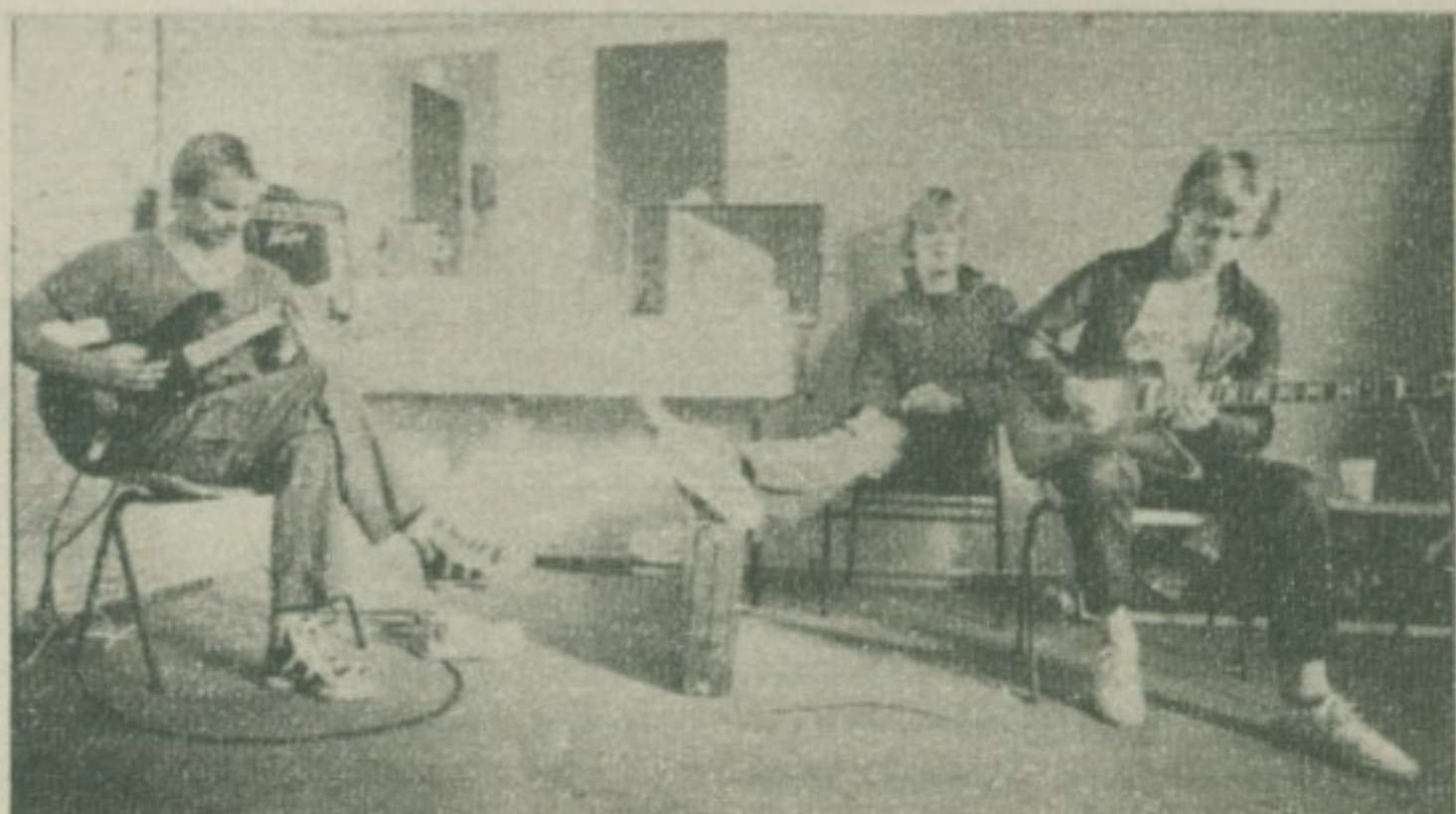
Сигурно сте чули за „повратну спрегу“ или „повратни ударац“ али вас горњи наслов ипак помало збуњује. То је дословни превод имена једне све актуелније енглеске рок групе, састава Shriekback. Група постоји скоро три године, мада сами кажу да су тек пре две сезоне почели себе озбиљно да схватају јер све је почело од необавезног експеримента тројице већ афирмисаних музичара. Дејв Аллен је славу стекао као члан Gang Of Four, Бери Ендријус је био један од оснивача веома цењених ХТС, а Карл Марш је дошао из групе Out On Blue Six. Недавно им се придружио и доскорашњи студијски музичар Мартин Баркер. Shriekback су пре две године имали полухит са песмом „My Spine Is The Bassline“ који је пратило издавање мини-албума „Tench“ и дебитантског дугосвирајућег пројекта „Care“. Но, музика са ових плоча била је окренута малом кругу слушалаца тако да ови одлични музичари своју праву популарност почињу да стичу тек овог лета песмом „Hand On My Heart“ и албумом „Jam Science“. Дејв Аллен каже: „Кренуло нам је. Најзад имамо албум који људи заиста разумеју. Раније смо све што урадимо морали да објашњавамо“.

ДИСКОГРАФИЈА THE POLICE

Енглески трио The Police од почетка своје каријере снима у саставу: Стјуарт Коупленд – бубњеви; Стинг (Гордон Самнер) – бас и вокал; Енди Самерс – гитара (пре њега је гитару свирао Хенри Падовани, али са њима нема сачуваних снимака).
– „Outlandos d'Amour“ (1978. продуценти: The Po-

lice). – „Reggata de Blanc“ (1979. продуценти: The Police и Хајзел Греј) „Zenytta Mondatta“ (1980. продуценти: The Police и Нју Педгем) „Ghost In The Machine“ (1981. продуценти: The Police и Нју Педгем) – „Synchronicity“ (1983. продуценти The Police и Нју Педгем).

РУКА НА МОМ СРЦУ (HAND ON MY HEART)

музика и текст: D. Allen (C. Marsh) B. Andrews
изводе: Shriekback

*And you can say well, and you can pray yeah
What about those days we break up the alphabet
Some itch and ripple bones beneath the flesh
No hesitation keeping the theory in trim
What about the stuff that keeps pouring in
I wouldn't cry no pleasure in doing it but
There are those days the luxury ain't too much
I wouldn't bother if it was all in mind
It's in the body and the body still knows best
And you can say well there goes a lucky guy
And you can say well there goes neighbourhood
And you can say well there goes bob or two
And you can pray that it would or wouldn't happen to you
And all of this is not my imagination
It's just me putting my hand on my heart
And all of this is not my explanation
It's just me putting my hand on my heart
What about those days we make up a secret pact
A splash and paddle into the dark and back
No hesitation never a shadow of doubt
What about the stuff you keep shouting out
Oh I could try to weight it up and measure it but
Most of the time the effort is too much
I wouldn't bother if it was all in the mind
It's the body and the body still knows the best*

МУЗИЧКИ ПОЈМОВНИК

КАМ БЕК

(come -back) појава када један музичар или група после извесног времена заборавља поново освоје наклоност публике.

КЛАВИР

жичани инструмент на којем се тонови добијају помоћу чекића пресвучених кожом или филцом и повезаним механизмом са диркама клавијатуре. Конструктор је Бартоломео Кристофори из Фиренце 1709. године.

КОЛО

назив за колективни начин играња југословенских народних игара. Постоје различите врсте и подврсте, зависно од садржаја, намене, облика, врсте игара, технике извођења.

КОМПОЗИЦИЈА

општи назив за уметничко дело. Може бити вокална, инструментална или вокално-инструментална. Постоје разни типови од једноставних и малих до сложених и великих.

КОРАЧНИЦА

музичка композиција намењена марширању односно усклађивању корака у ходу, најчешће војника.

УПОЗНАЈТЕ ГА БОЉЕ

Хауард Џонс је у овом тренутку једна од највећих звезда британске рок сцене. После веома успешне турнеје по Америци он је свој статус учврстио и објављивањем видео касете „Like To Get To You Well“. Ради се о материјалу снимљеном углавном на једном од Хауардових прошлогодњих концерата уз неколико призора из сцене, снимака публике и додаток видео спотова за сва три његова досадашња хит сингла. Критика је у Енглеској веома повољно оценила овај подухват истичући да гледалац после тога заиста упознаје Хауарда Џонса боље него раније.

ОТМЕНОСТ
ПОД
ЗАКУП

Када се, на челу с краљевском породицом, на хиподром у Аскоту у јуну сјати све што у Великој Британији има неку титулу, човек би без икаквог ризика могао да се опклади одакле потиче добар део сивих цилиндара и беспрекорних одела који тада преплаве трибине... и где ће их вратити када се најотменија трка године заврши.

Вратиће се „Браћи Мос“, највећој фирми на свету за отмено облачење од главе до пете – под закуп.

Одеље за градоначелника

Седиште фирме је у Ковент Гардену, али „Браћа Мос“ имају још 58 филијала широм Острва. У Лондону, или неком другом граду, посао цвета, а највише га је пред почетак трке у Аскоту када из гардеробе „Браће Мос“ муштерије изнајме двадесетак хиљада одевних предмета од цилиндара и одела до одговарајућих кравата, рукавица и штапова.

Гесло фирме је „изнајмљује се све, а нема чега нема“. У то име је сашивено и једно одело за свечане преподневне прилике које је изнајмљено једном и никад више.

Наручио га је градоначелник једног града на северу земље који је био силно почашћен позивом да присуствује једном од краљичиних баштенских примања, само што у личној гардероби није нашао ништа што би одговарало свечаној прилици. Градоначелник се обратио „Браћи Мос“. Фирма му је у рекордном року сашила, а потом изнајмила, одело по мери: обим груди 165 центиметара, обим струка исто толико, висина 152 центиметра и жилет.

После градоначелника више нико није потражио одело за отмене преподневне прилике тих димензија.

Прича о највећој и најотменијој фирми на свету за изнајмљивање одела и осталог почиње с прадедом садашњег председника Монтија Моса, Мозисом Мозисом. Прадеда Мозис је далеке 1860. отворио скромну радњу за препродају половних одела која му је доносила таман толико да прехрани породицу.

Где је тата Мозис стао, ту је син Алфред наставио, с тим што је ствар мало и разрадио: осим што је продавала половну робу, радња је од

1897. узгред почела и да је изнајмљује.

Разгранаване посла праћено је и променом породичног презимена – Мозиси су постали Мосови.

До идеје да изнајмљује одела Алфред Мос дошао је случајно и само захваљујући томе што је добар део слободног времена убијао с глумцем Чарлсом Пондом. Речени Чарлс се у послу није могао похвалити нарочитим успехом. Радо је прихватао ретке понуде да забавља госте на приватним седељкама. Добродушни Алфред му је у тим приликама увек позајмљивао исто половно, али сасвим пристојно одело.

У почетку је Чарлс Алфредово одело носно бесплатно, али му је с временом постало непријатно, те је пријате-

КО ГОСПОДИ СТАВЉА ЦИЛИНДРЕ НА ПЛАВУ

ДА АЛФРЕД МОС
СЛОБОДНО ВРЕМЕ
НИЈЕ УБИЈАО СА
ПРОПАЛИМ
ГЛУМЦЕМ
ЧАРЛСОМ
ПОНДОМ, КО ЗНА
ДА ЛИ БИ ЕНГЛЕЗИ
ДАНАС ИМАЛИ
ФИРМУ ЗА
ИЗНАЈМЉИВАЊЕ
ЕЛЕГАНТНЕ ОДЕЋЕ,
НАЈВЕЋУ НА СВЕТУ.

љу понудио да се нагоде: тридесет и седам и по пенија сваки пут када одело позајми. Алфред је пристао.

У отмену лондонску радњу „Браћа Мос“ данас најмање навраћају пропали глумци. Отмену елганцију изнајмљују претежно отмени с тим што, уколико желе, сада могу и да је купе.

Фини не носају путер

Недавно је један добростојећи господин купио извештан број кошуља и запрепастио особље молбом да се са кошуља од прве до последње, скину етикете с називом фирме. Спремао се да проведе викенд с једном титулисаним породицом, а у таквим кућама је, као што се зна, ред да батлери (собари) гостима

распакују ствари. Зар да батлер помисли да је господин изнајмио кошуље?

Дотични је, тврде у „Браћи Мос“, ипак изузетак. Већина муштерија нема ништа против да их виде како улазе у радњу у Ковент Гардену. У њу, повремено, залазе и припадници краљевске породице, нарочито млади принчеви.

Да изнајмљивање одела каткада није много мање отмено од шивења по мери, види се и по ценовнику: одело сашивено у чувеној улици мушких кројача Севил Роу изнајмљује се за 500 фунти, цилиндар 65 фунти. Мање познати кројач, нешто мање квалитетан материјал и изнајмљивање одела, кошуље, кравате и рукавица коштаће свега 30 фунти.

Највреднија роба у ковчезима „Браће Мос“, сто посто отпорним на моље, су свечане одоре енглеских перова (чланова Горњег дома): две хиљаде фунти по једном (изнајмљеном) ношењу.

Само се по себи разуме да ни отмени и елегантни нису онолико отмени колико би могло да се помисли. Монти Мос се сећа како у време другог светског рата, када су се намирнице добијале у следовањима, једна муштерија није заборавила да врати изнајмљени цилиндар, али је зато сасвим смела с ума да из њега извади фунту (око 453 гр) путера добијеног на тачкице. Путер се, ваљда, нашао у цилиндру сходно мишљењу да фино обученом господину никако не доличи да шетка наоколо с путером у руци.

Инвентаришете, гос'н Мос?

Монти Мос се сећа једног одласка на утакмицу крикета између Итона и Хероуа. У то време, очеви, с цилиндрима на глави и у фраковима, обично су са собом водили и дотерану дечицу, користећи прилику да се после утакмице на миру прошетају и уз пут проћаскају с пријатељима.

Док су се тако Монти и његов отац провлачили кроз стотине других посетилаца у цилиндрима и фраковима, неки шаловиција им је добацко: „Пописујете инвентар, господине Мос?“

Да је којим случајем тата Мос то и чинио, испоставило би се да је већ тада и те како имао шта да попише.

М. Илић 39

КАКО
ОДГАЈИТИ
ПЕТУ
ГЕНЕРАЦИЈУ
КОМПЈУТЕРА?

БРИТАНСКИ
ГЕНИЈЕ
ЗА
ЕЛЕКТРОНИКУ
КЛАЈВ СИНКЛЕР
КАЖЕ:
— ПРВУ ЋЕ
НАПРАВИТИ
ОНАЈ
КО ИМА
НАЈВИШЕ
У ГЛАВИ,
А НЕ
У ЦЕПУ.

У рату за Малвинска, односно Фокландска острва који се 1982. године водио између Аргентине и Велике Британије компјутер једног британског брода примио је од радара поруку о приближавању ракете типа „егзосет“. Компјутер је овако размишљао:

„ОВО ЈЕ ЕГЗОСЕТ. ЕГЗОСЕТ СЕ ПРОИЗВОДИ У ФРАНЦУСКОЈ. ФРАНЦУСКА ЈЕ ПРИЈАТЕЉСКА ЗЕМЉА. ДАКЛЕ, ЕГЗОСЕТ НИЈЕ ОПАСАН“.

Пошто је извео тај закључак, компјутер није активирао противракетно оруђе и „егзосет“ је постигао пун погодак. Узрок грешке је био очигледан: у меморији рачунара недостајао је податак да су Французи пре избијања рата продали Аргентинцима извесан број тих ракета.

Да је на месту рачунара био човек, он би се и те како уплашио од пројектила који му лети у сусрет. Компјутер је у овом случају „испао глуп“ и то је плаћено животима посаде.

На разним странама света чине се ујурбани покушаји да се сагради такозвани компјутер пете генерације који ће „мислити својом главом“. У трци учествују Јапанци, Американци, група земаља Европске заједнице и, засебно, Британија. Ко први стигне на циљ биће богато награђен јер гладно тржиште већ чека.

Али, толико има тешкоћа да Јапанци не верују да ће први прави интелигентни компјутер произвести пре краја идуће деценије. Пре свега, досадашњи начин рада електронских мозгова мора из основа да се промени.

Прва тешкоћа је како постићи такозвану инте-

рацију великих размера, односно сабити огроман рачунарски капацитет на што мањи простор. За пету генерацију биће потребни микропроцесори, или „чипови“, с милионима елемената — на стотине пута моћнији од данашњих.

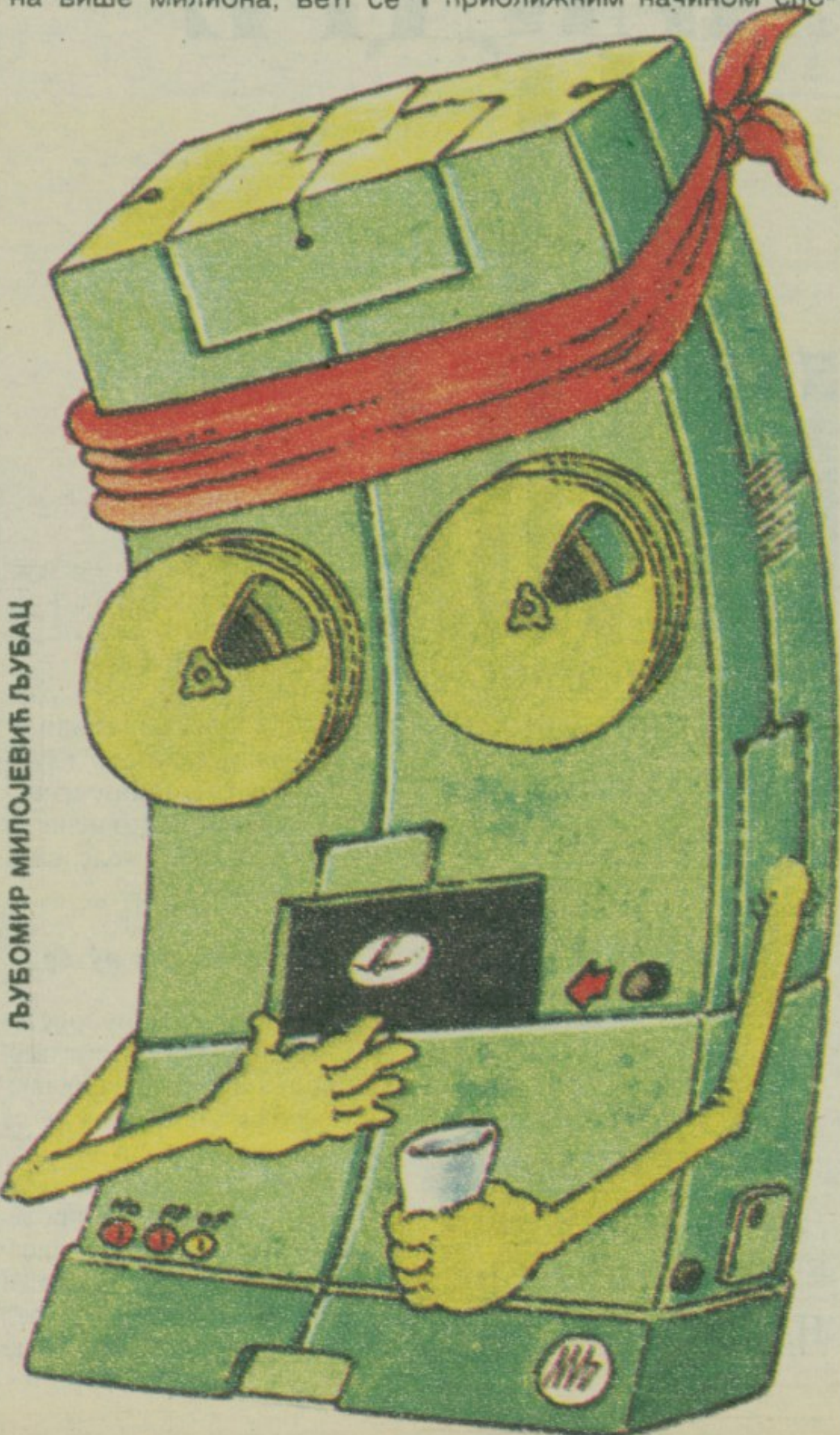
Невоље са језиком

Затим, треба повећати и компјутеру моћ логичког закључивања. Не само што број таквих операција мора да скочи с данашњих сто хиљада у секунди на више милиона, већ се

тражи и нов компјутерски језик.

Данашњи, такозвани „процедурални“ језици, служе да се компјутерима корак по корак објасни како да реше задати проблем. Код пете генерације то би било непрактично — рачунари тог покољења имаће сами да проналазе путеве ка решењу и тиме оправдавају свој углед машина које мисле.

Са језиком има још невоља. Да би се рачунари што успешније такмичили са људским мозгом, морају се служити и људским језиком, или бар неким приближним начином спо-

ЉУБОМИР МИЛОЈЕВИЋ ЉУБАЦ

разумевања. Невоља је у томе што је људски језик пун двосмислица које само човек на основу животног искуства може правилно да разуме. Већ и промена реда речи у реченици довољна је да у електронском мозгу направи потпуну збрку, а да се и не говори о стилским фигурама.

Банка података постаће банка знања

Еластичност људског ума огледа се и у слободном баратању накупљеним знањем. Знање се „буди“ тек помоћу мноштва асоцијација, иначе је мртво. Колико год богата била компјутерска банка података, њено благо је неупотребљиво ако машина није у стању да податке повезује.

Тек веома сложен компјутер сетиће се на дату реч „сто“ да је то део намештаја од дрвета или метала који обично има четири ноге, служи за обедовање и писање, прављен је кроз историју у разним стилевима и нема везе са истименим бројем.

Дакле, још један услов за настанак новог компјутерског покољења је револуција која ће гомилу података претворити у истинско знање. Банка података треба да прерасте у банку знања.

Пета и последња велика тешкоћа је како постићи такозвану паралелну обраду података. За разлику од људског мозга, који истовремено обавља велики број мисаоних операција, данашњи компјутери обављају их једну за другом, а то би за интелигентну машину било преспоро иако електрични импулси путују брзином светлости.

Транспјутер — државна тајна

Експериментални прототип хардвера, или машинерије потребне за пету генерацију, већ постоји у институту ИКОТ у Токију где инжењер Казухиро Фучи уз државну помоћ испробава идеје разних јапанских и иностраних стручњака.

Он се састоји од „банке знања“, у којој су подаци унети заједно са мноштвом међусобних логичких веза, и инференционог модула — машине за извођење закључака. Фучи се нада да ће, експериментисајући са тим прототипом, до краја деценије довољно научити како да покуша да сагради први интелигентни компјутер.

Пројект Европске заједнице ЕСПРИ сличан је токијском једино по уложеном новцу. Црна овца је Велика Британија која, поред тога што сарађу-

је у ЕСПРИЈУ, напореда спроводи и сопствени пројект звани АЛВИ, тако да је тешко рећи који јој више лежи на срцу.

Енглези су, у ствари, највећи електронски ствараоци у Европи, па зато нису одолели искушењу да се у овом подухвату, окушају и на своју руку.

Екипа АЛВИЈА засновала је рад на једном домаћем проналаску, државној тајни за коју би Јапанци и Американци све дали. То је производ фирме „Инмос“ звани транспјутер — читав компјутер са меморијом на површини од једног јединог микрочипа. Повезивање већег броја транспјутера требало би да, поред огромног капацитета, омогући и истовремено извођење великог броја операција што је један од предуслова за интелигентни рачунар.

Електронски адвокат

У лондонском Импиријал Колеџу већ се усавршава један такав експериментални компјутер, звани Алис, који ће користити транспјутере. „Алиса“ ће идуће године бити спремна за пробно путовање у земљу најновијих електронских чуда.

Пробе ће се састојати у грађењу уређаја уске намене који ће не само осветлити даљи пут у стварању вештачке интелигенције већ ће и сами по себи бити вредни изуми. Принтер који „слуша“ и откуцава изговорену реч, на пример, можда ће учинити крај стенодактилографије, док ће програм правне помоћи омогућити обичним грађанима да се снају у џунгли законских прописа, па можда лакше пронађу и покоју рупу у закону. Другим речима — биће то електронски адвокат!

Још један опасан британски конкурент је већ чувени електронски геније Клајв Синклер чији су јевтини кућни компјутери „ZX Спектрум“ тражени широм света. Синклер припрема сопствену верзију транспјутера — такозвани „вафел-чип“, компактни микропроцесор од неколико слојева. Вафел-чип ће имати сто пута већу меморију од обичног процесора и радиће три пута брже.

Мала Синклерова компанија из енглеског града Кембриџа упустила се тиме у смелу, а по некима и лудачку трку са читавим државама и њиховим буџетима.

Али, Клајва Синклера противници не застрашују. „Прву интелигентну машину“, каже он, „направиће онај ко има највише у глави, а не у цепу“. Бој не бије свијетло оружје...

Бојана Дожић

Те обожаване, проклињане МАЧКЕ

МИШЕВИ ИХ СПАСЛИ ОД ИСТРЕБАЉЕЊА

Мачка је ваљда једина домаћа животиња према којој нико није равнодушан: људи је или воле или не трпе. Вредни британски статистичари тврде да је оних који мрзе мачке много мање од мачкољубаца. Бар је тако на Острву.

Листајући странице историје, оне писане ситним словима, сазнајемо да је Јулије Цезар мрзео мачји род из дна душе, да је славног освајача Наполеона обливао хладан зној ако би макар и на тренутак срео поглед какве „мачкетице“, за чувеног хирурга Амброаза Паре то је „одвратан намот“, зао дух и зараза; у баснама мачка је симбол подмуклости, дволичности, бездушности. Стари циник Волтер није пропуштао прилику да оцрни ове животиње.

Али, зато је кардинал Ришеље оставио позамашно наследство својим мачкама, а имао их је равно 14. Виктор Иго је с љубављу неговао свог Гавроша, није се од њих раздвајао ни Пјер Лоти (чак га је с једном пругастом овековечио сликар Цариник Русо).

Зна се да су мачке подједнако обожавали амерички државник

ДОК СУ ИМ СЕ У ЕГИПТУ

КЛАЊАЛИ И ПРИНОСИЛИ

ЖРТВЕ, У

СРЕДЊОВЕКОВНОЈ ЕВРОПИ

СУ ИХ СПАЉИВАЛИ БЕЗ

МИЛОСТИ, ПОГОВОРУ АКО

СУ БИЛЕ ЦРНЕ. ВЕЛИКИ

ХУМАНИСТА ДР АЛБЕРТ

ШВАЈЦЕР ЗАБОРАВЉАО ЈЕ

ЉУДСКУ БЕДУ ГЛЕДАЈУЋИ

МАЧИЋЕ У ИГРИ

Абрахам Линколн који је имао три љубимице и Ернест Хемингвеј који, кажу, није сматрао да је ручао ако трпезу не би поделио са својим мачором. Лекар Алберт Швајцер тврдио је да људску беду може да заборави само док свира на оргуљама или посматра мачиће како се играју...

Мачка је од дивље постала пи-тома у Египту, пре готово пет хиљада година (цртеж мачке с ог-

рлицом пронађен је у гробници Ти) и то се није догодило нимало случајно: у то време Египат је доживео праву најезду мишева и змија, па је мачкама нагло порастао углед.

Пре нешто више од три хиљаде година, или, ако хоћете прецизније, за време 20. династије египатских фараона, мачке које су, као и до тада, вредно таманиле мишеве и змије, добијају ранг божанства — њима се клањају и приносе жртве. То није крај. За време 22. династије (950. година пре наше ере), мачке су већ и заштитнице храмова. Богиња љубави Пахта стекла је мачју главу, а њени свештеници предсказују будућност из мјаукања светих мачака!

У сеобама народа, ратовима, трговачким бродовима, караванима, мачке су се, временом, рашириле и по осталим континентима. У Јапану су, рецимо, врло брзо освојиле свеопште поштовање, а разлог је био једноставан: док мишеви обожавају свилене бубе, мачке су луде за мишевима... У та давна времена, баш као и данас, мачке су биле заштитнице чувеног храма То-Ку-Ии у Токију и све које су нацртане по његовим зидовима имају подигнуту десну шапу. То значи да су Манеки-Неко, мачке заштитнице среће и успеха.

И муслимани су пригрлили мачке и мачоре. Остало је записано да би Мухамед радије одсекао рукав свог огртача него што би пробудио мачку која дрема.

То су били дани, што би рекао неки данашњи мачор.

Ни у Европи им у почетку није било лоше, али од тренутка кад се учврстило католичанство за њих је куцнуо зао час. Свештеници су одлучно одбијали да признају мачку за домаћу животињу јер, забога,

ње нема у — Нојевом ковчегу! Уз то, њу славе све источне религије, што је само по себи сумњиво. Египат их је обожавао, а стари Грци, такође сумњиви у сваком погледу, сматрали су их животињама богиње Дијане за коју се у ствари зна да је била грешница...

И тако су јадне европске мачке доведене у директну везу са самим ђаволом. Посебно су награбузиле оне црне боје: за њих се веровало да су најближе сараднице вештица. У 13. веку, у були папе Григорија IX за оне који упркос забрани држе црне мачке предвиђа се строга казна, а „дотичне се ђаволске животиње имају сместа спалити“. Зна се и то да су их доиста спаљивали. Године 1344. у француском граду Мецу, да би се спречила епидемија „плесног лудила“, пронађено је ефикасно средство — спаљено је 13 црних мачака које су пре тога заклjučане у гвоздени кавез. Овај обичај задржао се све до краја 18. века!

И у Паризу су гореле живе мачке и то пред крунисаним главама. Гледао је то Луј XI, па Анри IV, па Луј XIII. Обичај је прешао границу и завладао у Белгији. Тамо су дали свој допринос питању како уморити мачку: бацали су их са врха високих кула. Обичај се задржао све до данас само се сада, срећом по живе мачке, бацају играчке од плиша.

То што инквизиција није у Европи потпуно потаманила све мачке заслужни су мишеви! А и сами свештеници. Јер, чак и онда кад је папа Иноћентије VIII бацао анатему на мачке, калуђери сваког манастира задржавали су бар по једну „ђаволску животињу“ због мишева. На мишеве не би деловала никаква анатема.

В. М. С.

ЗНАО САМ ДА САМ ЈЕДАН ОД ЊИХ,
А И ОНИ СУ ТО МОРАЛИ ДА ЗНАЈУ.
САД ГОТОВО ДА МИСЛИМ СУПРОТНО.

НЕНСИ КРЕС

ИЗГУБЉЕНА ИМПЕРИЈА

Илустровао ЖЕЉКО ПАХЕК

Ово је прича о Џерију Кејсиу, рођеном 1950. у Монтани. Тој је волео да чита да је због тога понављао пети разред. Родитељи, припроси фармери, међутим, нису га грдили. Кроз гимназију се једва провукао јер је и даље читао и непрестано осматрао широко небо Монтане, звезде и свемир изнад њега. Завршио је књижевност па се најзад запослио као последњи шраф у компликованој машинерији малог универзитета на североистоку.

– Која ти је струка? – упитао га је Ризо, млади колега са електронике.

– Књижевност – одговорио је Кејси знајући да у доба технике сви гледају с презиrom на хуманистичке науке.

– Спремаш ли докторат? Шта ти је теза?

– Креативно писање... Радим на роману из научне фантастике.

– Свашта! – одмахнуо је Ризо, али су ипак наставили да се друже.

Кејси је писао и шетао ноћу сатима гледајући у небо. Да, писао је и ходао. Свакако, предавао је студен-

тима и обављао све свакодневне дужности асистента на факултету, али прави живот за њега био је писање и шетња.

Једног дана позвао га је у своју канцеларију др Стајн, председник комисије за докторске дисертације, да би му саопштио како је његова теза одбијена.

– Али, ментори су ми одобрили тезу пре него што сам почео да је пишем! – побунио се Кејси. – Они су знали да је то научна фантастика!

Ништа није помогло. Тема је заувек одбијена. Дао је отказ, потпуно се повукао и наставио да пише. Запослио се у пицерији као конобар. Ходао

је радио, писао и опет ходао. Шетње су, закључио је, најважнији део његовог живота. Могао је сатима да хода, углавном ноћу. После извесног времена није уопште гледао испред себе чак ни у најдубљој тами и ни у непоз-

натој шуми: стопала су му се просто лепила за земљу, никад се није сапли-тао. Могао је да хода гледајући у не-бо, у звезде које су га, ни сам није знао како, на неки начин издале. Раз-говарао је са њима ходајући по блат-њавом јесењем тлу, по снегу, по зеле-ној пролетњој трави и мирисним лет-њим шумама, гледао их је опчињен.

Родитељи су му се јављали теле-фоном да му честитају рођендане и Божић. Звали су га да се врати ку-ћи. Отац му је помињао различите послове у родном граду, али Кејси је све одбијао, мада му је било жао што је разочарао оца. После тих разгова-ра излазио би у природу и свађао се са звездама.

Онда се једног дана у пицерији по-јавио Ризо кога није видео откако је напустио универзитет. Ризо је одбра-нио доктораг, оженио се и чекао унапређење. Све оно што су родите-љи од Кејсија очекивали.

Мало после навратио је и др Стајн. Попричао је са Кејсијем ни речју не помињући његов одбијени рад, љуба-зан и одмерен као обично.

Ускоро после тога Кејси је отишао из пицерије и запослио се као чистач на гробљу. Грабуљао је опало лишће и уживао у тишини.

Упознао је Клару и почели су да се виђају. Али, ускоро су се посвађали јер се она није слагала са његовим мишљењем да УФО постоје и тврди-ла је да су све то чисте измишљоти-не. Разбеснео се, ударио је, а затим покушао да јој објасни!

– Кларо, молим те, саслушај ме... Толико ми је жао, извини! Ти то не схваташ. Још као дечак страсно сам желео да тамо горе нешто постоји. Очајнички, лудачки сам желео. Затва-рао сам очи покушавајући да их до-зовем да дођу по мене јер сам један од њих. Знао сам да јесам, и они су то морали да знају. Измишљао сам при-че како сам у ствари овде остављен грешком и како су ме родитељи усво-јили, па ће једног дана ОНИ доћи да ме врате у родни крај. То је за мене била стварност, стварнија од живота. Могао сам да је окусим, да је осетим у костима, у сржи свог бића. Можда ћеш рећи да је то опседнутост, луди-ло. Можда. И данас бих желео да још верујем у то, све бих дао да могу. Али научни подаци су тако убедљиви да сам почео да сумњам, скоро сам себи признао супротно. Зато сам по-чео да измишљам приче и да их пи-шем. ваљда да бих убедио себе да је све онако како сам веровао у детињ-ству. Кларо, схваташ ли?

Обрисала је сузе и отишла. Кејси је никад више није видео.

У јануару је добио отказ, па се за-послио као ноћни чувар и чис-тач у школи. Наставио је да пише. У марту је у новинама прочитао да се Клара удаје за др Стајна.

У априлу је по трећи пут покушао да објави свој роман о галактичкој империји. Овога пута није га пону-дио некој мањој фирми већ водећој издавачкој кући.

Само после две недеље добио је од-говор. Није имао храбрости да отво-ри писмо већ је, држећи га у руци, трчао по тамној априлској шуми као Пан. Најзад је задуван сео на један

пањ и исцпао коверат. Читао је на месечни. Уредник му је писао да ће са задовољством објавити његов ро-ман „који је освежавајући нов и изу-зетно даровит“.

Скакао је по мирисним пролећним шумама и викао звездама: – Видите! Видите! Све сам то урадио за вас!

Звезде су светлукале.
Враћао се кроз шуму замишљен. На малој пољани оивиченој жбуњем јоргована приметио је да се изгубио. Пошто је дуго лутао насумце, месец се полако појавио, па је лакше могао да одреди пут.

Тада, одједном, заслепила га је јака светлост. Затворио је очи, а када их је отворио, угледао је свемирски брод удаљен стотинак метара. Не, то није могуће! – грозничаво је размишљао. Међутим, брод је стајао окружен тамним грањем које се поломило при спуштању.

Кејси се бацио на земљу, али је пао на неки пањ или НЕШТО. Додирнуо је НЕШТО и осетио да је тврдо и глатко. То није са Земље.

Брод је био мали, вероватно изви-ђачки. Међу дрвећем које га је ок-ружавало изгледао је леп, прави. НЕ-ШТО под Кејсијем поче да зуји. Ус-тао је. У том часу са једне тачке бро-да сноп плаве светлости поче да кружи по околини. Кејси затвори очи: он је пијан, луд, он је мртав! Прора-дила је његова ненормална машта! Али не! Кад је отворио очи, брод је и даље стајао пред њим са истом свет-лошћу само сада упереном право у њега.

Оно глатко НЕШТО подиже се са тла до висине Кејсијевих груди, за-лебде за часак, а затим уз зујање ла-гано крену према броду. Пошто га Кејси није пратио, НЕШТО се врати-ло до његових груди и поновило це-лу кретњу. Кејси је кренуо корак на-пред.

„Хоћеш ли да одеш?“ питао је се-бе. „Хоћеш ли? Хоћеш ли?“, одзва-њало је у шуми.

Звезде су трепериле.
„Могућност да интелигентни живот посети нашу планету – гово-рио је професор астрономије – је врло мала. Светлосне године...“

– Ти не знаш... НЕ ЗНАШ!... – од-звањао је Кларин глас.

Кејси направи још један корак. Писмо у његовим рукама је зашущ-тало:

– Веома смо задовољни вашим де-лом и желимо да га штампамо.

НЕШТО је долебдело до Кејсија још једном. Зујало је јаче него пре. Кејси осети благу нервозу у том зуја-њу, а ускоро и мучнину, вртоглавицу.

– Кукавице! – процеди кроз зубе и крену три корака уназад, па онда још три, да би најзад почео да трчи. НЕ-ШТО га је следило извесно време, а затим променило правац и кренуло према броду. Ушло је у брод, светло се угасило и путања нестала, а брод је полако почео да се диже.

За тренутак је тамни клубук стајао изнад дрвећа, изнад Кејсија, као да се поздравља, а онда се изгубио без шу-ма, без светлог трага.

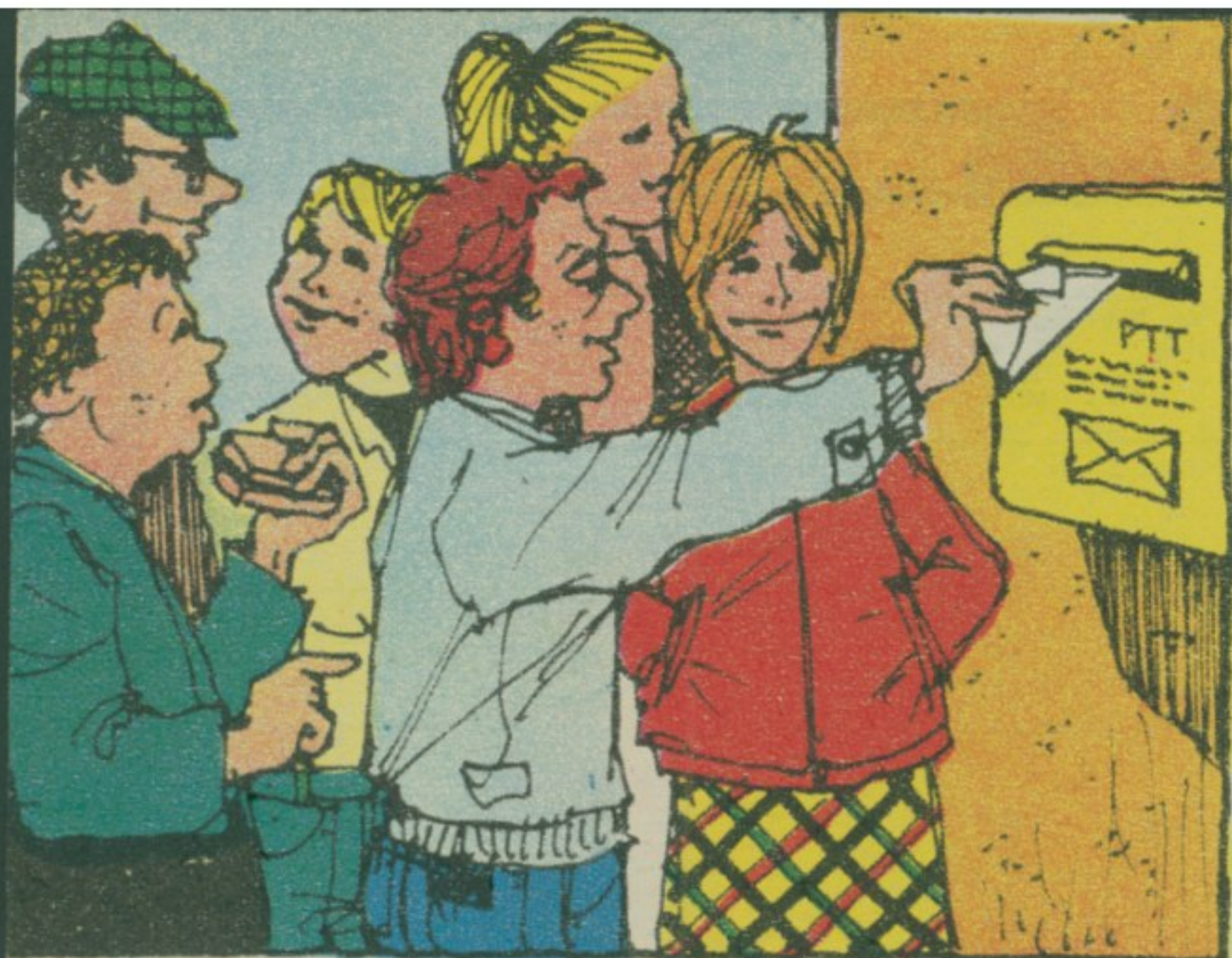
Веверица је пројурила уплашена од гласних јецаја човека који је лежао на земљи са писмом у руци.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор BeMak	НАШ ОНИ-СКИ РЕ-ДИТЕЉ СЛАВНО	ЦИО КОЈЕМ ТЕЖИ-МО	УПРЈАТИ ГАРОМ	ИМЕ ПЕВАЧИ-ЦЕ НОВА-КОВИЋ	КОЈИ ИМА ИВИЦЕ	НАПРАВА ЗА ПРЕ-НОС БО-ЛЕСНИКА	АМЕ-РИКИ ХУМОРИСТ БАЧВОЛД
МУЗИЧКИ ИНСТРУ-МЕНТ	в	м	о	л	и	к	а
РЕШЕЊЕ ЗАДАТ-КА	о	г	т	о	в	о	р
ТРЕЗВЕН, ПРАК-ТИЧАР	р	е	а	л	и	с	к
НАДБЕГИ ГРАД ПА-КИСТА-НА	к	а	р	а	з	и	СВЕТЛУ-ЦАТИ
ЗМАЈ, АЖДАЈА	а	л	а	ПЕВАЧКИ ГЛАС КРАЉ (ФР.)	а	л	и
ЗНАК ЗА ФОСФОР	к	ЛЕТОВА-ЛИШТЕ У ИСТРИ ТАЛЕНАТ	в	р	с	а	р
РОМАН ФЛОДОРА ДОСТО-ЈЕВСКОГ	м	г	м	о	и	САМО-ГЛАСНИК	е
ПИСАР	к	а	и	а	ЈУНАЧКИ СПЕВ ПОКАЗИ-ВАТИ	е	и
КОРИСНИК ТУБЕ РАДНЕ СНАГЕ	АУТО-ОЗНАКА РИЈЕКЕ	р	и	„ПИКО“ СИТНО, БЕЗНА-ЧАЈНО	и	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ НАШЕ ФИЛМСКЕ ГЛУМИЦЕ	е
ДВА САМО-ГЛАСНИ-КА	е	о	РОДНО МЕСТО МАРКА БОКСЕР МО-ХАМЕД	и	р	и	р
ОШТЕРИ-ВАТИ	к	в	а	р	и	и	и
СО СИ-ЛИЦИСКИЕ КИСЕ-ЛИНЕ	с	и	л	и	к	а	и
ВРСТА ЛОВАЧ-КОГ ПСА (МН.)	и	и	и	з	а	р	и
АУТО-ОЗНАКА ЛОЗНИЦЕ	л	о	СКАЛИН. БОГОВИ ОКРЕСНА ГРАНА	а	з	и	СОЛИ СИРРЕТ-НЕ КИ-СЕЛИНЕ
ДЕО МАШИНЕ	о	с	о	в	и	и	а
„РУБЉА“	а	к	к	о	в	а	з
МЕСТО КОД ЛАЗ-КОВЦА	и	МЕТАК	р	ЗНАК ЗА АМПЕР ЗНАК ЗА ЊУТН	а	„ЕАСТ“ ГРАД У РУМУ-НИЈИ	е
„ТОНА“	а	и	е	и	к	а	и
ПОКУШАЈ УБИСТВА	и	а	с	РИМСКА БОГИЊА СРЉИВЕ ЈУЛИН О’НИЛ	и	р	о
ДЕО ТЕРА-ЗИЈА	о	и	а	и	„РАДИ-ЈУС“	а	и
ПОКАЗНА ЗАМЕ-НИЦА	р	е	к	о	р	г	и
НАЈ-БОЉИ РЕЗУЛ-ТАТИ							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: спарина, караван, интрига, Јурица, елита, п, рате, ол, и, Итака, нос, мук, ГР, репа, апарат, станица, понеки, ара, аја, р, „Минас“, удави, О, Шо, А, економи, Н, Обар, осовина, санитет, трахити.

КУПОН БРОЈ 4

На доњим линијама упишите своју реченицу.

☆

Име и презиме

Улица и број

Поштански број и место

НАГРАДНА ИГРА „УПОТРЕБИ СВА СЛОВА”

У овом броју завршавамо наградну игру „Употребите сва слова” и објављујемо купон број 4 у који можете да упишете своју реченицу.

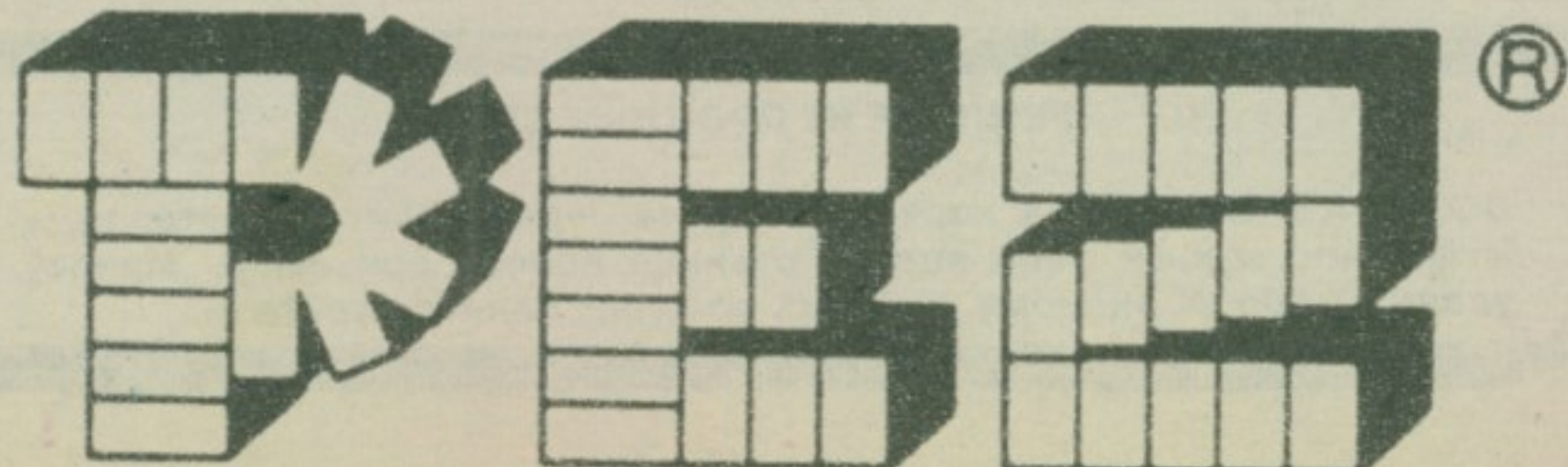
Не заборавите: реченице треба да садрже сва слова азбуке или абецеде – сваки сугласник употребите само једанпут а самогласнике можете понављати неограничено!

НЕ ПРОПУСТИТЕ ПРИЛИКУ ДА ПОСТАНЕТЕ НАЈБОЉЕ ПЛАЋЕНИ ПИСАЦ СВЕТА И ДА ЗА ЈЕДНУ РЕЧЕНИЦУ ДОБИЈЕТЕ ТРИ СТАРА МИЛИОНА!

HP Kolinska
Ljubljana

Kolinska

**СВАКОГ МЕСЕЦА 10 + 990 НАГРАДА
ЗА ЧЛАНОВЕ PEZ КЛУБА**

Награда у октобру су:

10 супернаграда —
990 фиџурица PEZ

Награђене бројеве PEZ чланских карата
објавићемо у ЗАБАВНИКУ.

ПОСТАНИ И ТИ ЧЛАН!

Пошаљи 5 омиља бомбона PEZ
и попуњен купон на адресу:

PEZ КЛУБ, 61110 ЛЈУБЉАНА, п. п. 38

Купон испуни (штампаним словима) исеци и налепи на дописницу

Презиме и име

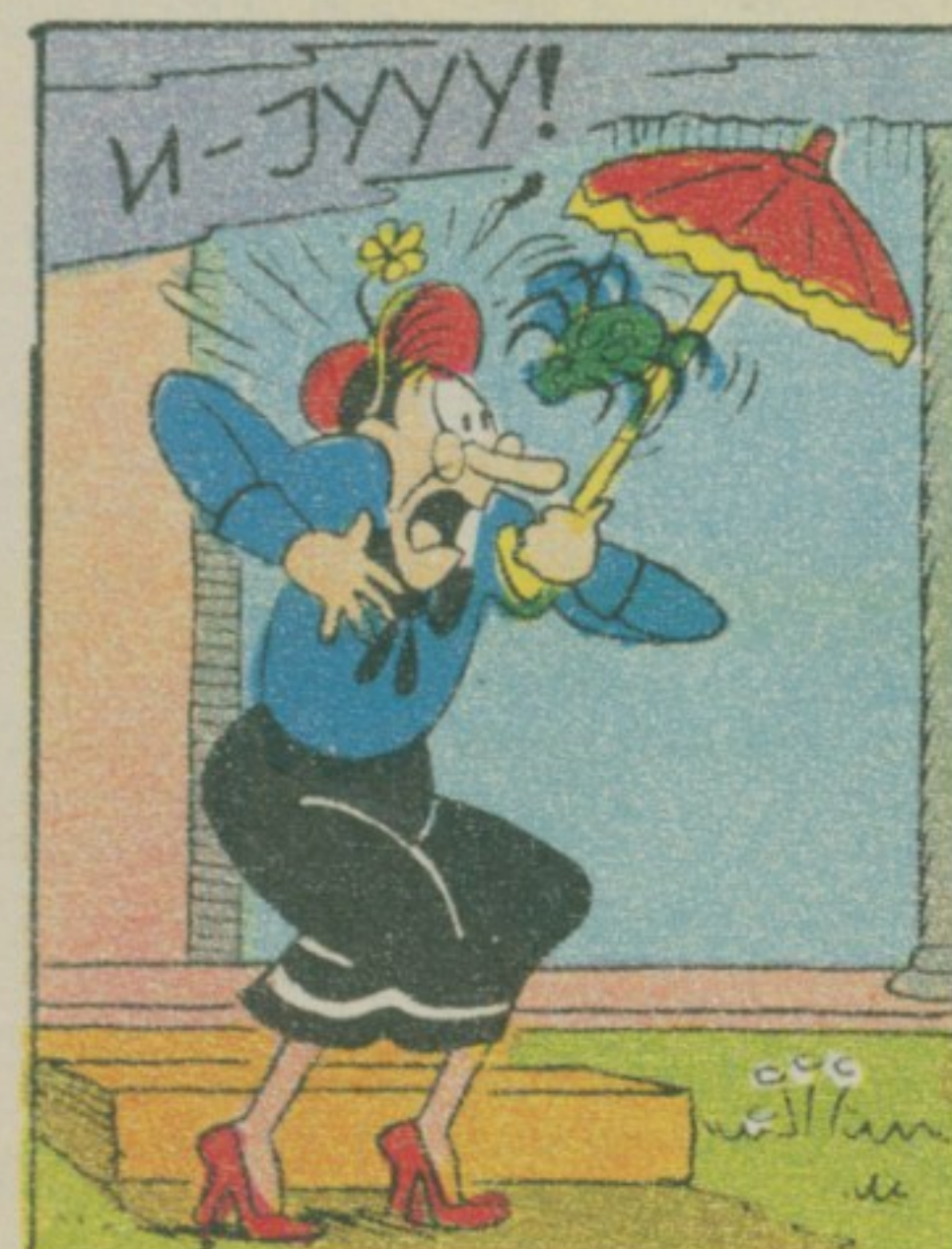
Улица и кућни број

Место становања

поштански број

☐

Датум рођења

ВИТАМИНИ У ВОДИ

☒ Ове јесени сам се најела лубеница као никад досад. Толико их волим да остало воће готово да нисам ни окусила. То мојим родитељима није баш било право. Мама ми је често говорила „Поједи још нешто. У лубеници нема ништа сем воде.“ Да ли је то тачно?

НАТАША ПЕТРОВИЋ
18000 Ниш

Лубеница баш и није сама вода, али није ни много калорична – има свега 300 до 400 калорија. Највише садржи шећера – од шест до тринаест одсто, а лубенице одгајене у топлим сунчаним областима имају га и више. Јестиви део плода има још око 0,5% целулозе, 0,8% пектина, 0,7% беланчевина органских киселина и других материја. Витаминска вредност лубеница није висока (витамин Ц – 8 mg%, витамин А – 1 mg%), али зато има доста соли гвожђа.

Кад већ толико волиш лубеницу сигурно ће те онда занимати да чујеш и то како је група страсних обожаваца овог плода из суседне Италије организовала такмичење – ко ће појести више лубеница. Победио је двадесетпетогодишњи Иранац Сеид Аштари, студент медицине у Парми. Он је за само

један минут успео да поједе килограм лубенице. Други је био Италијан Ермано Ферари који се за минут осладио са 815 грама лубенице. Највећа изјелица лубеница међу женама је извесна Пасквалина Пуџони која је за исто време појела 575 грама.

ДЕВОЈЧИЦА ИЗ БЕ-ГИ-ША

☒ Овог лета била сам скоро два месеца код баке у Брчком. Већ од ранијих година тамо имам пуно другарица и другова.

Али, са нечим никако не могу да се помирим. Лепо се играмо, идемо на купање, заједно понекад и ручамо, одлазимо у биоскоп, али... Ето једно „али“. Мало, мало па они почну да ме зачикују. „Како сте госпођице без-ве-зе? Је л' ви оно живите у Бе-о-гра-ду?“ И све тако. Карикирају мој говор, њачу и бече се. Ја се, наравно, смејем и правим се да ме све то не погађа а, да будем искрена, тешко ми је. Зашто они мене зафркавају? Па нисам ја крива што говорим као већина младих из „Бе-ги-ша“ (како они кажу). Нормално је да сваки крај, сваки град има нешто различито и специфично у говору, зар не? Најважније је да се разумемо!

МИРЈАНА ПЕТРОВИЋ
Здравка Челара,
11000Београд

ПОДСТАНАР

☒ Седнем у дневну собу, дигнем ноге на сточић и читам књигу. Мама се наљути. Каже, оштетићу лак. Одем у своју собу и почнем да се играм са сестром. Тата улети и наређује да сместа покупимо играчке и не развучимо их по поду. Узмем бицикл и кренем напоље, а родитељи углас: Пази да не паднеш, немој далеко да идеш, шта ће ти сад бицикл? Пожелим да идем у биоскоп са другарима. Они ми не дозвољавају. Треба да учим. Ја покушавам да их убедим да сам све задатке урадио. Не верују, кажу – за школу увек има нешто да се ради. Позовем друга телефоном, почнемо да причамо о свему и свачему а тата ће: Треба да знаш да је телефон само за обављање кратких разговора, знаш ли колико то кошта... Ако желиш да причаш, нађите се негде. Ја га питам да ме пусти да скокнем до тог друга, а он ми не да. Касно је... И да вам не причам даље, томе нема краја. Јесам ли ја подстанар у кући? Хоћу нешто да кажем у име свих мојих вршњака (дванаест ми је година). Зар ти наши родитељи нису исто тако били „мали“ као ми? Зар је могуће да су све тако брзо заборавили? Зашто нам раде све оне ствари које су, претпостављам, и сами некад мрзели?

Због тога ја сам се зарекао – нећу никада бити такав отац. Мислите – заборавићу на то кад и сам одрастем. Е нећу и – тачка. Уосталом, за петнаест-двадесет година писаћу вам о томе.

ЗВОНКО КОТЛИЋ,
Гундулићева,
54000 Осијек

ДРЖАВА У ГРАДУ

☒ Занима ме колико становника има држава Ватикан и колика му је површина.

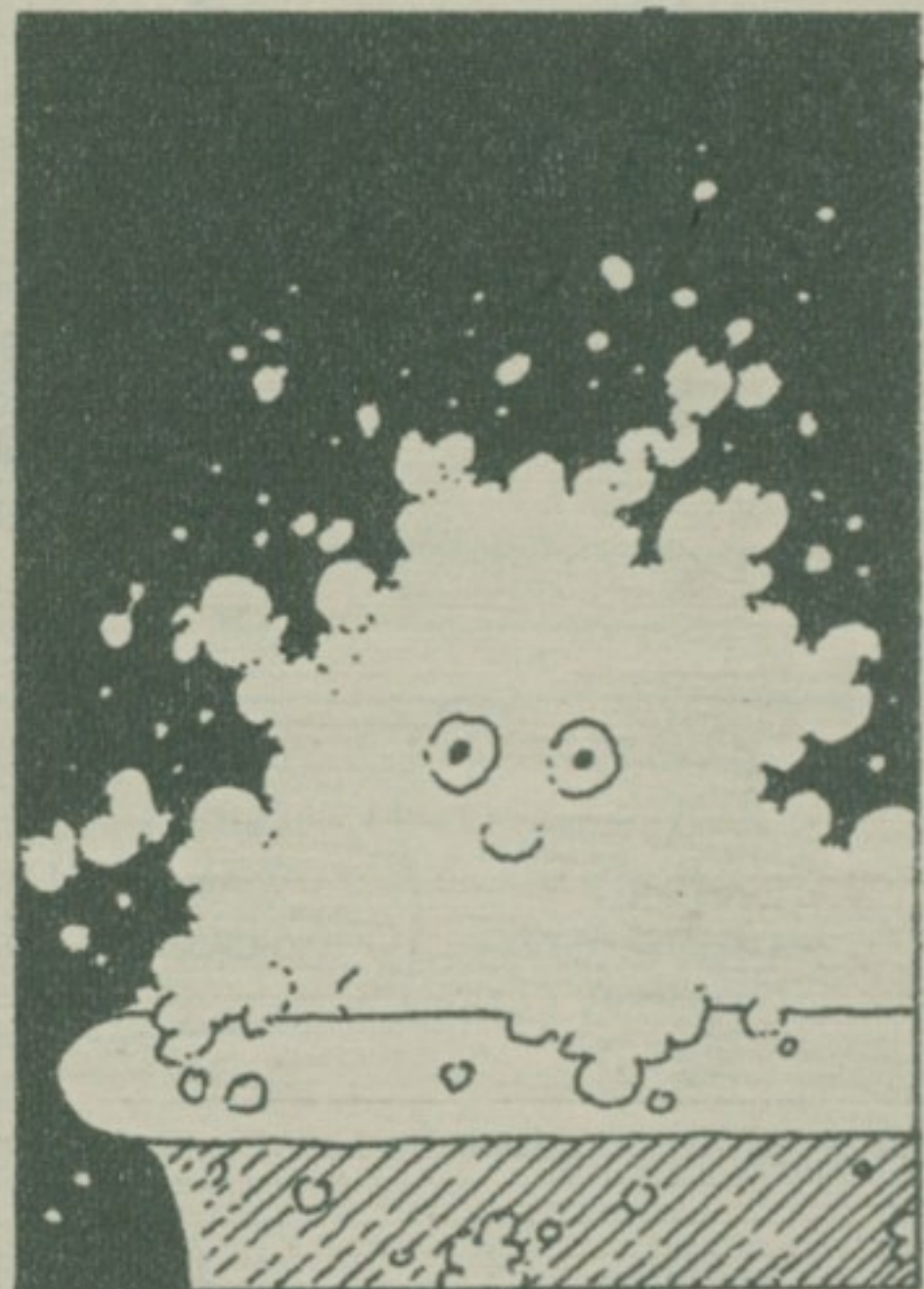
ЛИДИЈА ЈОВАНОВИЋ
13. пролетерска бр. 17
14220 Лазаревац

На површини од 0,44 km² колико Ватикан захвата, живи око хиљаду становника. Ова независна држава на територији града Рима

има своју заставу и новац (ватиканска лира је исте вредности као и италијанска), поштанску службу, банку, новине, радио-станицу, а и такозвану швајцарску стражу. Основан је још 1506. године папа Јулије II. Стражари су се дуго регрутовали искључиво из Швајцарске. Ватиканска стража има стотину војника који носе шарену, плаву, црвену и жуту униформу: Шивена је по нацртима Микеланђела или Рафаела, не зна се тачно.

НЕ ПРЕПОЗНАЈУ МЕ

☒ Ове јесени пошао сам у пети разред. Душан, мој друг с којим сам делио клупу четири године, распоређен је у друго одељење. Сада седим са Бранкицом, која је дошла из IV-3, јер је разредни старешина одредио да седимо измешано, девојчице и дечаки. Бранкица је добра другарица, али ми је у почетку сметало што је чистуница. У

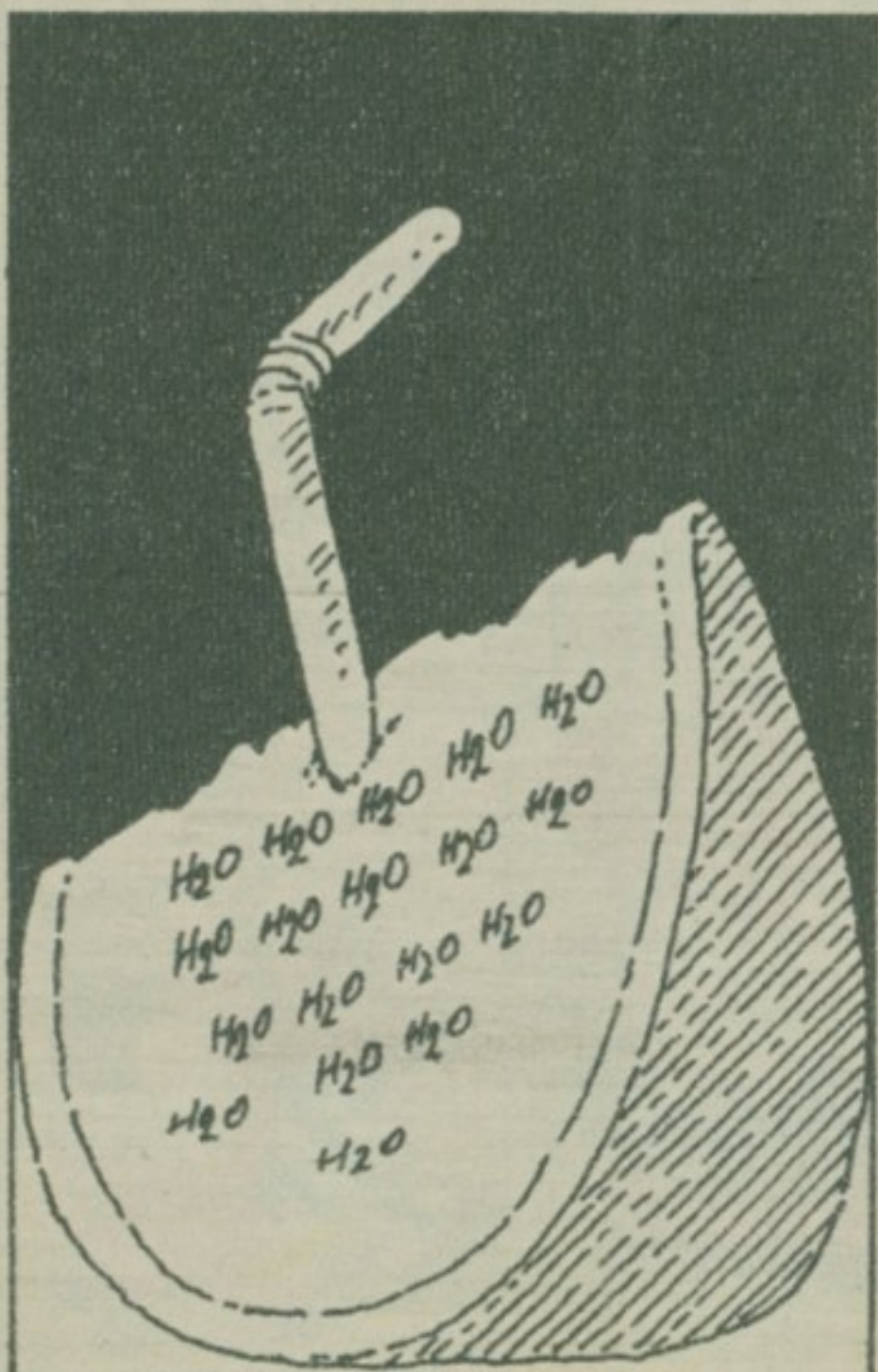

ствари, њој се није допадала моја аљкавост. Иако још нисмо одабрали хигијеничара, она се сама прогласила хигијеничаром за нашу клупу. Прво ми је замерила што су ми руке црне. Стварно, дланови и прсти били су ми као офарбани од ораха које сам гулио код деде у селу. Читаво поподне драо сам руке циглом јер су ми рекли да се тако најбоље скида црнило од ораха.

Онда јој је засметало што су ми дугачки нокти. Ниси фрајла, а још су ти пуни блата као да њима ореш, говорила ми је на сваком одмору. Једног јутра завирила ми је у уши и изјавила да је угледала фарму печурака...

Сада смо ја и Бранкица постали још бољи другари. Био сам код ње кад је славила рођендан. Њена мама прави сјајну тарту и већ ме је унапред позвала да дођем кад следећи пут буде правила „добош тарту“. Похвалила ме како сам уредан дечак. Не знам да ли ме Бранкица оговарала пред њом како сам раније био штрокав, па сам мало поцрвенео али се надам да она није приметила.

Знам само да се моја мајка страшно изненадила и обрадовала кад сам јој тражио паре да купим нову четкицу за зубе. Некад сам

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Маја Бицуловић, насеље „Милка Протић“, Ул. III бр. 6/1, 18000 Ниш – има 11 година, сакупља папирнате лутке и салвете, воли балет и забавну музику.

Hanna Grzeskowiak, Swierczewskiego 2, 64-600 Oborniki wkp, Poland – има 16 година, бави се нумизматиком, воли музику; језик дописивања енглески, руски и немачки.

Сања Омеровић, Лењина 28/X, 71000 Сарајево – има 11 година, сакупља маркце, значке и салвете.

Татјана Нарад, Братства и јединства 12, 75000 Тузла – има 14 година и жели да се дописује са својим вршњацима.

Gabriel Bernald Enniufal, P.O. Box 47 New city Mankessim, CR, Ghana – има 18 година и жели да се дописује са младима из Југославије.

Као рубини и сафири и дијаманти могу да се произведу у лабораторији. Али, ти вештачки дијаманти нису тако чисти и сјајни као природни и углавном се користе за индустрију. Пошто је дијамант заправо чисти кристализовани угљеник као и графит, он се вештачким путем може добити загревањем графита на температури од 1000 до 3000 степени и под притиском од 130.000 до 300.000 атмосфера.

У КРЕВЕТ, ПА ПУТ ПОД НОГЕ

Молила бих те да ми одговориш зашто неки људи ходају у сну као месечари.

ДАНИЈЕЛА
21000 Нови Сад

Месечарство или сомнабулизам је болест од које данас у свету болује неколико милиона људи.

Доказано је да до овог стања долази кад се везе између центра за спавање смештеног испод мождане коре не прекину сасвим, као у нормалном сну. Док месечар спава, поново се успоставља веза између мозга и нерава који управљају мишићима. Човек у мислима издаје заповести, нерви их проводе, мишићи извршавају, али веза са памћењем и даље је у прекиду. Месечар се креће, говори, ради, све док се не пробуди, и не сећа се ничег шта се с њим дешавало.

Одбачено је веровање да месечару у акцији не може ништа да се догоди, погрешно је и мишљење да није добро будити га из овог необичног сна. Напротив! Један

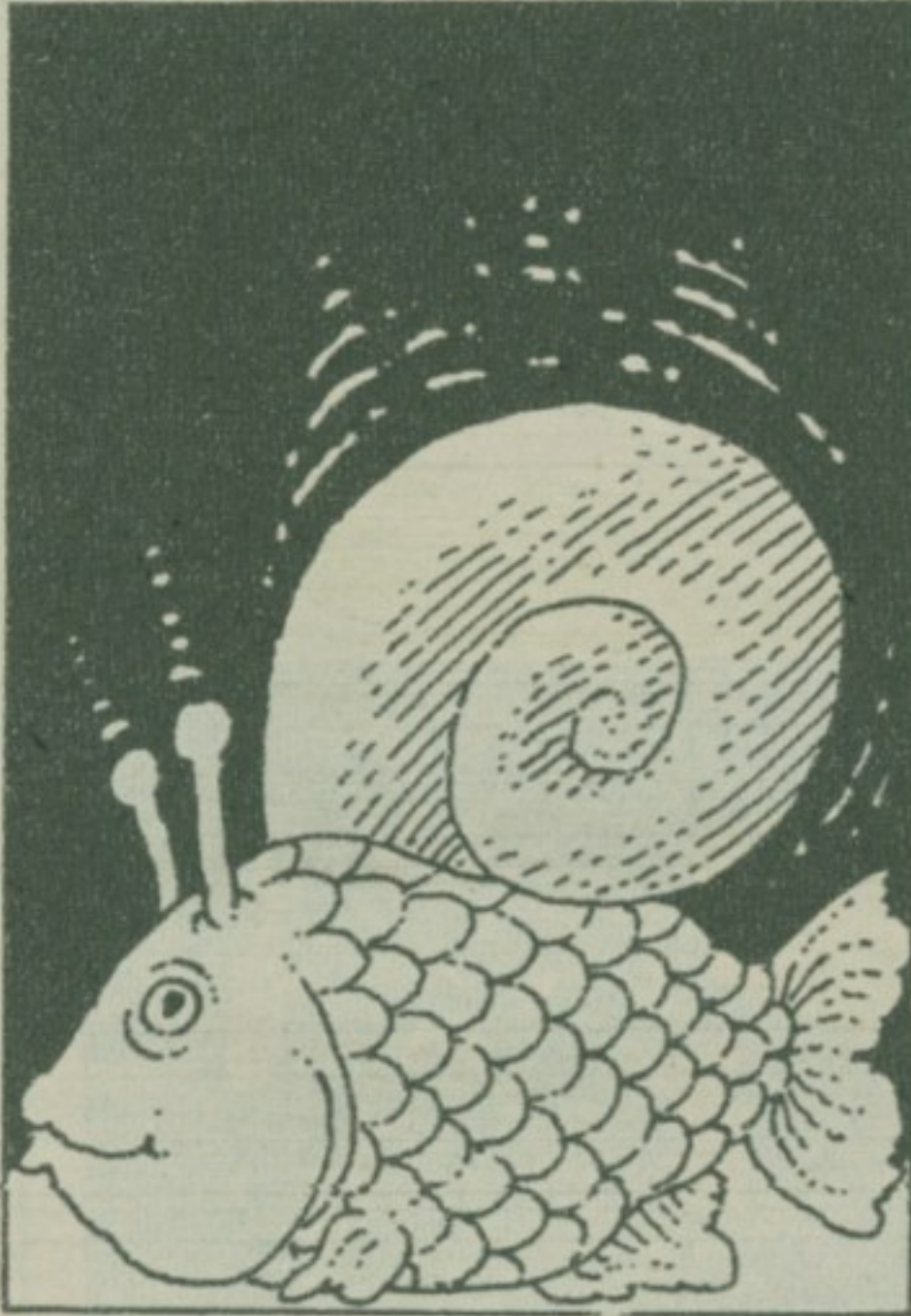

Енглец, „узоран грађанин“, извршио је убиство у стању месечарства. У једном америчком градићу полиција је трагала за десетогодишњаком који је у току ноћи нестао из своје собе. Нашли су га док је спавао у стану непознатих људи код којих никад раније није био. Малог Индијца Пандита Рамрака пронашли су десетак километара од његове куће – отишао је у сну. Један петнаестогодишњак из Париза, месечар, пао је у сну са шестог спрата и погинуо. Појава месечарства честа је код деце и најчешће престаје у пубертету.

ОХ, ТАЈ ПАПИР

Једном си писао о најбржој мачки-леопарду. Пошто ја живим на мору, реци ти мени која је риба најбржа на свету. Успут да те питам и ово: Зашто „Забавник“ својим читаоцима повремено не поклања постере (животиња или познатих певача и група и слично).

РЕНАТА БАРИОЛИ
51000 Ријека

Сматра се да је најбржа риба сабљан који иначе насељава сва тропска и умерена мора света. За један примерак коме је мерена брзина надалеко од Флориде (САД) установљено је да је пливао брзином од 109,73 километра на час. Али, на основу мерења, већина стручњака је закључила да ова риба ипак не прелази брзину већу од 56–65 километара на час. Брзине веће од 65 километара прописује се још једној кљунастој риби – марлину (живи у Тихом и Атлантском океану) и плавој ајкули из тропских и умерених вода. Установљено је такође да она може да плива брзином од 69,8 километара на час.

Што се постера тиче, ми бисмо их радо поклањали нашим читаоцима али засад нисмо у могућности јер имамо лош папир на коме ти постери не би лепо изгледали. У сваком случају, кад будемо дошли до бољег папира имамо намеру да их објављујемо.

ТРЕПАВИЦЕ

Желела бих да знам зашто имамо трепавице и зашто стално трепћемо.

МАЈА БРЗАКОВИЋ
11000 Београд

Природа нам је подарила трепавице да би оне штитиле око како у њега не би упале честице прашице или неки други предмети. Сталним трептањем одржава се влажност ока и оно се превлачи једним танким слојем суза које луче жлезде. То је оно због чега нам је природа наменила трепавице. Али, оне служе и да се кокетно трепће. То најбоље знају дечаки.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Драган Марковић

Руководилац ООУР издања за младе
„Политикин забавник“
Раде Шошкић (в.д.)

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Виб (в.д.)

Заменик главног и одговорног уредника
Владимир Стефановић

Издавачки савет

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаци, др Радослав Ђокић, (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ђеран, Светлана Шухартовић, Чланови савета из редакције: Данко Полић, Светлана Ивановић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (ликовно-графички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Вера Смиљанић (уредник), Весна Софреновић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

Секретаријат:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 40,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 440,00 динара, полу-годишња 880,00 динара, годишња 1.760,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 880,00 динара, полу-годишња 1.760,00 динара, годишња 3.520,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	\$ 29.-
СР НЕМАЧКА	ДМ 76.-
ШВЕДСКА	Шкр. 225.-
ФРАНЦУСКА	Ффр. 231.-
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 61.-

Уплате из иностранства сла-ти на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТ БАНКЕ“ – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

Насловна страна
ИВО КУШАНИЋ

прао зубе само кад ме мама подсети, да не кажем натера. Сад свако јутро сам чистим своје ципеле...

ДЕЈАН МАРКОВИЋ
Боре Станковића 16
18500 Врање

ВАТРА ЉУБАВИ

За рођендан сам добила један мали, али прелепи брилијантски прстен. Сада ме занима каква је разлика између дијаманата и брилијаната и јесу ли они искључиво прозирни и безбојни. Да ли се можда праве и синтетички дијаманти као што постоје и синтетички сафири, рубини и друго драго камење?

МИЛЕНА МАРИЋ
81350 Бар

Брилијант је заправо дијамант резан и глачан у облику две зарубљене пирамиде. Оне имају заједничку основу и много страна да би се добио што већи сјај.

Дијамант је најтврђи и најскупљи минерал (он је чак 90 пута тврђи од другог минерала по тврдоћи – корунда). Обично је безбојан и бистар као вода. Али, примесе са стране могу различито да га обоје. Најређи су плави и ружичасти дијаманти а на Борнеу има чак и црних. Али, пошто се светлост прелама и расипа и у овим прозирним глачаним дијамантима, они нам приказују живахну игру светлости и других боја, а сијају као да у њима гори ватра. За старе Грке је, рецимо, та вечита „ватра“ представљала ватру љубави.

